

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési árak:
Egész évre 14 frt., fél évre 7 frt., negyed évre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Főszerkesztő
MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65 szám
Megjelenik mindennap, hétfőn és ünnep után való napon is

I. év.

Budapest, 1897, szombat, december 18-án.

29. szám.

Apponyi.

(p-d.) Ugy szólt, ahogy a korrekciót pártvezérnek, az alkotmányosság, a magyar közjog bajnokának beszélnie kellett. És beszélt úgy, mint ahogy beszélnie kellett olyan politikusnak, aki nemcsak a törvénytárban kodifikált jogot látja, de azt a törvényt is, mely Európa kövéleményében van elfogadva, szentesítve, Magyarország mostani és jövőendő helyzete, sulya felől.

A korrekt pártvezér kijelentette, hogy nincsen bizalommal a kormány iránt, hogy várja az időt, a számadás óráját, amikor felelősségre lehet majd vonni a kabinetet azokért a hibákért, mulasztásokért, amelyeket — a nemzeti párt ítélete szerint megcselekedett. Nem a kormányhoz közeledett, de az ország nagy érdekeinek tett szolgálatot, Nem a kormányon akart segíteni, de el akarja háritani a veszedelmeket, amelyek előállanának, ha a miniszterelnök javaslata december végeig törvényerőre nem emelkednék.

Az 1867: XII. törvényekre épített magyar alkotmányosság, magyar közjog védelmében feltárta az ország színe előtt mindazt, amit e törvény követel. Nem hallgatott el semmit a közjog parancsai-ból és mégis igazságot szolgáltatott nemcsak a közgazdasági józanságnak, amelyről pedig mostanában annyian és oly gyakran megfélekeznek, de igazságot szolgáltatott annak a rangnak is, amelyet Magyarország ma Európában elfoglal.

Az önálló vámterület 1898. január

elsején jogilag, elvben ipso jure beáll. Ezzel együtt örök időkre hatályát veszítette a kiegyezési törvényben foglalt parancs, melynek értelmében Magyarország eddig kötelezve volt arra, hogy a vámszövetség ügyében a megegyezést megpróbálja, melynek értelmében e kísérlet megtételére eddig jogilag még akkor is kötelesek voltunk, ha gyakorlatilag előre tudtuk volna, hogy a megegyezés tényleg lehetetlen. Az ország gazdasági függetlenségének az a csorbája, amelyet eddig ez a kötelezettség statuált, a jövő év első napján megszűnik, és ezzel igen becses jog hárul vissza a nemzet hatalmába. De hogy ez a kötelezettség megszűnt, hogy az önálló vámterület jogi helyzete ipso facto beáll, abból még nem következik, mert nem következhetik, hogy a nemzet még ne tegye a maga jószántából, a maga teljeseen független elhatározása alapján azt, — a megegyezésre való kísérletet — amit eddig kötelessége volt megtenni.

Brillians ékesszólással mutatott rá Apponyi arra, hogy nincs intézkedése a kiegyezési törvénynek, amely eltávolítja a nemzetet és kormányát attól, hogy megegyezést keressen akkor is, amikor ezt a törvény betűi már nem követelik tőle. Az ő ékes szavának most már talán elhiszik azok, akik eddig tamáskodtak, hogy nincs Bánffy javaslatában semmi, ami törvénytelenység volna, ami a közjogot sértene. Mert mártól kezdve mégis kissé furcsa dolog lenne, ha az 1867: XII. törvényeket azok, akik e törvényt min-

dig megdönteni kívánták, azok akarnák megvédeni, agyonvédelmezni Apponyi ellen, aki e törvény alapján az ellenzék vezére.

De ennél többet is jelent a nemzeti párt vezérének mai nemes és hazafias cselekedete. És ez a több: ez bizonyítja, hogy a kiegyezési törvény függetlenségi védői megfojtani akarják oltalmazó karukkal mai alkotmányunk alapját, az 1867: XII. törvényeket; ez a több bizonyítja, hogy fölülemelkedtünk a közjogi gravamenek színvonalán és olyan nemzet vagyunk, amelynek rangja van Európában s amely ezt a pozícióját biztosítani is akarja.

Mert akik a baloldalon eddig védtek a kiegyezési törvényt, csak a betűt látták. De Apponyi a törvény szellemét citálta ma az ország elé. Ez a szellem pedig arra tanít, hogy ha lojálisak akarunk lenni a törvény iránt, akkor meg kell kísérlelnünk a kiegyezést, melynek megkötése nem a vámszövetség természetét érintő kérdéseken akadt meg, hanem az osztrák parlament viszonyokon, amelyeknek a vámszövetség materiájához semmi közük. Ez a szellem arra tanít, hogy ne használjuk fel e rést, e hézagot a monarchia nagyhatalmi állásának gyöngítésére, de bizonyítsuk be a világ előtt, hogy mi akarjuk, mi tartjuk ezt a pozíciót, mi magyarok vagyunk politikailag maga ez a dunai nagyhatalom.

A nemzet osztatlan elismerése bizonyítja majd, hogy méltó és nagy dolgot mível az, aki a pártpolitika érdekeit

Téli műkiállítás.

III.

A legsikkebb arczképfestő Magyarországon jelenleg László Fülöp. Az előbbi kiállításon kivívott sikere és a most bemutatott nyolcz arczképe (41—48. sz.) hosszú időre biztosítja neki e czimet; és erős ember legyen az, ki e téren kiragadja kezéből a vezető jogart. Rézsűnkrol sem akarjuk tőle elvitatni az első szerepet; sőt őszintén örvendünk annak, hogy akadt végre Budapesten festő, ki kellő értelemmel, fejlett képességgel és a tárgyhoz illő gondnal tud meg festeni egy női arczképet úgy, hogy az illető hölgy is, környezete is, sőt meg a távol álló műértő is meg van elégedve a művel. László Fülöpnek első érdeme az, hogy meglepően jól talál. Ezenfelül pedig a festendő egyénnek lelki minőségeit keresve, el tud mélyedni egyéniségében és helyes fölfogással tudja megalkotni annak teljes mértékben egybeolvadó testi és szellemi képét. Ratibor hercegnőjében minden ember az első pillantásra fölismeri a magasrangú urnót, Polakovits Mátýásnéban az anyagi bőségben élő, finom szellemű hölgyet, Thurn-Taxis Teréz hercegnőben a főnemes asszonyt, kinek érzékeny lelkében a fájdalom is mély barázdákat szántott. Mindezt, természetesen, nélkül, hogy a néző a tárgymutatót csak egy percig is konzultálni volna kénytelen. Ez a beható és találó jellemzés rendkívül nagy értéket kölcsönöz e festő műveinek. De bír ő aztán

más előkelő művészi kvalitásokkal is. Így például a technikai kivitelben egészen ujkor, sőt izlésben és a mellékes tartozékok fölhasználásában és visszaadásában fölemelkedik a raffinement legfelsőbb magaslataiban, a mennyiben e külső részleteket is az általános jellemzés szolgálva teszi és segítőeszközkül használja fel az alapjellemezés kifejezésére. Thurn-Taxis hercegnőnek hanyagul vállára vetett sötét fátyla nála a romantikus lélek jelző közegévé válik. Ratibor hercegnőnek öszülő hajait ékítő szalagdisze, valamint egész öltö-zéke elengedhetetlen minősítője az „ancien régime” szellemének, mely a hercegnő egész megjelenésében megtestesülve látszik; Polakovicsné Chantilly-csipkái, pompás directoire-kalapja ékes magyarázattal kísérik a mondaine urhölgy benső meglegedését, mely azonban fölányes és mégis oly bájos mosolyában jut teljes kifejezésre. Ah, László Fülöp ur nem csupán jó festő, de világ-és lélekismerő, okos ember is, kinek emberismertető társalgását szívesen hallgatjuk sikerült műveiben. Aztán még egy dolgot, hogy el ne feledjük! László ravasz kópé is. Nyugodt, átlátszó, brilláns háttereiért azokhoz folyamodik, kik a legszebbeket és leghatásosabakat szolgáltatnak a világ képirodalmának, tudniillik a 18-ik század legjelesebb pasztellistáihoz, és legszívesebben a nagyhirű Tischbeinhez, Mária Terézia királynőnek kedvelt festőjéhez, ki — ha jól emlékszünk — Göthét is kíséerte olaszországi útjában. Ez a szerény önmegtágadás föltöte szerencsés fogása

Lászlónak, mert eme nagy értelemmel választott és virtuóz módon alkalmazott hátterei egyik mély titkát képezik művei megnyerő hatásának. Annak a lelkes himnusnak, melyet ő szerencsés megbízónak arczvonásairól és szellemi komplexiójáról énekel, ez az egyszerű, szürke és közepen mégis oly élénken rengő háttér a szabatos-kontrapontja, melynek alapján minden műve szilárdan állja meg helyét a harmóniaját fűrkésző kritika előtt. Ilyenek László hölgyképei. Azonban a bőséges dícsérettől, melyet örömet mondunk róluk, nem akarjuk azt a hitet keltetni, hogy férfiarczképei nem ütnek meg a mértéket. Henkel-Donnersmark grófja igen érdemes mű; Apponyi Albert grófja pedig, nemes egyszerűségében és széles kezelttségében, talán a legtöbb tudásnak tanujelét szolgáltatja. Hogy arczképei mindennek daczara mégis kissé üresek, mint némelyek panaszoják? Hát ez. a csomóta kákan mi nem keressük. Ez az üresség csupán a festékpép rendkívüli folyósságura vezethető vissza, mely oly csekély hiba, és mások szemében talán még különös kellemnek vagy legalább is tetszetős könnyedségnek fog feltűnni.

Ha föltétlenül szolid festést akarnak látni, nézzék meg Lotz Károly arczképét, mely Dániel Ernő bárónét ábrázolja. Ez aztán őszinte művészet; eszménye mindazoknak, kik a mesteri meggyőződés szilárdságát és a közrendíthetetlen biztosságát szeretik a művészetben.

Tornai Gyula négy keleti tárgy képet állított ki (61—64.) Mindannyian föltűnő szín-

feláldozza, a haza érdekeinek. De a nemzet közvéleménye nem állapodik majd meg az Apponyinak szóló köszönet megadásánál, hanem tovább megy és ekként hangzik ítélete:

Ha Apponyitól, aki a hatvanhét alapján áll, megkapta az ország érdeke azt a jogos áldozatot, hogy a nemzeti párt a kormány iránt való bizalmatlanság daczára elfogadta a miniszterelnök javaslatát, akkor méltán megkövetelheti a függetlenségi párttól, hogy a kormány iránt való bizalmatlansága daczára ne álljon utjába a javaslat törvényerőre emelkedésének.

Vajjon lesz-e a függetlenségi pártnak Apponyija, aki megérteti vele a közvélemény ítéletét?

Megint a Sartoryk.

Ezen a héten legaktuálisabb a székesfővárosi közügy: most fizetik az egyesült, a szétvált és az ismét fuzionált pártok a választási számlákat, melyek testvérek közt is érnek annyit, hogy savanyu arczok vágassanak értük. Mert nincs igaza Cervantesnek: a kövér ember is haragszik néha. Csak haragudjanak hát e kövér urak, kik tűzbe tudnak menni a legkülönbözőbb kültelki problémákért; a számlaügy révén megragadjuk az alkalmat, hogy az adó-kivető bizottságok ez összeirt atyáit tovább ingereljük. Lucullusi lakomáik végén egy példabeszédet is mondunk nekik, mint Róma gazdag urainak az ősz lantosok egykor. Tehát ide figyeljete! biborselyem párnáitokról, ti hatalmasok, kik azt mondjátok, hogy a polgári elem legszebb diadala, ha az összes középületek kályháit Ehrlich G. Gusztáv tapasztgatja, s kik azt tagadjátok, hogy Vázsonyi Vilmos nagyobb forradalmár, mint Pártos Béla.

Az aszsziszi nemes ifjunak, Ferencznek, ki gazdag volt és szép, egy diszes mulatságon így szólt a hercegnő:

— Nézz körül, kedves ifju és szemléld meg a jelenlévő márkinöket, szentbirodalmi bárókisasszonyokat, nemes leányzókat körülöttes. Mind szép és mind fiatal; aranykösöntyűje

van valamennyinek és arany násfája is. (A násfáról még mindig nem derítették ki a historikusok, hogy mire való volt tulajdonképen.) Mondom, mind szép, mind fiatal, szőni, fonni is tud mind, ha belépsz erkélyszobáikba, sok gyönyörűséget fog látni szemed. Menj el hozzájuk és válaszs magadnak feleséget.

Felelé pedig Francziskusz, az önostorozó ifju:

— Én már választottam.

— Kicsodát, fiam?

— La poverta — a szegénységet...

... A nemes ifjunak, Budapestnek, ki gazdag és szép, az egyesítés alkalmával így szólt a vonatkozó 1873-ik évi törvényczikk:

— Nézz körül, kedves ifju és szemléld meg a körülöttes levő hercegnöket, márkinöket, Bécsset, Berlint, Párist, Turint, Londont, kik mind új ruhában vannak és selyemfátyoluk alól kívánják magukat mutogatni. — Mind szép város és mind fiatal; aranykösöntyűje van valamennyinek és vásárcsarnoka is. Ez olyan, mint a nárfá, erről se derítették még ki a tudósok, hogy mire való tulajdonképen. Mondom, mind szép, mind fiatal, szőni, fonni, gazdálkodni tud mind, ha belépsz csarnokaikba, sok gyönyörűséget fog látni szemed. Menj el hozzájuk és válaszs magadnak mintaképet.

Felelé pedig az önostorozó ifju:

— Én már választottam.

— Kicsodát, fiam?

— Abderát, a gyönyörűséget.

Ez óra óta egyek ők, az ifju és Abdera. Ti hatalmasok, ti csak heverték a ti biborselyem párnáitokon és ti nem tudjátok elválasztani az önostorozó ifjat az agg hölgytől, ki évezredek óta gyönyörködött a nemzedékek. Abdera szívja a vérét neki és ti jóllakottan tehát tehetetlenül, szemlélték az ő győtrődését. Pedig nektek kezetekben van minden; nektek van felirati jogotok az országgyűléshez, van kerületi választmányotok, van negyvenötös bizottságotok, negyvenhat milliós hiteletek, van pénzetek, posztótok és kétszerannyi polgármesteretek, mint Hamburgnak, ugyszólván külön polgármesteri állományotok van nektek, ak-

kora, mint a spanyol tábornagyok kara és ti, ha ti kibuktattátok Láng Lajost, megválasztottátok Némál Antalt, vagyis nektek pazar választékotok van a tehetségekben is, titeket továbbá komolyan vesz mindenki, aki parcellázni akarja a telkét és még ezenfelül a „Reggeli Ujság” is; ti végül nyakára ültetek a lateiner-osztálynak, mely nem ér rá a közpályára, mely a parlamentarizmus hanyatlását csak az országgyűlésen óhajtja szemlélni, de nem az új városházán is, ti mindent bírtok, mindent tudtok, még társasjátékot is tudtok játszani, midőn a czitadellát átveszitek és a kulcsokat kézről-kézre adjátok, ti vagytok szóval, a mi polgári vezetőink és ti az ifjut együtt hagyjátok Abderával.

Erre a szemrehányásra ma új okunk van a szemrehányások ez állandónak ígérkező rovatában. Ugyanis az abderitaságot még az is fokozza, hogy az ifju apró ajándékokkal igyekszik fönttartani a régi barátságot; minden héten áldozván valamit szerelmének, a hellén leányzóknak. Ime, csak hat hétre megyünk vissza és máris a következő hiteles pontokba foglalhatjuk össze e rövid multidő ajándékait:

1. Rothadt hus expedíálása a vágóhidről. Mindenütt megtörténhetik, de az az ajándék Abderának, hogy nem csaptak el senkit sem.

2. Állandó sár az utcán. Deczemben mindenütt megeshetik, de az az ajándék Abderának, hogy ezt már éppenséggel nem akarják oda ajándékozni Abderának.

3. A fogyasztási adók reformja. Természetesen nem visszafelé. Máshol is előfordul, de az az ajándék Abderának, hogy nem Lampl Hugó állt elő a tervvel, hanem a torontálmegyei főszámvévo.

4. A rózsatéri bérkocsialomás ügye. Ez rendeztetett gyakorlatilag, de elméletileg az az ajándék Abderának, hogy a rózsatéri bérkocsisoknak most az írott jog (scriptum jus) szerint két székhelyük van. Római pápák ők Avignonban.

5. A vízvezetéki reform. Ezt nem sikerült behozni, de a takarékoskodás azért sikerült, úgy, hogy most a vízvezeték a napnak bizonyos óráiban egyszerűen elzárják az ember elől.

6. A dohány-utczai butortelep. Akit ezentul megekezkválnak adóért, az ezentul

pompában ragyognak; különösen pedig gazdag épület-részleteik és butorkellékeik. De az arczok! Ha az ember e képeket nézi, azt hihetné, hogy a távol keleten csak azok a halhatatlan szüzek szépek, melyeket Mahomed a paradicsomban ígér hívóknak. Aztán az ecsetvonás ez arczokban már tulságosan is szűk, mely körülmény még a szándékolt simaságot is rontja.

Karlovsky Bertalan „XIII. Lajos korabeli alakja” a spádét fényesíti a szélesen világító ablaknál. Hja, ha ez az „alak” nem aludna!

Szenes Fülöp képsorozata a tizennégvig megy. Van benne több olyan szám, mely meggyőzően hirdeti a festő jelentékeny tehetségét. Legszebb a „Vesztett boldogság” című (79. sz.), melynek címe azonban kissé idegen a képtől. Inkább „Beteg hajdon”-nak mondanák, ha bizonyosan tudnák, hogy az ábrázolt alak hajdon-e már, vagy még gyermek? De azért e képben igen szép a kifejezés és a háttérben lévő falomban átsugárzó verőfény érdekesen játszik a gyöngy leányka vállain és meztelen karjain.

Van egy kép a kiállításon, mely előtt mindenki megáll és az első tekintetre azt mondja: Ez Margittay festménye. Mikor aztán közelebből nézik a kép aláírását, ámulattal olvassák rajta Rajzó Miklós nevét. Valahányszor végig sétálunk a kiállításon, mindig meglessük egy pár embert e jelenetet és nem győzünk rajta mulatni. Tény az, hogy a „Játékszerencse” című kép modorban szerföltt hasonlít Margittay festményeihez, habár sok tekintetben jobb, más tekintetben ismét gyöngébb ezeknél. Így például a tárgy érdekességének kihasználásá-

ban, valamint a kompozíció átlátszóságában messze elmarad mögöttük; a rajz bátorságában és a domborkelő világosság erőteljes alkalmazásában pedig fölöttük áll. Pikáns jelenetet fest Rajzó e képen. A huszárhadnagy a szélesen ömlő napfényben kártyázik a házi urral. Ez utóbbi nyer és győztesen csapja le a nyerő kártyát az asztalra. A hadnagy kissé zavarban van; de nem ám a veszteség miatt, hanem azért, mert a nyertes gazda felesége, ki háttal ül a kép szemlélőjéhez, egy levélkét nyújt az asztal alatt a nyalka katonának. Nézetünk szerint a jelenet kissé brutálisan van tárgyalva. A tárgy nagyon régi; a 17. század hollandus festői, később Watteau, sőt még az újabbkori Bonington is foglalkoztak ezzel és hasonló jelenetekkel; de finom izlésük mindig megóvta őket attól, hogy adomájuk, durva előadásmód által győlöletessé váljék a néző szemében. Valami hamiskás bájt, vagy a fiatalság és a vénség szembeállításával valamely belsőbb megokolást tudtak képükbe belevenni, melynek révén a néző könnyebben megbocsátotta a világosan demonstrált hütlenséget. Rajzó képen ez a megokolás nincs meg; az árulás rut, bántó, szemtelen. Az asszony, ki elköveti, egyszerű nemtelen némbor; a hadnagy ur egy léha katonácska; kettőjük csufága következtében pedig rokonszenyünk a kissé bárgyuképűnek festett férj felé fordul. A főhiba talán abban van, hogy a festő az asszony arcát — részben vagy egészben? nem emlékszünk — eldugta és így egy szerelem pillantással, egy vágyakozó kifejezéssel sem mérsékelte a fölháborító tény hatását. Az egyik kibicz arczkifejezése azonban sikerült; a másik,

szintén hadnagy, a kép leggyöngébb alakja. De nem vitalkozunk Rajzóval. Jövő képe mindenestre jobb lesz: tehetsége van hozzá: hogy jobbat fessen.

Kifogástalan tökéletességűek Pállik Béla festményei, melyek közül kettőn a művész híres állatmodelleinek egy új fajtáját, az észak-magyarországi magyarbirkát mutatja be. Ezek irhájának megfestésére a művésznek az eddig-től eltűt egész új eljárás, egész más ecsetvonást kellett alkalmaznia. Megvalljuk, hogy ép oly nagy a sikere, mint a nagy-hírű Rambouillet-k és Negretti-ek megfestésénél volt. Ez utóbbiaknak egyik bámulatos szép mintaképe az újfajtájuk képei mellett függ, és a néző, az összehasonlítás révén, könnyen meggyőződhetik, hogy Pállik Béla minden próbálkozásában egyaránt kifogástalan, bámulatos mester. A magyar birkák képei színben még sokkal élénkebbek, sokkal frissebbek is. Az egész teremben, hol függnek, alig van egy kép, mely a szín mélységére, erejére és üdeségére nézve velük versenyezhetne. Ez új állatfaj, melyet Pállik modellei sorába beállított, a fényes sikerek újabb és hosszú sorát biztosítja neki. Elragadtatással nézi mindenki ez első próbát.

Mendlik Oszkár a „Tengerparti temető”-ben Böcklin-nek „Üdvözültek sziget”-ét festette újra, de más oldalról, mint a mester tevé. Ez utánzat meg volna bocsájtható, ha a festő a magasba nyúló ciprusfák, a mészkő hasadékaiban tengődő vadolajfák, a tenger ringó hullámainak és egyáltalán a táj egész hangulatának megfestéséhez nem vette volna kölcsön a svajczi nagy idealista egész modorát, sőt részben technika-

is fizetni fog az árverés napján, de azért a kettős ajtaju fényezett ebédlszekrény már össze lesz verve.

7. A marhavásártéri huspénztár. Ez a mai ujdonság. A hus ára ismét megrágu és az a pár krajczárnyi különbözet lesz az apró ajándék Abderának...

Együtt van az ifjú régi szerelmével. Ti nagyok, ti kiváló és okos harmadik rend, ti nem akarjátok elválasztani a kettőt. A háromszáz új bizottsági tagból nem láttunk még megalakulni csak egy harmincztagu töredéket sem, a mely nyíltan ki merné mondani, hogy ennek a nagy városnak hatszázezer emberét egy botrányos és mármár csak állami segítséggel megrendszabályozható szisztéma nyomja és vezeti, amerre a szél járásának tetszik. A pártvacsorák után, a pártszámlával kezetekben, ti csak haragudjatok, nem adunk hat hetet és ismét alkalmunk lesz arra, hogy friss pontozatokkal kedveskedjünk... Ennyit ér, ha azok a bizonyos pesti toryk restaurációt tartanak.

POLITIKAI HIREK.

A képviselőháznak délelőtt tíz órákor ülése van.

Hangulat a klubban. A szabadelvű klubban ma is, mint tegnap, a hangulat nyugodt volt. A beszélgetés természetesen a helyzetről folyt a párt tagjai közt. De nem tekintik azt oly sötétnek, mint eleinte, Apponyi beszéde megnyugtató hatást tett s reménylik, hogy most már az obstrukció, Apponyi derekas fellépése is közbejártván, magában a függetlenségipártban is lokalizálható lesz — az országban pedig a józanabb elemekre infúziáló erővel többé nem hathat.

A párt kebelében a közjogi magyarázatokra nézve van eltérés, de a követendő eljárásra nézve nincs. A magyar miniszterelnök iránta ragaszkodás sohse volt intenzívebb — de egyszersmind indokoltabb, mint most. Ezt, forrásaink szerint, az egész párt érzi.

A rendelet kiadását, ha csakugyan rákerülne a sor, mindenki törvényszerűtöknek veszi, amint nem is lehet másnak, de arra nézve, hogy a teendő intézked-

ját is. Így, ahogy látjuk, e kép igen közel lál a művészeti plágiumhoz és ezért, habár a festő tehetségét készségesen elismerjük, a műnek nagy értéket nem tulajdoníthatunk.

Poll Hugó „Keresztvetése” és „Idegen nő”-je dicséretes fölemlítést érdemel. **Veress Zoltán** nagy genre-képe, „A szamarak padja” és két női arcképe az érdekes modorban vannak festve, melyet e jeles tehetségű festőnél megszoktunk. **Endrey Sándor** nagyot haladt az utóbbi időben. Két női arcképe már magasabb igényeknek is eleget tehet. **Bosznay István**nak szép sikerek ígérkeznek, ha szorgalmasan halad választott útján. Jól látja és megbecsüli a természetet. **Bóth Menyhért**nek három arcképe közül a női a legjobb. Nagy finomsággal jellemezte benne a szép hölgy élénk temperamentumát. **Modora** is tetőzetős, habár a ruházatnak kaczer elnagyolása nála kissé feltűnő.

Szicszay Ferencről és **Rippel-Rónay József**ről más alkalommal fogunk bővebben szólni.

Gyönyörűek **Strobl** Alajos márvány-mellszobrai. Az, mely báró Kochmeistert ábrázolja, ritka egy remek; **Marczalli** Henrikné képe csupa báj és költőies kellem. A mester mellett még **Rausch** Béla tűnik ki H. K. igazgató bronz mellszobrával. Ez is rendkívül érdekes mű, mely nagy dicséretére válik a fejlett képességű fiatal szobrásznak.

Az utolsó teremben **Kann** Gyula építészeti tanulmányai és vázlatai keltenek figyelmet. Eredetiség és izlés tekintetében egyaránt kiváló.

Keszler József.

sek szükség-rendeletet képeznének, a legelőkelőbb államférfiúi és jogászai körökben ellenkező nézet uralkodik. Azt tartják ugyanis, hogy a január 1-én előre születendő fattyumagzatot, melyet nem a gölya cipel élénk csőrében, hanem a függetlenségi obstrukciók, hibásan nevezték el szükségrendeletnek. A szükségrendelet az alkotmányok torzszülöttje, mely bizonyos alkotmányokkal megfér s mely azt jelenti, hogy sürgős állami szükségletek esetén az alkotmányos kormány rendeletben is intézkedhetik. A nálunk bekövetkező eset nem lehet ezzel anolog, ezt nem egy állami szükséglet idézi fel hanem vis major — nem az alkotmányban lévén a hiba, de a házszabályokban és a szituációban; nem szükséges, de elkerülhetetlenség.

Kossuthék akciója. A függetlenségi párt tagjai a képviselőház mai ülése alatt, mikor az elnök öt percnyi pihenőt adott, élénken beszélgettek a helyzetről. Nagyon helyeselték Polczner Jenőnek az ülésben tett nyilatkozatát, hogy tudniillik a függetlenségi párt a provizóriumot csak olyan kormányának szavazná meg, amely az önálló vámtérület alapjára helyezkednék. A párt előkelőbb tagjai ugyanis szükségét érezték, hogy ilyen tartalmu nyilatkozattal elvárják az olyan mesék elterjedését, mintha a függetlenségi párt minden más kormányának megszávná a provizóriumot, csak épen a Bánffy-kormányának nem.

A pártkörben pedig ma este erősen vitatták Apponyi beszédének a hatását és fejtegették a beszéd tartalmát, a melyről általában az volt a nézet, hogy **Barta** Ödön megczáfolta minden nyomós argumentumát. Ez a kritika jellemzi ma ennek a pártnak a hangulatát. Apponyi mostani szereplését kétszínűnek tartják.

— Hiszen az valósággal komikum! — mondogatták, hogy a kormánypárt ma zajosan megtapsolta azt az Apponyit, aki még tavaly törvénytelennek mondotta ezt a parlamentet! Ez a lelkesedés azonban csakhamar le fog lohadni, a mikor majd legközelebb (!) a régi Apponyi kerül felszínre.

Az utóbbi rejtélyes megjegyzésnek Hübner van. A függetlenségi párt ma már teljesen levonta eljárásából a konzekvenciát. Nem engednek követeléseiből, aminek következtében a kormány kénytelen lesz szükségrendelet útján intézkedni.

A rendeletek miatt a függetlenségi párt *párt-indítványt tesz a kormány ellen és ezzel sarkokba vélik szorítani Apponyit és a nemzeti pártot.*

Apponyi ugyanis a vádindítvánnyal szemben — így hangzik a vélemény — nem állhat elő országos érdekekkel, mint a miként mai beszédében érvelt a javaslat mellett, — hanem tisztán politikai és bizalmi kérdés merülven fel, Apponyinak és vele a nemzeti pártnak, akarva — nem akarva, a vádindítvány mellett kell állást foglalnia s ugyanazon javaslatért, amelyet előzetesen elfogadott, bizalmatlanságot kell majd szavaznia a kormánynak!

Sikerül-e ez a fufangos terv és meglehet-e oly könnyen fogni Apponyit, az már a közel jövőben eldől, annyi azonban bizonyos, hogy most Kossuthék erősen haragusznak a nemzeti pártira s ez az ingerült hangulat, mint azt eleve megírtuk, Apponyi mai beszéde alatt erősen megnyilatkozott. Még élesebb lesz ez az ingerültség a nemzeti párt többi szónokainak a beszéde alatt, amikor nem áll a szélballal szemben a szónok tekintélye sem.

Az is érdekes, hogy Kossuthék már ma számolnak azzal az eshetőséggel, hogy Apponyinak sikerülni fog a taktikájával — mert szerintük a mai eljárás csupán taktika — kormányra jutnia és ekkor Apponyi fogná a vámszövetséget megkötni Ausztriával.

Ebben az esetben is époly szívós magatartással fogják ellenezni a vámszövetséget Apponyival szemben, mint most a Bánffy-kabinettel szemben.

Legalább ez ma a függetlenségi párt hangulata, amelybe erősen belejátszik az Ugronpártiak harczi kedve.

A főrendiház ülése. A főrendiház ma déli tizenkét órákor báró Vay Béla elnöklése alatt ülést tartott, melyben a tavalyi zárószámadások tudomásul vételén kívül elintézte a községi és egyéb helynevekről szóló törvényjavaslatot is. Előbb ugyan Román Miron püspök arra kérte a főrendeket, hogy a nemzetiségi főrendek távollétében ne tárgyalják ezt a javaslatot, de a belügyminiszter kívánságára a főrendiház mellőzte a püspök indítványát. Így aztán megkezdtek a törvényjavaslat tárgyalását s bár Román Miron püspök majdnem minden szakaszhoz ajánlott valami módosítást, a főrendiház csak egyet fogadott el; azt ugyanis, hogy a 2. §-ban a községnevek elé beékeljék a „hivatalos” szót. Ellenben készséggel járult a főrendiház gróf Andrássy Aladár javaslatához, hogy az 5. §-ból kihagyassák az egyházi ügykezelésre vonatkozó intézkedés, amelyet a képviselőház is csak utólag, a a Szentiványi Árpád indítványára vett fel a törvényjavaslat szövegébe. Egyébként a javaslat változatlan maradt. Az ülés végén Császka György kalocsai érsek indítványára a főrendiház jegyzőkönyvében örökítette meg a királyné születésnapja alkalmából érzelmeit, azonfelül pedig megbizta az elnökséget, hogy újévkor tolmácsolja a főrendek szerencsekívánatait a trón számolyánál. A kalocsai érsek végül az elnökségnek is boldog ünnepeket kívánt.

Nemzetiségi komité Párisban. Mint Párisból értesítenek, ott két hónappal ezelőtt bizottság alakult, melynek célja és feladata az osztrák-magyar monarchia nemzetiségeinek és a Balkán félsziget szlávjaiaak érdekeit a *francia sajtóban* képviselni. Ez a bizottság összeköttetésben áll a prágai, zágrábi, újvidéki, belgrádi és bukaresti izgatókkal, a kiktől információit kapja. A párisi lapokban legutóbb megjelent osztrák-magyarellenes cikkek e komité működésének eredményeül tekinthetők. E komité tagjai Laissy, Humbert, Magui, Breviaire, Hess, Gelys, Robbe, Lendet és Amouretti többé-kevésbé ismeretes francia újságírók és politikusok. A komité azt hiszi, hogyha pártolja az osztrák-magyar monarchia nemzetiségeinek politikai törekvését, ezzel a mai dualisztikus monarchiát a federalizmus felé segíti, ami aztán lehetetlenné teszi, hogy a hármasszövetségnek továbbra is komoly tényezője maradjon. Ezért tekintik Párisban az osztrák-magyar monarchia nemzetiségeinek politikai követeléseit francia szempontból fontosnak és támogatásra méltónak.

A véderő-bizottságból. A képviselőház véderő-bizottságának báró *Podmaniczky* Frigyes elnöklése alatt ma ülése volt. Az ülésen a kormány részéről báró *Fejérváry* miniszter és *Gromon* államtitkár voltak jelen. Tárgyalás alá kerültek: a honvédelmi miniszternek a Ludovika-Akadémia állapotáról, a közös hadsereg nevelő- és képző intézeteibe magyar állami alapítványi helyeken elhelyezett magyar ifjakról a hadmentességi díjalap állásáról, a honvéd-menház számadásáról, működéséről és állapotáról s a közös hadseregtől a honvédséghez történt áthelyezésekről szóló jelentései. *Münch* előadó ismertetése után a bizottság elhatározta, hogy e jelentések tudomásul vevését s hasonló célból a főrendiházzal való közlését hozza javaslatba. Az alapítványi helyekre vonatkozó jelentés tárgyalásának során báró *Fejérváry* miniszter előadta, hogy felhívására szép számmal tettek alapítványokat törvényhatóságok és városok, de egyesek és pénzintézetek, sajnos. mindössze csak két alapítványt tettek. — A hadapródiskolák számára összesen 84, a főreáliskolára és a Ludovikára együttvéve 21 $\frac{1}{4}$ helyet alapítottak. — A hadmentességi díjalapról szóló jelentésnél gróf *Széchenyi* Aladár kérde, miért terjesztenek be kimutatást az osztrák díjalapról is. — *Fejérváry* miniszter azt válaszolta, hogy a hadmentességi alapot külön kezelik ugyan a magyar, illetőleg az osztrák pénzügyminiszterek, de közös alapot képez, a melyet Magyarország évi 800.000, Ausztria 1.200.000 forinttal dotál. Az alap az összes véderő részére van rendelve s különösen háboru esetén a törvény értelmében abból fedeztetnek az ellátási költségek. A miniszteri jelentések elintézésével az ülés véget ért.

Az új tengernagy. Bécsből táviratozza tudósítónk, hogy ma a következő tengerügyi parancsot hirdették ki:

„Ő cs. és apostoli királyi Felsége 1897. december 12-én kelt legfelsőbb elhatározásával báró Spaun Hermann altábornagyot, a tengerészeti osztály másodfőnökét tengerészeti parancsnokká és a tengerészeti osztály főnökévé kegyeskedett kinevezni. Amidőn a legfelsőbb legynök ezt a kitüntető és engem a legmélyebb hálával eltöltő tényét köz tudomásra hozom, azt a vázalkozásomat fejezem ki, hogy a tengerészet minden tagja a szokott kötelességi érzettel és odaadó önfeláldozással fogja fel abbel-
törékvésemet, hogy a tengerészetet tovább fejlesszem a fellendülés ama sokat ígérő útján, amelyet a megboldogult és felejthetetlen báró Sterneck tengernagy vezetése alatt oly sikerrel követett és hogy mindnyájan támogatni fognak az egységes együttműködés által, amelyben mindenki tehetsége legjavát szenteli a legfelsőbb szolgálatnak. A testületi nemes szellem és a valódi lovagias bajtársi viszony ápolásában látom a zálogát annak, hogy sikerülni fog nekünk továbbra is részeseivé lenni a legmagasabb jutalomnak, legfelsőbb hadurunk teljes elismerésének.

Bécs, 1897. december 14.

Spaun s. k.

A vita szónokai. A képviselőház holnapi ülésében a javaslat mellett Mócsy Antal, Hegedűs Sándor és Lánzy Leó fognak felszólalni, míg el-
lene Mezőssy Béla és Várossy Gyula iratkoztak fel.

Hock Jánost igazolták. Éppen egy esztendeje, hogy a képviselőház hetedik bíráló bizottsága először tárgyalta Hock János mezőkövesdi mandátumát. A dolog vizsgálatokkal és pótvizsgálatokkal el-
húzódott egészen a mai napig, amikor is végleg el-
intézték. A bizottság Barcsay Kálmán elnöke alatt ült össze; az előadó Piukovics József volt kérvényezőket Okolicsányi Géza és Róth Dezső ügyvédek képviselték, a választást Apáthy Gyula védte. Ez utóbbiaknak hosszabb vitája után pro és kontra a bizottság a választást igazolta. A 993 forintnyi költséget a feleknek együttesen kell viselniük.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Máskor, ha a tanácssteremből kihallszik a lelkesedés ezer és ezer megnyilatkozása, a folyosó népét az egyéni szimpátiája elvezeti valamelyik üvegajtóhoz, ahol kedve szerint elé-
gilik ki a kíváncsiságát.

A balajtóban azt mondják neki:

— Feri beszélt, Kossuth. Sajnálhatod, hogy nem hallottad.

A jobbajtóban meg ugyanakkor azt mondják a kiözlők:

— Megint szavalt egyet a hazafiságról.

Igy aztán mindegyik meg van elégedve. De ma az üvegajtók egyszerűen elvesztették a politikai hitelüket. Az ember akármelyikhez állott, mindegyiken csak hívők és rajongók tódultak ki a folyosóra. A jobbajtóban Kubinyi Géza és a balajtóban Bartha Miklós egymás ajkáról vették a szót s velük együtt mindenki mondta: gyönyörűen beszélt. (A ravasz olvasó már ennyiből is sejti, hogy a legnagyobb szónok, Apponyi beszélt.) Nem volt különbség tulsó és innenső folyosó között; az ellenzéki folyosó éljenzése nem csalt ki gunyos megjegyzéseket a mameluk-folyosóból, sőt ellenkezőleg. A nagy folyosó nem hagyta magát tulszárnyalni a kisebbiktől s ez nagyon jól festett, mert mégis csak más az, ha egyszer a jobbpárt kezdi éljenezni Apponyit.

Egy rajongás volt köröskörül valamennyi folyosó. S aki véletlenül megkésve jött a t. Házba, nagyon megjárta a kérdezősködéssel.

Megállította például Bessenyei Emmer Kornél.

— Hogy beszélt Apponyi!

— Ő, ez politikai nap volt, felelte Emmer

Kornél, aki azokra az időkre szárnyalt vissza emlékeiben, amikor még a Deákpárt napja leg-
szebben ragyogott.

Egyebet nem tudott belőle Bessenyei ki-
venni. Horánszkyhoz fordult.

— Jól beszélt Apponyi?

— Ő, egyszerűen megbabonázta az em-
bereket, felelte Horánszky Nándor és olyan bol-
dogan sétált tovább, mintha ő volna az, aki az
embereket megbabonázta.

Bessenyei egyet gondolt. Az az Emmer
és az a Horánszky végre is pártolói a máso-
dik provizóriumnak. Természetes, ha el vannak
ragadtatva. De itt van Bartha Miklós.

— Te, Miklós! fordult hozzá kérdése-
vel — tetszett az Albert beszéde?

— Ő barátom, szolt átszellemült arc-
czal Bartha Miklós — ő a legnemesebb, a legna-
gyobb, a legeragadóbb! Le kell borulni nagy-
sága előtt.

Most már Bessenyei sok mindent tudott
és semmit sem tudott. Világos, hogy ezekben az
emberekben a pillanat mómora elaltatott min-
den kritikát. Ezekből most csak indulatszava-
kat lehet kicsalni, nem véleményét. Egyet
gondolt tehát és új kérdésekkel állott a rajon-
gók elé.

— Mit fog ezek után a szabadelvű párt
csinálni? — kérdezte Emmertől.

— Mit? Hát amit eddig. Mit is csinál-
hatna egyebet? Hiszen ugyis törvénynyé akarta
emelni a szükségjavaslatot.

Ezt Bessenyei kénytelen volt természe-
tesnek találni. De utána sietett Horánszky-
nak.

— Mi hát mostan a nemzeti párt állás-
pontja?

— Mi? Ami eddig volt. Hiszen már a
konferencián állást foglaltunk.

— Persze, persze, mörgött Bessenyei.
Aztán felragyogó arc-
czal állott Bartha Miklós
elő: — Hát ugy-e, Miklós? Apponyi csak meg-
győzött benneteket? Mi?

— Minket?

— No, igen. Mit csináltok ezután?

— Amit eddig. Obstruálunk. Hisz ez csak
természetes, szolt mély meggyőződéssel Bartha
Miklós.

Most már a feje is kábult Bessenyeinek.
Ezt értse meg, aki tudja. Apponyi olyan beszé-
det mond, amelyért Emmer december tizen-
hetedikét politikai nappá teszi. Horánszkyt gyö-
nyörbe fürdeti, Bartha Miklósnak a szavát is
elállítja. Föllekesített, elragadt, a lábáról vett
le mindenkit s az eredmény az, hogy -- nem
változott semmi. Meggyőzte azokat, akik meg
voltak győzve és egy hajszállal se taszította le
az obstrukció mezejéről, akiket meg akart
győzni. Hát ilyen a legnagyobb parlamenti
siker természete? Taps, éljenzés, rajongás,
egyhébként pedig marad, amint volt?

Éppen arra tánczolt Sággy Gyula. Az
egyetlen nemzeti párti, aki a második provizó-
riumot még nem akarta megszavazni. Besse-
nyei föllelegzett. Ezt az egyet, Sággy Gyulát,
csak meggyőzte most már a vezére?

Megkérdezte.

— Kérlek, felelte Sággy, én el vagyok
ragadtatva, én nem találok szavakat, ez föl
fogja ébresztetni a nemzetet... (Sággynek tud-
niillik az ébresztés az elérhetetlen ideál!)

— És most már megszavazod a ja-
vaslatot?

— Nem.

... Tehát éppenséggel semmi változás.
A föld tovább forog, Sággy tovább opponál és
az obstrukció zavartalanul megy a maga út-
ján. Holott a magyar parlament olyan látvá-
nyosságnak volt tanuja, amíg volt még

példa, mert Apponyi a szónak, a tudásnak és
a hangulatkeltésnek minden ragyogó fegyveré-
vel szállott sikra és lelkesedésre ragadta az
egész parlamentet. Elérte a hihetlent, hogy
jobbpárti tapsokat kapott ellenzéki hochok nél-
kül, a többség lelkesedését, a kisebbség gunyo-
lódása nélkül, — de ez volt aztán az egész.
A história s az államférfiúi bölcsesség igazi
magaslatáról mondotta el szövegét; mohó
gyönyörűséggel szívta magába szavait a Ház
és fogja magába szívni az egész nem-
zet; az a harmincz főnyi obstruáló csapat
pedig meghallgatta és megy tovább — beszélni,
— obstruálni.

Mert az ne téveszsen meg senkit, hogy
a harmincz közül a mai napra kisorsolt két
szónok mély argumentumokkal harczolt. A
szegedi követ, Polczner Jenő, a becsületes
meggyőződését mondotta el, ha kissé hossza-
dalmasan is. És ő még Apponyi előtt beszélt.
A kis Barta Ödön meg rendkívül ügyes ember,
aki ma is okosan szötte a maga polemiáját,
sőt egyszer-egyszer őszinte tapsokra tudta ra-
gadni, az Apponyi beszédétől kissé lehangolt
szélsőbalt. Az egyik beszédet az őszinteség, a
másikat a fordulatosság emelte ki az obstruk-
ció sablonjaiból, ha újat nem is hozott a
vitába. De méltóztassék meggondolni, hogy ez
a csatának jóformán csak első napja volt és a
szélsőbalon kevesen vannak a Barták. Holnap,
holnapután és azután már elfognak a Barták
és akkor jönnek a Marjay Péterek.

És azok is polemizálni fognak Apponyival.
A Marjayak...

Az ülés érdekességét: Apponyi beszédét
egész terjedelmében mellékletünkön találja az
olvasó...

Fiumei proklamációk.

A reprezentanza-választások óriási izga-
gottságra hozták a várost. Ma megjelent a má-
sik autonóm-párt proklamációja is, valamint a
liberális párté is.

Az autonóm-párt a következő felhívást
tette közzé:

Felhívás

Fiume szabad város választóihoz.

A választási felhívás, amely benneteket az e
hónap 20-ára kitűzött harczra meghív, a 47. egy-
hangulag lemondott és szolidaritást vállalt képvise-
lőtől ered.

A városi autonómia féltékeny és buzgó vé-
delmezői és esküjök kapcsán a városi statu-
tum hű őrzői azoktól a hazafias érzelmeiktől
áthatva, melyekkel minden eseménynél, tehát a
jelenleginél is nagyobb szerencsétlenségnek ki-
tűntették magukat, elhagyták városatyai megbiza-
tásukat, hogy ezzel protestáljanak nem a magyar
nemzet, hanem a magyar kormány ama eljá-
rása ellen, melylyel a magyar törvényeket Fiuméba
behozni szándékozott, továbbá a magyar törvények
tartalma ellen, melyek végig sértik Fiume ősi auto-
nomiáját.

Ez alkalommal nem lehet elóttetek közömbös,
kit választotok meg városi képviselővé. Ezért, tisztelt
választók, szavazatokatkal bizonyítotok kell, hogy
magatokévá teszitek azokat a magasztos okokat,
melyekért a volt városi képviselők lemondtak s ezzel
tanujelét adjátok hazafias és polgári reányeiteknek.

Tehát ha szíveteken fekszik városunk sorsa,
ha érdekel benneteket, hogy a városi ősi autonómia
tisztelőben legyen tartva, ha azt óhajtatok, hogy
Fiumét ne érje szegény és vád, hogy magamat
engedte megtámadtatni s ha következetesek akartok
maradni ama a hazafias eszményekhez, melyekhez
őseitek és atyáitok is annyi szívóssággal ragaszkod-
tak, jöjjetek, válaszszatok tömegesen s a választási
urnáknál azokra a jelöltekre adjátok szavazataitokat,
kiket az alóli bizottság javaslatba hoz.

Azokra a jelöltekre kell szavaznotok, kik jelét
adták megállapodott jellemüknek, hazafiaságuknak
és nemes magatartásuknak, kik ígérték: tettek, hogy

Fiume zászlaját fennen lobogtatják, melyre ez van felírva: Fiume, mely polgári erényeiért és uralkodóktól származó diplomái folytán a multban is autonom volt, kell, hogy Magyarországgal, mint Corpus separatum egyesülve, a jövőben is élvezze ugy a saját, mint a magyar nemzet érdekében mindazokat az előnyöket, melyeket ősi autonómiájának municipiális jogai és olasz nyelve nyújt.

Éljen az autonom Fiume, egyesülve Magyarországgal!

Éljen a magyar nemzet és Fiume hazafias polgársága.

A fiumei autonom párt választási bizottságának nevében: Dr. Maylender Mihály.

A liberális párt kiáltványa a következő: *Polgárok!*

Senki, aki ezt a várost szereti, nem fogja félreismerni azt a nehéz helyzetet, melyben a város jelenleg van. Hazafias cselekedetnek kell találni és el kell fogadni azokat a tanácsokat, melyekkel összeegyeztetheti saját érdekeit és jogait a kormány és magyar nemzet jogos követelményeivel.

Egy harcz a kormányval kiszámíthatatlanul súlyos károkat okozhatna a városnak.

Polgárok!

Szükségesnek tartjátok-e rábizni a képviselőseget az olyanokra, kik már előre is azon munkálkodnak, hogy a város minden autonom-képviselő nélkül kormányoztassék? vagy pedig óhajtjátok előbb a kormányval megértetni magatokat, hogy ezáltal kivívhatjátok Fiume autonómiájának védelmét?

Ime, a választás könnyű! Az autonom-párt azon a termékellen talajon áll, hogy mindent visszautasít, míg a liberális-párt azon az engesztelő uton halad, melyen biztosan elérheti azokat a garanciákat, melyeket Fiume autonómiája követel.

A liberális párt, mely visszautasítani akarta azt az alkalmat, hogy most beválasztassék, — mérlegelve Fiume súlyos helyzetét — nem térhet ki ama kötelessége elől, melyet hazája követel s ezért elhatározta, hogy nektek bemutatkozzék és ajánlja nektek, hogy e hónap 20-án a választási urnához sietsetek s ott jelöltjeire szavazzatok!

A liberális párt választó-bizottsága.

KÜLFÖLD.

Tüntetés Badeni mellett. Badeninek buski kastélyában ma nagy ünnepség volt. Kétszázötven lengyel nemes tisztelgett nála *Sapicha* herceg vezetésével. A szlávok bukásában is ünneplik őt, mondá az üdvözlő szónoklata. Nem kellik ők, hogy Badeni politikai ideája győzni fog! *Badeni* Kazimir köszönőválaszában aztán azt fejtette ki, hogy az ő vezérő politikája az volt, hogy a nemzetiségek egyenjogúsítása meglegyen. Nem a törvény betűi adtak neki irányt, hanem a multat akarta a jelennek összeegyeztetni. A lengyelek nemzetiségének szerepköre már megvan, most a cseheket is hasonló utra akarta terelni. A német nemzetiség jogaiból azonban soha egy jótányit nem akart elnyirbálni. A nyelvrendelet módosítása lehetséges, csak nem szabad államérdeket sértenie. Elismeri, hogy hibát követett el a szándékaik kivitele tekintetében, azonban ez inkább eredmény, mint okozat volt. Szavait azzal végezte: fogadjatok vissza munkatársak soraitokba.

Abrahamovitznál, az osztrák Reichsrath elnökénél is volt tisztelgés Lembergben. Körülbelül negyven lengyel nagybirtokosból és vendéglősből álló küldöttség jelent meg ma nála, s meleg szavakban adott kifejezést elismerésének *Abrahamovitz* élesszemű és energikus magatartásáért, melyet a parlamentben minden jogos ügy tárgyalásánál tanult. (N. Fr. Pr.)

A németek Kinában. Az a hatalmas harsona, amely a német császár kielitől szájából szólt, erős visszhangot ver minden felől. Már már azt hiszik, hogy Németország a kínai birodalom egy részét akarja elfoglalni és konfliktusokat kombinálnak Oroszországgal, Japánnal és legkiválóbbképpen Angliával. Mindezekről azonban szó sincs. Sőt inkább a német politikának oly lépéséről van szó, amely minden valószínűség szerint, folyománya előzetes diplo-

máciai megegyezéseknek. Angliának is, Franciaországnak, Oroszországnak megvan a maguk kikötő telepei a keleti vizeken, és most Németország is gondoskodik ilyenről. Természetesen, nagy horderejű lépést jelent ez Németországra nézve, de azért más körülmények közt kevesebb harsonával ment volna végbe az egész német expedíció, most azonban hatalmas belpolitikai taktikát csinált belőle a császár. Maga a kikötő, amelyet a német hajók okkupáltak, és amelynek további megerősítésére indultak az új páncélosok, Kinának meglehetősen rideghelyén esik, a természetesebb északi részen. Azonban a németek mégis kitűnően kiválasztották a helyet, mert közvetlen közelében a leghatalmasabb kőszénbányák vannak és a hely, Kiao-Csau, igen alkalmas vasúthálózatot vezetni a szárazföld belséjébe. Daczára annak, hogy a németek kínai expedíciójából kifolyólag nem valószínű, hogy valami meglepetés kerekedjék, mégis angolok egyáltalán nem valami jó szemmel nézik a németek kereskedelmi terjeszkedését. Különös feszültséget kelt a legújabb statisztikai kimutatás, amely az angol és a német kivitelről szól. A folyó év három első harmadában a német kivitel 8 millió font sterlinggel emelkedett a tavalyihoz képest. A brit kivitel pedig 4 millió fonttal csökkent Németországba, míg Németország kivitele Angliába 3 és fél millióval emelkedett. Ezek az adatok az angol sajtóban elkeseredett hangokat keltenek és a német kereskedelem veszedelmes terjedésével ijesztik az angolokat. Azonban természetesen, hogy az angolok ezen keserűség mellett is méltányolni tudják a németek hatalmas fejlődését és a *Morning Post* például azt írja mai reggeli lapjában, hogy a kínai expedíció korszakalkotó a német történelemben. Ugy látszik, hogy ez a birodalom fejlődése történetének egy nagy korszakát fejezi be és egy új aera kezdetét jelenti, amelyben a birodalom állása a világban nagyobb lesz, mint valaha. A *Standard* pedig így ír: A flottának és bátor parancsnokának, akit Vilmos császár nemes lemondással bocsátott el oldaláról, valószínűleg nem lesz sok dolga, de meg fogják mutatni, hogy a német birodalom, épűgy, mint Anglia és Franciaország, nem engedi meg, hogy egy tengeri hatalom kicsinylőleg bánjon vele.

Bismarck és a német császár.

Hamburg, december 17.

Ama látogatásról, amelyet a német császár tegnap tett Bismarck hercegnél, midőn a kielitől ünnepségekről jött, a következőket jelentik:

A német császár távirata, hogy Friedrichsruheba jön, ide csak délelőtt 11 órakor érkezett meg, úgy, hogy a legnagyobb gyorsasággal tették meg a kellő intézkedéseket az estébre, melyen a császár nagy kíséretével vett részt.

A császár a még mindig karosszékeben ülő Bismarck herceget a legszívélyesebben üdvözlölte, az asztalnál nagyon jókedvű volt s a társalgás csakhamar igen élénk lett. Ebéd után a császár szivarra, Bismarck herceg pedig pipájára gyújtott. A társalgás külsőleg igen kedélyes jellegű volt.

Ami az aktuális politikai eseményt képezi, a *flotta-javaslatot*, azt Bismarck herceg helyesli, a *keletázsiai-politikával* azonban csak *némileg ért egyet*, de nézete az, hogy mivel e politikát megkezdték, a *birodalom érdekében keresztül viendő*. Ily módon nyilatkozott Henrik herceg előtt s valószínűleg tegnap a császár előtt is.

Bismarck herceg állapotában különben lassu, de állandó javulás mutatkozik, fájdalmai azonban még mindig hevesek s a kínzó álmatlanság még egyre gyötri. A herceg nem végezhet elegendő testmozgást s csak keveset tartózkodhatik a szabadban, ami egészségét szintén megsínyli. Vendégeket Bismarck herceg alig fogad, a közelgő karácsonyi ünnepekre azonban családtagjait Friedrichsruheba várja.

TÁVIRATOK.

A horvát tartománygyűlés.

Zágráb, december 17. A kiegyezési provizórium tárgyalása után következett az indemnity-javaslat. Három ellenzéki szónok kijelentette, hogy a javaslatot elvetik, mert a kormány iránt nem viseltetnek bizalommal. *Krajcsovic* osztályfőnök kijelenti, hogy a kormány nem azért terjesztette be a javaslatot, hogy a bizalmi kérdést felvesse, hanem mivel a javaslatra szükség van. Ezután az ülést bekezesztették. A legközelebbi ülés hétfőn lesz.

Brazzafolli.

Konstantinápoly, december 17. A Brazzafolli eset megvizsgálásával megbízott bíróság *elfogatási parancsot* adott ki Brazzafolli ellen. Es pedig *anélkül, hogy Calice* nagykövetet ezen elfogatási parancs *okairól* értesítette volna. A nagykövettség képviselője a portánál *tiltakozást* jelentett be a történet elégtételadásnak ilyen megsértése ellen.

Román tiltakozás.

Bukarest, december 17. A román kultúra központi bizottsága legközelebb *nagy tiltakozó gyűlést fog egybehívni*, hogy a magyar országgyűlés által már elfogadott: s a helységnevekről szóló törvényjavaslat, valamint ama hatósági intézkedés ellen tiltakozzék, melylyel a *nagyszebeni oláhgyűlés megtartását betiltották*. Ezt a nemzetközi népjog szempontjából bizonyára elég furcsa akciózt, megelőzte a liga elnökének, *Urechia V. A.* szenátornak a felirati vitában tegnap mondott beszéde, melyben panaszkodott, hogy *Sturdza miniszterelnök a be nem avatkozás* politikáját követi.

Kréta ismét mozog.

Athén, december 17. A krétai keresztény lakosok küldöttéket menesztették ide, hogy fegyvereket és lőport kérjenek, a küzdelem újból való felvételére. A küldöttek kijelentették, hogy sem montenegróit nem akarnak főként kormányzónak sem Oroszország részéről nem akarnak elnyomatni. Vagy autonómiát akarnak s egy bennszülöttet, mint főköormányzót, vagy pedig Görögországgal akarnak egyesülni.

A német katonai büntetőtörvény.

Berlin, december 17. A német birodalmi gyűlés mai ülésén a katonai büntető eljárás tárgyalását befejezte.

Bachermann nemzeti liberalis képviselő elismeri, hogy a törvénytervezet nagyot nyújt s értékes lépést jelent a német birodalmi egységhez, csak a forma ellen van észrevétele.

Frohne szociáldemokrata kijelenti, hogy a katonai bíróság kompetenciáját a javaslat nagyon tág terüvé teszi. Szerinte csak aktív katona legyen a katonai büntető bíróságnak alárendelve. A tiszt becsülete semmiesetre sem kívánja a javaslat kiterjesztését, mert a tiszt becsülete csak olyan, mint más polgár becsülete. A militarizmus azonban külön államot akar az államban. A föllebbvalók töves fogalmakat adnak a szociáldemokráciáról a katonáknak. Egy fiatal katona, ki Bebel, Liebknecht és más, szociálista vezérek elferdített nézeteit ismertette társaival, három évi börtönbüntetést kapott. Meg kell adni a katonának az önvédelem jogát, nem minden mulik az egységes jogon, hanem azon, hogy ez a jog a humanitás követelményeinek megfelelően.

A következő szónok, Ittenbach vezérkari hadnagy, azon a nézeten van, hogy a német katonai büntetőtörvény sokkal humanusabb, mint más államoké, a szociáldemokráciára s ennek különböző alapelveire nézve pedig s sohasem fognak egyetértésre jutni az emberek.

Beck szerint a tervezet nem felel meg a modern igényeknek. Nem tartja helyesnek, hogy a kormánytervezet a tárgyalások nyilvánosságát csak *kivételes* s nem minden esetben engedélyezi.

Munkel annak az óhajlásának ad kifejezést, hogy az egyenruhában levő testvérek ugyanazon törvényeket élvezzék, mint a többi polgárok.

A javaslatot egy 21 tagú bizottsághoz utasították.

A birodalmi gyűlés legközelebbi ülése január 11-én lesz.

A Dreyfus-Esterházy-ügy.

Páris, december 17. A *Courrier du Soir* szerint az Esterházy őrnagy ellen indított haditörvényszéki tárgyalás csak a jövő év január második felében lesz, mert a kormány súlyt helyez arra, hogy ezen jogügyi tárgyalás a mostani szenvedélyes hangulat által ne befolyásoltassék s reméli, hogy addig a kedélyek teljesen lecsillapodnak.

A vizsgálóbíró ítélete Esterházy-ra nézve már eddig sem kedvező. Esterházy ellen nemcsak az irásszakértők nyilatkoztak terhelőleg, hanem ellene szól azon katonai iratok elintézése is, melyek Dreyfus kapitány elfogatása után történtek. Ha az Esterházy ellen folytatott tárgyalás folyamán valami összefüggést konstataálnak a Dreyfus-ügygel, akkor a Dreyfus-pör revidálására kell majd szorítkozni, ami azonban semmi esetre sem jelenti még azt, hogy Dreyfust szabadlábra helyezik.

A katonai hatóság ugyanis azt állítja, hogy új bizonyítékok birtokában van, melyekkel be tudja bizonyítani Dreyfus bűnösségét. Ezen újabb bizonyítékok olyanok, amelyekkel elő lehet állani anélkül, hogy diplomáciai bonyodalmak keletkezhetnének belőle. (N. Fr. Pr.)

Rocheport és a veletlenül véres száju lapok napról-napra a loghevesebb kifakadásokkal aposztrofálják a németek, a német nagykövetség és a német császár állítólagos szerepét a Dreyfus-ügyben. Hiába volt a hivatalos dementi, ők fenntartják állításukat, hogy azok a levelek, amelyekre hivatkoznak és pedig hat darab köztük egyik a császártól, a többi a nagykövetségtől, tényleg léteznek. Hanem miután éppen ezek kerültek olyan uton a kormány kezére, hogy lefénképezhetette, amely utakat és módokat leplezni kell, azért nem állhatnak velük elő nyilvánosan, azért kellett ezeket csak titokban bemutatni a bíróságnak és azért nem lehetett ezeket Dreyfus védőjének sem megmutatni. A legújabb leplezés az, hogy Casimir-Periernek becsületszávára kellett ígérnie Münster német nagykövetségnek, hogy azokat az iratokat, amelyeknek a megszerzése a francia ellenspionázsának a remeklése volt, nem fogja a Dreyfus-pör tárgyalásánál szerepeltetni hagyni.

A kormány a Rocheport vérmes agitációjával szemben oly intézkedéseket helyez kilátásba, amelyek gátat vessenek a lelkiismeretlen izgatásnak. A *Matin* azonban azt jegyzi meg, hogy az a fenyegetés, mely a sajtószabadságot is érinti, a kormány gyengeségének a jele. Ha erős kormány lenne, úgy az nem fenyegetődnék, hanem cselekedni tudott volna nyomban.

A „Patrie” szenvedélyes izgatottsága már odáig jutott, hogy ma német armádia mozdulatokat lát Franciaország felé. Az ő híre szerint Trierfelé tegnap délután német hadoszlopok állottak fel. Felhívja a kormányt, hogy adjon a németeknek az ő perfidiájukért olyan feleletet, amely Franciaországhoz méltó!

A török-görög béke.

Athén, december 17. A kamara a végleges békeszerződést másodszori olvasásban elfogadta és elhatározta, hogy egy éjszakai ülésben utolsó olvasásban is elfogadja. A parlamenti vizsgálóbizottság tudatta a kormánnyal, hogy a vizsgálat folyamán az Ethnike Hétairától származó oly okiratokat talált, amelyek a büntető-törvények alá esnek. A bizottság felhívja az igazságügyminisztert, hogy rendelje el a vizsgálatot.

Kegyetlenkedések Maczedóniában.

Szófia, december 17. A lapok folyton nyugtalanító híreket közölnek Maczedóniából. A török katonák és albán felkelők állítólag iszonyú kegyetlenségeket követnek el Maczedóniának Bulgáriával határos részeiben.

A Panama vádlottjai.

Páris, december 17. A Panama-bizottság Vallé képviselőt választotta meg előadónak. A Panama-ügyben eddig szabadon hagyott vádlottakat, Laisant-t, Planteaut, Gaillardot és Boyert ma este letartóztatták. A pör holnap kezdődik a fenyítő törvényszék előtt.

HIREK.

Daudet halála.

— Nem tudom, mi bajom van — mondta Daudet és meghalt. Így hal meg a test, amelynek sok jutott a dicsőségből. Nincs rejtelem a dologban. A pálya padlásszobában kezdődik, melyet kitűnő hajléknak tart Béranger, ha a mi husz esztendőnk a lakótárs és a pálya egy fényes ebédlobon végződik, hol a haldokló drága sévresi porcellánokat ver le az utolsó kézmozdulattal. Ami közbeesik, annak a fénye látszik csupán, de a verejték el van takarva a laureatus homlokon. S ti virágok, ti most elfogtok jönni Laocuedoból és a Gascognéból, melyet Felső- és Alsó-Garonnera osztott a köz-igazgatás; ti eljöttök és szirmotok után nem fog nyulni a kéz, mely drága porcellánokat vert le az utolsó mozdulattal. De tudjátok-e, hogy ez a kéz már rég nem nyult semmi után sem egyenesen; nagy görbületeket irt le, ha meg akart ragadni nem talán valamely pompás virágot, nem talán egy serleget, hanem csupán egy szerény vizes poharat. A Daudet karja ilyenkor fölemelkedett és kaszálo mozdulatokkal hozta, vitte a poharat, miként azt parancsolá a világ sötét ura: a hűdés; a Daudet homlokára ilyenkor kiült a verejték, mely nem szokott látszani a laureatus-homlokon. A dicsőség nehéz, a dicsőség megöl; nincs többé Goethe, ki hetvenöt esztendő korában még szerelmes verset írt Ulrike Levetzownak. A század végén még csak a halántékán van koszu a poétának, meg a koporsóján. Az élőkkel végez ő akkor, midőn a feje öszülni kezd lassan.

Zola a másik nagyság, szintén tul az ötvenedik esztendéjén, klinikai típus minden ideg orvosnak. Munkácsy szanatóriumában van, Nietzsche elfelejtette a nagy ábécét. Daudet éveken át hordozta a pseudoparalízist, mely a lázalmak gyönyörű rózsáival kárpótolta a bénaságot... de úgy beszéltek, mint Tartarin a postakocsiban.

— Ön rosszul járhat, mint Bombonnel ur — mondja az ismeretlen.

— Ah, igen, tudom. Bombonnel ur csak párduczvadász — feleli Tartarin és tesz egy megvető kézmozdulatot.

— Ismeri őt?

— Hogy a manóba ne ismerném, hiszen huszszor is voltunk együtt párduczvadászaton.

Az idegen mosolyog, kiszáll a postakocsiból és akkor kislül, hogy az idegen Bombonnel volt... Ez ideges világnak beszélem én, hogy Daudet megölte az idegsorvasztó munka, Bombonnel urnak magyarázom én a párduczvadászatot.

... Mind együtt vagyunk a nagy vadászaton, koczapuskások és finom czéllövők egyaránt. És ez a hatalmas vadász, aki leterítette a nagy párduczot, a dicsőséget, a ragyogó fültyafényet, harsonaszó közt tartotta a hallalít, mely tul zengett a honi bokrokban. De kicsoda felelji azért el, hogy mi volt ez ember kezdetben, harmincz-nyolcvan év előtt. Husz esztendőjével indult a nagy vadászatra, térdig járt a szántásban és ázott-fázott keservesen. Párisba eljutott a második császárság fénykorában, midőn Morny herceg már otthagya a czukorrépával való üzérkedést és a börzén állott betéti társaságba egy nagy bankárral, harmadik Napoleonnal, kiroi Nesselrode, az orosz követ hivatalos jegyzékeiben őszintén jelenti: „Napoleon császár a helyzet ura: ott terem békét, ahol ő akarja.” Frankhon hatvan év óta nem oly erős, mint akkor, Hugo Viktor a számkivetésben van, csak a Goncsurt-testvérek virágzanak, akik Turgenjeyvel megkötik a kölcsönös halhatatlanság viszontbiztosító társulatát. A sajtó korrumpált, legkiválóbb képviselője Girardin Emil, a juliusi forradalom óta minden létező pártnak zsurnalisztája; kezdetben késhegyig megy az Orleansokért, azután nincs hűbebb czézarista az ő *Presse*-jénél. Ebben a környezetben, ahol egy erős udvar nem ér rá a kicsinyes weimarizmusra, ahol az irodalom-ból szmátiázva van a legnagyobb hazafi, ahol a hírnév csak a részvényeseké, mit csináljon a szegény languedoci vadász? Áll és didereg, át-

ázott eszmájában és hallgatja, hogy a szomszédban eldurran egy magányos lövés, a Zolaé. a másik szegény koczapuskásé, solamen miseris socios habuisse malorum... Ez másfél évtizeden át tart így, kicsoda csudálkoznak, hogy a kar most ives, hűdéses mozdulatokkal nyult a serlegért?!

A dicsőség már fáradtan érte, de a dicsőség ugye a halál után kárpótol? O nem. A románéz a trubadurral együtt hal meg.

Az elbeszélő rabszolgája az időnek, melyet leír. Meg akarja örökíteni a napfényt, mely odavetődik a malom alá, hol csudálatos történetkéket beszélnek az emberek és márványba akarja vésni a szerelmi kettősöket, mikről tudnak a tölgyek. Elsuhán velünk, át a tengeren és fehér afrikai partokat mutat, hol a holdvilág fátyolos asszonyokra ragyog. Szívében továbbá régi emlékeket hoz magával, miket virágos mezőkön, vén provánszi kastélyok körül szedett magába a legnagyobb költő, a gyermek. És lovagok mozognak, selymes kisasszonyok járnak a lapokon... mind hasztalan, a románéz a trubadurral együtt hal meg. Aki megelé a bel'cautot, miként Daudet, az megelé a trubadur legnagyobb hasznát is: megáll ugyanis a románéz, de a moll-akkord kizug még egy évtizedig, egy-két tizedig... Ezért érdemes kaszálo, hűdéses mozdulatokkal nyulni a serlegért.

Bombonnel ur, ne haragudjék, hogy magyarázom a párduczvadászatot.

— Erzsébet királyné Párisban. A N. Fr. Pressenek jelentik: Erzsébet királyné holnap reggel Biarritzból Párisba utazik, ahova vasárnap reggel érkezik meg. A felséges asszony kísérelével együtt a rue Rivolin levő Hotel *Domenici*-ben száll meg. Erzsébet királyné könnyebb fajta ideges lábfájdalomban szenved s ezért *Ketzger* tanár masszage-gyógymódját fogja használni. Metzger tanár már egy ízben, mikor még Amsterdamban lakott, kezelte is a királynét. A felséges asszony addig marad Párisban, ameddig a masszage-gyógymód ott-tartózkodását szükségessé teszi. A királyné a legszigorubb inkognitóban utazik Párisba s ott léteinek minden idejét egészségének helyreállítására fogja fordítani. Párisba való érkezésekor ez okból nem lesz hivatalos fogadtatás és később is minden hivatalos tiszteges elmarad.

— A király látogatása. A király ma délután, mint Bécsből telegrafálják, a Sacher szállóba hajtattott, hogy visszaadja Ernő szász-koburgi herceg látogatását. Minthogy a herceget nem találta otthon, névjegyét hagyta a lakásán.

— Személyi hír. József Ágost főherceg ma családjával együtt Fiuméba érkezett és kocsin Kantridába hajtattott, az ottani nyaralójában levő szállására.

— A függetlenségek taktikája. Odakünn a folyosón, régi dolog, sokkal őszintébben beszélnek a képviselő urak. S odakünn a szélső-bal sem tagadja, hogy az önálló vámtérület dolga csöppet sem szenvedne, ha ezt a mostani harcot a függetlenségi párt másusra tartogatná, ha a kormány esetleg akkor is a vántközösség szempontjából kérné a törvényhozás hozzájárulását. De hát májusban mit sem bszálna az obstrukció, míg most — szelbalék legalább úgy remélik — lehet valami foganatja. S ezt így mondják meg:

— Soh sem halasztjuk mi a harcot másusra. Hiába csalogat még Apponyi is. Furcsa lett volna, ha a perzsák szépen megkértek volna Leonidászt, hogy méltóztassék neki a háromszáz emberével a szorosból kivonulni a sik mezőre, ahol sokkal kényelmesebben lehet verekedni. Hiszen egy maroknyi sereg csak a szorosból tud védekezni a tulnyomó többség ellen!

Ezért marad Justh Leonidász a szorosan...

— A meglopott Seefried báró. Báró Seefried Ottó znaimi villájába beállított egy csavargó mé-szároslegény és alamizsnát kért. A báró — a király unokájának a férje — egy koronát adott neki, amivel az, úgy látszik, nem érte be, mert egy kalapot is lekaptott a fogasról és futásnak eredt. Az utcán egy rendőrnök föltűnt a csavargó gyors irama s letartóztatta.

— Merénylet a szerb követ ellen. Salonikiból telegrafálják, hogy egy *Lukedics* nevű szerb alattvaló behatolt az ottani szerb követ irodájába és *tőrrel le akarta szurni*. A követ segítségkiáltására előrohantó szolgák lefogták a merénylőt. A követnek a nagy ijedségen kívül semmi baja sem történt.

— Ormódi Ormody Vilmos ünneplése. Az első magyar általános biztosító társaság körében, a társaság vezetésével megbízott Ormody Vilmos igazgató, a mai napon lelkes ünneplés tárgya volt. Ugyanis az igazgató most töltötte be negyvenedik szolgálati évét a magyar társaságnál, melynek már az alapítás óta kiváló munkása. Az ovációk sorát a társaság tisztikara kezdte meg, melynek élén dr. Havass Rezső társasági osztályfőnök üdvözölte az igazgatót. Ezután *Kozma* Andor vezértitkár egy okiratot olvasott fel, mely szerint a társaság tisztviselői a mai nap emlékére, „*Ormody Vilmos-alap*” címen *tízezerforintos alapítványt tettek* azzal a czállal, hogy annak kamatai, az ünnepelt rendelkezése szerint, mindenkor beteg társasági tisztviselők javára fordíttassanak. Végül átnyújtották az ünnepeltnek az alapító levélnek hiteles másolatát tartalmazó albumot.

A társaság kormányzó testülete ezután tartott ülésében szintén megragadta az alkalmat, hogy *Ormody* Vilmos iránt érzett bizalmát és rokonszenvét kifejezze. A választmány nevében gróf *Csekonics* Endre valóságos belső titkos tanácsos, a társaság elnöke, a felügyelő bizottság részéről *László* Zsigmond miniszteri tanácsos, az igazgatóság részéről pedig ennek elnöke, báró *Harkányi* Frigyes főrendiházi tag, meleg szavakban üdvözölték őt és a kormányzó testület, báró *Harkányi* Frigyes indítványára elhatározta, hogy az üdvözlés jegyzőkönyvébe vétessék s a jegyzőkönyv teljes kivonata Ormody Vilmosnak átnyújtassák.

Ezután a Magyarországon és Ausztriában működő biztosító társaságok igazgatóinak küldöttsége kereste fel Ormody Vilmost és egy nagy műbecsessel bíró ezüst Hungária-szobrot nyújtott át neki. Majd a Riunione magyarországi igazgatói, élükön báró Podmaniczky Frigyes valóságos belső titkos tanácsossal üdvözölte a jubilánst. Gratuláló iratok és sürgönyök érkeztek nemcsak Magyarországból, hanem Európa minden részéből.

— Hol van André? Amióta André elindult fölfedező útjára, azóta már sokan tértek meg oda, ahol ő van s ahonnan nincs visszatérés. Hébe-korba mégis akad olyan optimista, aki azt hiszi, hogy André él és hogy a *Ferencz-József-földön* van. Legújabbban egy *Wellmann* nevű amerikai arra határozta el magát, hogy fölkeresi André. Jövő évi *juniusban* fog *Tromsöben* hajóra szállni, hogy fölkutassa a merész fölfedező nyomait.

— Lahovary Emil halála. *Bukarestből* jelentik: Bukarest még mindig a párbajban megölt *Lahovary* Emil szomorú esetének hatása alatt áll. A közvélemény ítélete igen lesújtó *Filipescu*-ra, Bukarest volt polgármesterére nézve, mert tényleg *Filipescu* lapja, az *Epoca*, volt az egyedüli konzervatív lap, a mely az antiszemita diákok mozgalmait bátorította s egyidejűleg a kormányt tette felelőssé a csöcselék által okozott pusztításokért. Az *Independence Roumaine*-nak egy a Lahovary nevének kezdőbetűivel jegyzett cikke rámutatott erre az ellentmondásra s konstátálta, hogy az *Epoca* kiadója szenvedélyes antiszemita s mégis mint ellenzéki ember a kormányt tette felelőssé a csöcselék zavargásáért, amelyet pedig ő protezsált leginkább a lapjában, hogy ezzel a kétszínű praktikával elhárítsa magáról a történetek által előidézett felelősséget. Ez a higgadt és tárgyilagos cikk nem volt elég nyomasztó ok a *Filipescu* által farszírozott párbajra. Ehhez járul még az a körülmény is, hogy az első összecsapás után *Filipescu* erő és ügyesség-beli fölénye Lahovary fölött annyira nyilvánvalóvá rá vált, hogy *Filipescu*nak és segédeknek el kellett volna tekinteniük a párbaj folytatásától. Ez azonban nem történt meg s a következő összecsapás alkalmával *Filipescu* vitőre oly erővel furdított Lahovary mellébe, hogy a vitőr hegye a gerincoszlopban akad meg. Lahovary ezzel a felkiáltással:

— *Ille m'ont assassiné* (Megölték!) lerokadt és pár perc múlva kiszenvedett. Lahovary és *Filipescu* ezelőtt jó barátok voltak egészen addig, míg Lahovary a konzervatív pártból ki nem lépett. Az izgatottság-Bukarestben oly nagy, hogy az eset következményeit egyelőre még nem lehet kiszámítani. A Lahovary család egyike a legelőkelőbb familiáknak Romániában s rokonságban van Románia legelső családjával. Lahovary unokaöccse *Kretzu* lesku, aki Genfben lakik s akit táviratilag értesítettek a katasztrófáról, ugyancsak táviratilag azt válaszolta, hogy a lehető legrövidebb idő alatt Bukarestbe érkezik s megboszulja nagybátyja halálát.

A bírói vizsgálatot, amelyet már befejezetteknek véltek, újra felvették. Az elhunyt özvegyét is beidézték és kérdéssel intézték hozzá, hogy a *Filipescu* ellen indított ügyben mint magánpanaszos, akar-e szerepelni? Azt beszéli, hogy Lahovaryné asszony egy millió frank kártérítést fog követelni, hogy ezen a pénzen valami jótékony intézményt létesítsen, amely férje nevét viselje.

A vizsgálóbíró beidézte *Vacarescut*, Lahovary egyik segédjét is, a ki letette a tisztségét, mert nézete szerint a párbajra nem volt elég ok. Fölvilágosítások nyújtása czéljából beidézték az *Ind. Roum.* egész szerkesztőségét is. Meg akarják ugyanis állapítani azt, hogy Lahovary a párbaj reggelén, amikor a szerkesztőségbe feljött, így szólt:

— Ha *Filipescu* minden áron akarja, hogy fegyveres elégtételt adjak neki, azt is megteszem.

Az ilsovai törvényszék minden valószínűség szerint még e hónapban fogja az ügyet tárgyalni.

Saratzeanul, a semmitőszék ügyészét, a király kihallgatáson fogadta és mélyen megindulva fejezte ki sajnálkozását a derék ember halála fölött. A király állítólag csodálkozva mondta, hogy *ily jelentékeny okokból mint történhetett ily szerencsétlenség*.

A romániai *hírlapírók egyesülete* az elhunyt özvegyéhez a következő levelet intézte:

„Madame! A szerencsétlenség, amely önt oly kegyetlenül sújtotta, mindegyikünket mély fájdalommal töltött el. Az ön drága férje tagja volt a hírlapírók egyesületének, még pedig olyan tagja, akinek már az életében is nagyrabecsült értékét igazán még csak most — halála után — becsüli meg helyesen. Osztozunk az ön végtelen fájdalomában és e nehéz órákban önnel együtt gyászolunk. Legyen róla meggyőződve, asszonyom, hogy a gondolatszabadság merész harczosának halálát, miután életét meggyőződéseért áldozta fel, szívünk, lelkünk mélyéből fájlaljuk. — A választmány.

— Szükségbe vezetőszónok. A provizórium tárgyalása során a képviselőházban tudvalevőleg gróf *Zichy* Jánosnak kellett volna a néppárt részéről felszólalnia, a gróft az azonban baleset érte és állapota ma annyira súlyosbodott, hogy a néppártnak más vezetőszónokról kellett gondoskodnia. A néppárt, mint értesülünk, már választott is. A vezetőszónok *Mócsy* Antal lesz.

— Technikusok állami szolgálatban. A kereskedelmi miniszter tizenkilencz 500 forintos ösztöndíjra hirdet pályázatot azoknak a műegyetemi hallgatóknak, akik kötelező ígéretet tesznek, hogy tanulmányaik befejezése után az állam szolgálatába lépnek. Az ösztöndíjak közül tizenhárom a mérnöki szakosztálybelieknek, hat pedig gépészmérnököknek szól.

— Kontra „*Herkó Páter*.” *Markos* Gyula káplán az általa szerkesztett 1898-iki *Herkó Páter* naptárban felhívást bocsátott ki egy *keresztény család* című társulat alapítására. Úgy látszik, valami nincsen rendben a *keresztény* család körül, mert az alólírt urak, mindeddig elvtársai *Markos* Gyulának, a következő nyilatkozat közzétételére kértek fel bennünket:

Nyilatkozat.

Nagy megdöbbenéssel olvastuk azon felhívást, melyet a „*Keresztény család*” című társulat megalakítása érdekében *Markos* Gyula ur, az általa 1898. évre szerkesztett „*Herkó Páter*” című naptárban közzétett. E felhívás alatt, mint a huszonegyes bizottság tagjai, névszerint megemlítve mi is szereplünk. Kijelentjük, hogy nekünk alulírottaknak a *Keresztény család* megalakításáról tudomásunk nincs; ezzel összefüggő semmi-

nemű bizottságnak tagjai nem vagyunk s neveinkkel oly súlyos visszaélés történt, mely a *jog s az illem legelőkelőbb követelményeit is mélyen sérti*. Kijelentjük, hogy *Markos* Gyula urnak e felhívásáról előzetesen tudomásunk sem volt, a *Keresztény család* című társulat tagjai nem vagyunk, de nem is lehetünk, mert ilyen egylet ez idő szerint nincs is. Nagyon természetes tehát, hogy *Markos* Gyula urral e tekintetben semmi szolidaritást nem vállalunk s így felelősek sem lehetünk azon esetleg befolyó tagsági díjakra nézve, melyeket *Markos* Gyula ur 25 frt, 10 frt és 1 frtban látott jónak megállapítani.

Budapest, 1897. december 17.

Rakovszky István s. k., *Buzáth* Ferencz s. k., *Mócsi* Antal s. k., *Szabó* István s. k. országgyűlési képviselők. *Bonitz* Ferencz s. k. *Égely* Mihály s. k., *Rédey* Ferencz s. k. hírlapírók.

Hasonló nyilatkozatot adott ki dr. *Netter* Antal hírlapíró is.

Tanúság: Aki a papi cselibátusra felesküdt, az ne alapsítson „*keresztény családot*.”

— Prágai állapotok. A prágai hősködések utolsó felvonása most játszódik le a prágai bíróság előtt. Mint onnan táviratozzák, ma egy betegápolót öt napi és egy szabósegédet hat heti fogságra ítélték. Tagnapról mára letartóztatott: egy 27 éves kocsiát, fojtogatásban való részesség miatt, egy 52 asszonyt, mert a *Károly-hidon* hangosan szidta a zsidókat, egy bognárt *Weinbergben* fojtogatásban való részvétel miatt és egy bukott kereskedőt, aki a korcsmában tetteleg bántalmazott egy vendéget, aki egy fojtogatással vádolt egyén ellen tanuskodott. Egy prágai háztulajdonos 600 forintot adott át a helytartónak azzal a kéréssel, hogy 100 forintot adjon a sebesült katonáknak és 500 forintot osszon ki azok között, akik a fosztogatás miatt inségbe jutottak.

— Reáliskolai tanár, mint rabló. A bolgár *Köprülü* város reáliskolájának tanára *Jordán*, a nyáron kirándulást rendezett a tanítványaival a hegyek közé. Utközben rablók támadták meg a társaságot s egy gazdag kereskedő fiút magukkal czipelték a hegyekbe. Bolgár szokás szerinti nagy váltságdíjat kellett fizetni a gyerekért, mert a csendőrség nem tudott a nyomába jutni a rablóknak. Később azonban mégis sikerült a rablóbanda néhány tagjait kézrekeríteni s ekkor kiderült, hogy a tanár ur maga is tagja volt annak a rablóbandának s hogy kivette a váltságdíjból a maga részét. A tanár urat a törvényszék néhány nappal ezelőtt öt évi fegyházra ítélte.

— Antiszemitizmus Eperjesen. Az eperjesiek plakátra ébredtek tegnap reggel. Ugyanis az éj leple alatt minden házra magyar és tót nyelvű, zsidóellenes hirdetményeket ragasztottak. Ime mutatoul egy-néhány, eperjesi levelezőnk közlése szerint:

„Üsd a zsidót!”

„Bukarest—Prága.”

„Meghívó a zsidóellenes népgyűlésre 1898. január 6-án, fő-utca 85. szám alatt.

Eperjesi bizottság.”

„Le a zsidókkal!”

Érdekes, hogy a közhelyes hirdetésen megjelölt 85. szám alatt — a *katholikus plébánia* van. A „Bukarest—Prága” értelmét nem tudták még ki-sűtni. — A plakátokat persze letépette a rendőrség és erélyes nyomozást indított a tettesek kipuhatolására, kik ellen általános a felháborodás.

— Valódi jótékonyosság. Mondják, hogy az, aki kezét kinyújtja, nem igazi szegény. Sok igazság lehet benne. Hisz a gazdag büszke, s mivel a világ sora nem enged logikájából — a szegény szegénylős. Röstelli, hogy szegény, mert bizony legtöbbször csak megvetés hullna a markába. Szeri-száma sincs azoknak, akik éheznek, nyomorognak, lelki erejük képessé teszi őket mindennek elviselésére, csak arra gyöngék, hogy kinyújtsák a kezüket. Mert fáj, nagyon fáj az a megalázkodás! — Felcitzálnak valakit diszterembe, nagy közönség közé. Lefőzik salangós dikcióval, a végén pedig kezébe nyomnak pár hatosos bujkát, hadd melegedjék benne. Elmegy a megajándékozott, de nem jó ajkára hálálkodó szó. Hisz úgy fáj, de úgy fáj neki az a megalázkodás! — De vegyünk egy más képet. Hideg szobában ül egy szegény család. Az asztal mellett tanul a rongyos kis fiú, s a szerencsétlen szülők néma fájdalommal nézik, nem adhatnak neki meleg öltö-zéket, hogy át ne fujja a szél, nem adhatnak láb-

belit, amely megóvna a sár, a hó, a hidegtől. Egyszerre nyílik az ajtó. Még be sem jött és máris elment az idegen, de ott hagyott egy csomagot, benne meleg ruha, nem fog fájni már a rongyos kis fiú. És a szülők szemeiből hálakönnyekek peregnek alá: „Áldd meg én Istenem, aki szívvel és nem titogatással cselekedte a jótékonyt!”

... A „Jókarat” asztaltársaság Mókus-utca 8. szám alatt levő helyiségének dísztermében 25 szegény gyermeket ruházott fel, az izraeliták Hanuka-ünnepe alkalmából.

A budapesti székely-asztaltársaság 19-én, vasárnap, a Lipót-téri Pasch vendéglő nagytermében tartja karácsonyfa-ünnepét, mely alkalommal 24 szegény gyermeket ruháznak föl.

A „Takarékkör”-asztaltársaság tegnap este ünnepélyes összejövetelén öt árva gyermeket ruháztott föl.

Tolcsván pedig az ottani *Fillér-egyesület* 36 szegény gyermeket látott el tetőtől talpig jó meleg téli ruhával. A *szokásos ruhakiosztási ünnepély mellőzésével a szegények lakására küldték az adományt, hogy ne kelljen hálálkodniok.* A ruhákat különböző színű szövetekből, különböző szabással készítették, hogy ne ismerjen mindenki rá a szegényekre, mert hát javarészt szegényeknek tartják az emberek a szegénységet.

— *Elveszett ékszer.* Gróf *Andrássy* Tivadar né tegnap este a vigszínházban elvesztett egy ötszáz forint értékű, gyémántokkal kirakott, körtealakú mellűt. Megtalálóját a rendőrségnél illő jutalmat kap.

— *Zarándokut a szentföldre.* Dr. *Robitsek* Ferencz nagymarosi plébános, február közepén zarándokutat szándékozik vezetni a szentföldre. Az utazás programja szerint a zarándokok február 15-ikén indulnak el Budapestről és március 10-én érkeznek vissza. Utirány: Budapest, Trieszt, Alexandria, Jaffa, Jeruzsálem, Bethlehem. Részvételi árak: II. osztályu vasut és hajó 330 forint, III. osztályu 175 forint. Jelentkezni január 20-ikáig lehet a vezető plébánosnál Nagymaroson (Hontmegyében).

— *Egyesületek köréből.* A magyar néprajzi társaság ma délután 5 órakor Szalay Imre muzeumi igazgató elnöke alatt érdekes fölolvasó ülést tartott. Az első felolvasó dr. *Krausz Sámuel* volt, aki az Árpád-korra vonatkozó zsidó kuforrasokról és többféle zsidó-ősmagyar vonatkozásról értekezett. Utána dr. *Sebestyén Gyula* olvasott föl két rövidebb tanulmányt Árpád-kori dolgokról s kimutatja, hogy a gyászmagyarokról szóló história tulajdonképpen csak az Árpád-kori krónikák hibás olvasásából származott.

A népnevelők budapesti egyesületének pedagógiai szakosztálya ma délután Schön József elnöke alatt nagyon népes ülést tartott. Az ülésen a fővárosi elemi népiskolák szakfelügyeletéről értekeztek és bemutatták azt az emlékiratot, amelyet az egyesület intéz a székesfővároshoz a szegénysorsu tanulók erkölcsi és testi gondozása ügyében. Az emlékirat, amelyet már a napokban beterjesztenek a városi tanácshoz, remélhetőleg sokat fog lendíteni a szegények ügyén.

— *A rabszolga kereskedés.* Nem érdektelen adat, hogy 1895. és 1896-ban 158 embert ítéltek el a különböző országok bíróságai azért, mert rabszolgákkal kereskedtek.

— *Gyilkosság a színházban.* A színházak történetében ritka eset történt a londoni *Adelfi* színházban. *Terris* színész, a londoni közönség kedveltjét, közvetlen az előadás megkezdése előtt egy elbocsátott statisztát a színpadi följáró előtt agyonszurta. A színházban ülő közönség, mely kezdetben semmit sem tudott a dologról és türelmetlenkedett, megilletődve hallotta a kedvelt színész tragikus végének hírért. A gyilkosság bosszu műve volt.

— *A szocializmus a Bánságban.* Mint levelezőink értesítenek, a szocializmus egyre terjed *Torontál*- és *Temes* megyékben. *Szent-Péteren* nagymennyiségű szocialista röpiratot kobozott el a csendőrség. *Varjason* népgyűlést terveztek a szocialista tanok hívei, de a szolgabíró betiltotta. Egy embert, aki a szocializmus ellen beszélt, megvertek és megkövültek. Érdekes, hogy az említett két község szocialistái közt van nem egy 2-3 telkes gazda, 60-100 hold földbirtokkal. Mind a két megye különben el van árasztva különböző nyelvű izgaló röpiratokkal.

— *A vetélytársak.* *Ferven János* és *Poput György* egy gazdánál szolgáltak, mint béresek s jó barátságban voltak egymással. Most, hogy a gazdaságban a munka megcsappant, a gazda megengedte nekik, hogy egyik vasárnap az egyik, másik vasárnap pedig a másik szabad legyen. A két töltegeny fel is használta a szabad vasárnapokat s szorgalmasan ellátogatott a szomszédos *Csernye* községbe. Mit mivel a legény, még ha tót is, vasárnap délután? Iszik és szerelmeskedik. Ezt tették *Ferven János* és *Poput György* is, persze fölváltva: egyik az egyik vasárnapon, a másik a másikon. Mikor aztán *Ferven János* vasárnap este hazajött, csodadolgokat tudott mesélni egy szőke, kékszemű darázs-dereku tót leányról, akinek a szívét rohammal bevette. Ugyanezeket regélte a következő vasárnap *Poput György* is s az ő imádatának tárgya is csodálatosképpen szőke, kékszemű és darászdereku tót leány volt. Minden vasárnap új anyagot adott a dicsékedésre s a két töltegeny egymásra licitált azokban a hőstettekben, amelyeknek a színhelye a szerelem virágos mezeje volt. Egyszer aztán kivallotta *Ferven*, hogy az ő ideálját *Hankának* hívják, *Poput* megdöbbenve konstata, hogy az övé is erre a névre hallgat. És a sanda gyanu besompolygott a lángoló tót szívébe. *Poput* volt a gyanakvóbb természetű s szokása ellenére gondolkodni kezdett. Nem tudott szabadulni attól a rémes föltevéstől, hátha egy malomban örül pajtásával, *Fervennel*. A legközelebbi vasárnap *Ferven* volt a szabadnapos. *Poput* elborulva nézte, mint kenegeti zsírral az ő barátja leomló fűrtjeit, miként vált tiszta inget s mint fényesíti ki tükörfényesre a mult vásáron vett csizmáit: „Rossz vége lesz ennek”, gondolta magában *Poput* s titokban utána ment a barátjának. S amit *Csernyen* látott, attól égnék meredtek a hajszálai. A jelen állapot a következő volt: A csernyei zsüpfedeles ház alacsony szobáskájában ült egy falócán *Ferven* s az ölében dorombolt az ezerszer hamis *Hanka*. Ölegették és csókolgatták egymást a nyomorultak. Künn az ablaknál leskelődő *Poput* pedig csendesen a fogát vicsorgatta. Tehát úgy volt, ahogy gondolta. Egy lány bolondította mindkettőjüket, egyiket az egyik vasárnapon, a másikat a másikon. *Poput* nem csinált botrányt, hanem haza lohogott s előszedvén a köszörűkövet, nagy szakértelemmel élesítette rajta budli-bicskáját. „Vagy én, vagy ő”, ez volt a gondolkodásának a végső eredménye. Épen elkészült vele, mikor a boldogságtól és a zsírtól fényes arcú *Ferven* haza érkezett. „Egy leányt szeretünk, *Ferven*”, tehát mondj le róla”, mondta *Poput* meggyőző logikával. *Ferven* szintén konstata, a tényt, hogy egy lányt szeretnek, de épen homlokegyenest ellenkező következtetésre jutott. A bicskák kirepültek a csizmaszárahokból s ha nem lett volna este, úgy a nap is elbújt volna, látván a rémes csatát. Becsületes párbaj volt, mert mindkettő súlyosan megsebesült: *Poput* a czombján, *Ferven* a balkarján. Most a megyei kórházban átkozzák közösen a csalfa tót leányt.

— *Álarczos rablóbanda.* Czaczákban, Szerbiában, újabb időben egy álarczos rablóbanda tartja nagy izgatottságban az egész környék lakosságát. Csak nemrég fogták el a hatalmas *Berkics-féle* bandát és már egy másik támadt a helyén!

— *Cléo de Merode férjhez megy.* Ismét csak róla szól az ének, a bájos, a szép, az ezerek szíven uralkodó *Cléóról*, aki sok-sok fájó szívet hagyott odaát Amerikában is, ahonnan azonban pénzzel megrakodva tért haza Párisba, hogy férjhez menjen. *Cléo* férjhez megy! Ahogy végignyílt az a hír Párison, a lobbánékony férfiszívek ezrei dobantak föl hangosan. Nem csak arra gondolnak, hogy lesz-e valaki, aki olyan bájos, sikkes, aprófülű (esetleg fületlen) és szép mint *Cléo*, hanem arra is, és e pillanatban csakis arra, hogy ki lesz az a boldog halandó, akire magát és kincseit bizza? Annyit tudnak csak, hogy a szerencsés ferfi párisi, szép és gazdag. Hozzátehetjük, hogy boldog is! Noha *Cléo* egészen abbahagyja színpadi pályáját, a párisiak még örülnek, hogy férjhez megy, különben véglegesen visszament volna Amerikába. Így mégis csak Párisban marad, ami legfőképpen azért izgatja a

művelt francziákat, mert talán így az idők során ki fog kerülni a titok, hogy vajon igazán van-e füle a bájos *Cléonak*, vagy pedig nincs.

— *Nagy tűz Erzsébetfalván.* Veszedelemes tűz pusztított ma éjjel Erzsébetfalván, *Mayer Károly* nagy sóórló- és szecskavágó-munkástelepe gyuladt ki a község szélén. Az istálló és az összes munkáshelyiség leégett. Az istállóban három ló is elpusztult. A tűzoltásra a fővárosból is segítséget kértek s az önkéntes és a ferenczvárosi tűzoltóság vonult ki teljes felszereléssel. Hogy a tűz mikép keletkezett még nem tudják.

— *Botrány a Sarah Bernhardt színházában.* Nagy botrányt csinált tegnap a *Renaissance* színházban *Mirbeau* „Rossz pásztorok” című darabjának második előadásán a karzat közönsége. A darabnak némi szocialista-ellenes tendenciája fölháborította a karzat szocialistáit és olyan istentelen patáliát csináltak, hogy az előadást abba kellett hagyni, noha az isteni *Sarah* több ízben megkísérelte a közönség lecsillapítását.

— *Vasuti karambol.* *Szegedi* tudósítónk jelenti: Szeged fölött, *Pusztá-Páka* állomáson az éjjeli sűrű ködben hibás váltó-állítás következtében összeütközött egy személyvonat egy tehervonattal. *Pusztá-Páka* a tehervonatot hibásan állították egy vágányra s a Szegedről jövő személyvonat meglehetősen erővel beleje szaladt. Hat kocsi összezúzdott és egy *Engler István* nevű fékező életveszélyesen megsebesült. A szegény fékezőt a szegedi kórházba szállították, a hol most haldoklik. A vizsgálatot megindították.

— *Brutális parasztleányok.* *Mezőtárkányon* a mult vasárnap nagyban mulattak a legények. Mikor aztán már jól teleszitták magukat szeszszel, rendes szokás szerint hozzáfogtak a verekedéshez. Elmult a verekedés is s hozzáfogtak ismét az iváshoz. *Friedmanné*, a kocsmárosné azonban látva a felpaprikázott hangulatot, félt, hogy ha még többet isznak, úgy tulságosan garázdák lesznek s kijelentette nekik, hogy több italt nem ad. A részeg legények erre kiadták a jelszót, hogy ha „a zsidó nem ad bort, hozzá kell vágni a lámpást”. Ezzel az egyik duhaj legény felkapta az égő lámpást és *Friedmannéhoz* vágta. Az asszony ruhája lángot fogott s a vadállatok a helyett, hogy eloltották volna, még gyönyörködtek benne s élvezettel rikkantották, hogy:

— *Ég a zsidó!*

A szegény *Friedmanné* másnap rettenetes kínlás után belehalt égési sebeibe. Három árva maradt utána, akiknek most gyűjtést rendeznek a — hitsorsosok. Arról azonban még nincs hír, hogy a legények ellen megindították volna a vizsgálatot, pedig megérdemlik, hogy példásan büntessék meg őket vadállati gaszágukért.

— *Koldusbotra jutott milliomos.* Hogy valaki 25 év alatt ötven millió forintnyi vagyonnal bírjon s aztán jóformán krajczár nélkül meghaljon, az oly különös esemény, hogy csakugyan közlésre érdemes.

Huszonöt évvel ezelőtt jutott 25,000,000 dollár vagyonhoz ifj. *Erasmus Covning*. Az apja hagyta rá. Ezek a milliók bankoknál s vasuti vállalati részvényekben voltak elhelyezve, továbbá a legvirágzóbb üzlettel bíró állami vasgyárak papírjaiba s évenként meghozták a maguk kamatait s tetemes dividendáit. Midőn ifj. *Erasmus Coviny* e vagyont örökölte, már negyvenöt éves volt s husz évet töltött apla oldala mellett, maga is szorgalmasan dolgozgatván.

Daczára előrehaladott korának s a gondos nevelésnek, melyben részesült, ép oly bolond módon adott tul a vagyonon, mint amily gondosan kereste azt meg az apja. Különös bogara volt az orchideák gyűjtése s külön megbízottjai voltak, kik az egész világot bejárták, míg csak egyetlen válfajra nem akadtak, mely herbáriumban meg ne lett volna.

Ilykép néhány millió hamar eluszott. A többi rosszul alkalmazott bőkezűsége és jótékonyága vitte el, mert épen olyan tágas volt a szíve, mint a mamói. Néha ily módon egyetlen banketten vagy jótékony célú bálon 50,000 forintot is költött. Háza, fogatai, háztartása a legpompásabb volt s az egész Egyesült Államokban ismeretes.

A nyolczvanas években politikával is foglalkozott s 1881-ben ellenjelöltje volt *Clevelandnak*. Cov-

Azok közül, akiknél a differenciáziók kiegyenlítésére nem vehető bizonyosra, talán Rákosi Szidi említhető föl elsőnek, Nemzeti színházi tag létéről részét vesz a *Magyar színház* igazgatásában. Ez a két dolog az, amit bajosan egyenlíthetnek ki. Mikor a magyar színház alapítását nyilvánosságra hozták, *Festetics* igazgató szökött Rákosi Szidi asszonynak, hogy a színháznál való igazgatói, rendezői, vagy más efféle szereplése inkompatibilissé válik nemzeti színházi tagságával. Rákosi Szidi asszony erre azt felelte, hogy neki mindössze annyi köze van az új intézethez, hogy néhány részvényének a tulajdonosa. Az igazgató ebben meggyűvödött, de alig nyílt meg az új muzeatelep, nyilvánosságra jött, hogy Rákosi

Szidi asszony annak nem annyira részvényese, mint *igazgatósági tagja, főrendezője*, aki az intézettel szerződéses viszonyban levő színésziskolát tart fenn. Festetich igazgató erre felszólította, hogy vagy a nemzeti, vagy a magyar színház-tól váljék meg. Együttel szerződést is küldött neki aláírás végett, mivel a mostani december 31-én lejár. Ez még a múlt hónap közepén történt. *Rákosi Szidi* azonban még nem felelt, sem a szerződést nem küldötte vissza.

Helvey Laura tizenhárom-tizennégy év óta kapja 7500 forint évi fizetését. Mikor tiszteletdíját ekkora összegre emelték, első drámai primadonnája volt az intézetnek. Maholnap azonban már a vigjátéki anya-szerep lesz a működése köre s ehhez képest a fizetését is redukálni akarják és pedig ötszáz forinttal. E miatt nem akarja szerződését január elsejére megújítani. Eddig legalább nem nyilatkozott a 7000 fntos fizetési ajánlatra nézve.

Felekyné 6000 forint évi fizetését már hét évvel ezelőtt *Paulay* le akarta szállítani 1000 forinttal. Akkor azzal a feltétellel újították meg szerződését volt fizetésével három évre, hogy ennek elteltével *nyugdíjba* megy. Ezt szerződésébe is bele foglalták. *Paulay* halála után azzal a körelemmel fordult az új igazgatóhoz, hogy a szerződésből azt a pontot, amely az ő nyugdíjbanmeneteléről szól, töröltesse ki. Ez megtörtént s ismét megnyitották a szerződést három évre s ez január 1-jéig marad érvényben. A nyugdíjazás azonban már nem halasztható. *Festetich* igazgató tehát, hogy a művész jóvédelme minél kevésbé csapjon, azt az ajánlatot tette neki, hogy kérelmezze nyugdíjaztatását s 6 gondoskodik arról, hogy beválasszák a nemzeti színház tiszteletbeli tagjai közé, hogy fellépti díjakban is részesedjék. A nyugdíj 1500 forintot, a tiszteleti tagság 1500 forintot biztosítana s a 3000 forintot felül a fölépésekből is szép összeg illetné. Az ajánlat rég a művész kezében van, feleletet azonban ő sem adott.

Szacsavaynak az ügyét részben már bemutattuk is. A nemzeti színháznál a belügyminiszter külön engedelmére nélkül a férfai fizetése 6000, a nők 8000 forintnál több nem lehet és csak *Jászay Mari*, *Csillag Teréz*, *Márkus Emilia*, továbbá *Ujházy, Náday* és *Vizváry* kapnak ennél az összegnél magasabbat. A kormány jóváhagyásával *Szacsavay* évi tiszteletdíja 6000 forint és most többet kér. Az igazgatóság meg is adná, de a miniszter, illetőleg az intendatura hozzájárulása nélkül nem teheti. Arról azonban, hogy a művészt némiképpen kárpótolják, az igazgató, már intézkedett de az a kérdés, megkapja-e ehhez a magasabb jóváhagyást.

Csasár-nak fizetésemelést kínáltak, de keveselli. Rajta és *Szacsavay* kívül *Dezső, Hetény, Körösmezey, Szigethy* és *Ivánffy* szerződése jár most le. Ezek közül azonban többen már alá is írták az újat s bizonyára vehető, hogy két-három nap alatt a többinél is rendben lesz minden.

A nők közül *Rákosi Szidi*, *Helvey Laurán* és *Felekynén* kívül *Hegyesy Mari*, *Csillag Teréz*, *Györgyné* és *Maróthy Margit* szerződése nincs még megújítva. *Felekyné*, *Helvey Laurát* és *Rákosi Szidit* kivéve, mindnyájan a köteles fölépések számának az emelése ellen tiltakoznak csak, de a differenciák egyiknél-másiknál már szintén megszűntek s rövid idő múlva meg lesz a szerződés is.

FŐVÁROS.

(A tisztújítás.) A községi választás hullámai lassankint egészen elsimulnak. Ma délelőtt a hetedik kerületi reformpárt is visszavonta már a szavazásnál történt állítólagos szabálytalanságok miatt beadott főlebbzését. *Ehrlich G. Gusztáv* és *Moldoványi Sándor* inkompatibilitását is alighanem megszüntetik. A tanács ugyanis hamarosan nyomára jött, hogy a megtámadottak szerződése nem jelent állandó számadási viszonyt s ennek alapján az igazoló választmány holnap délelőtt minden valószínűség szerint igazolja is őket.

A negyvenötös bizottság vasárnap, december 19-én délelőtt tanácskozik a tisztújítás felől. Annak a választmányának a tagjaira nézve állapodik meg, amely a restaurációra szükséges kijelöléseket végzi. A közgyűlés kedden, december 21-én délelőtt 10 órakor alakul meg, s délután 3 órakor már a kijelölő választmány három tagját is megválasztja a negyvenötös bizottság javaslata alapján. A kijelölő választmány szerdán állapítja meg a betöltendő tisztségekre pályázók közül a jelöltek névsorát s csütörtökön rendkívüli közgyűlés lesz, amelyen a polgármestert és a két alpolgármestert választják. A kijelölő választmány kandidációjára azonban nem mérvadó a választás eshetőségei-

nek a kiszámításában. Itt a negyvenötös bizottság megállapodásából következtethetünk csak az eredményre, mert ez képviseli a kerületek megegyezését. Eszerint pedig *Matuska* és *Rózsavölgyi* tanácsnokoknak van kilátásuk az alpolgármesteri tisztségre. *Sipőcz László* árvászeki elnök a jelölést nem fogadja el. A tanácsnokok és a többi főtisztviselő megválasztása december 29-ére van kitűzve.

(Budapest a párisi kiállításon). *Lukács Béla* az 1900-diki párisi kiállítás magyar nagybizottságának az elnöke, járt ma délelőtt a városházán. *Márkus* főpolgármestert és *Halmos* polgármestert látogatta meg avégett, hogy a kiállításra a főváros is minél több alkalmas tárgyat küldjön.

(A művelt nők otthona). Ez alatt a czim alatt a fővárosban egyesület alakult a minap, amely most házépítés végett a Zuglóban ötezer négyszögöles telket kér a köztörvényhatóságtól. A telekkeladó bizottság ma tárgyalta a kérelmet s nem javasolja a közgyűlésnek, hogy a kért ház helyet átengedje.

(Az új műegytem.) A közmunkák tanácsa arra kérte a fővárost, hogy a József műegytem elhelyezésére a Lágymányoson olcsó telket adjon. A telekkeladó bizottság 150 forintban állapította meg négyszögölenként a kért terület árát s ajánlja a közgyűlésnek is.

(A huszénár.) A marha-vásártáren felállított huszénár a jövő csütörtökön, december 23-án lép életbe. A tanács tegnap tárgyalta az új intézmény tüzeti szabályzatát s elejétől végig helyben is hagyta. Eszerint a vásártérre hajtott marhák megbélyegzése ezentúl kizárólagosan a pénztárt illeti s darabonként ezért legfőbb 5 krajczár díjat szedhet. A bizományi, beszedési, hajtási, felügyeleti díjak mind meglehetősen mérsékeltek. A pénztár a felügyelete alá adott marha után az eladónak előleget is ad. Az intézmény igazgatója *Záborszky Ede* lesz.

(A főváros közegészségügyi bizottsága.) *Halmos* János polgármester elnöke alatt, a főváros közegészségügyi bizottsága, ma délután ülést tartott. A bizottság dr. *Sichermann Adolf* helyettes főorvosnak, a tisztli főorvosi állás elnyerésére vonatkozó s véleményezés végett áttett kérvényét melegen pártfogolta. *Kelen József* kerületi orvos érdemeit jegyzőkönyvileg megörökítették s a jegyzőkönyvi kivonatot a gyászoló családnak megküldeni határozták. Majd dr. *Raisz* Rezső tanácsjegyző referálta a napirendre tűzött tárgyakat. Néhai *Füczányi Ármannak* a jászberényi uton levő személyes gyógyszerári jogát fiára átruházni, valamint a Stefánia-gyermekkorháznak házigyógyszertár létesítésére vonatkozó kérvényét teljesíteni javasolták, dr. *Róth Adolf* és *Herz Manó* kérvényét szintén pártfogolták, míg a *Frimmféle* kérvényt a belügyminiszter határozatának leérkeztéig függőben hagyták. Az ülés végén *Adler* Zsigmond interpellálta az elnököt, hogy a vegyi- és közlelmelési intézet fölállításának kérdését miért nem teszik a közegészségügyi bizottság elébe is, melynek szintugy keretébe tartozik, mint azoknak a bizottságoknak, melyek már tárgyalták. *Halmos* polgármester megígérte, hogy a tanácsban tolmácsolni fogja ez óhaját.

(Az orthodox hitközség segéi.) A budapesti orthodox zsidó hitközség 2000 forint segélyt kér a fővárostól. A közoktatási bizottság ma délután tanácskozott a folyamodványról s véleménymondás végett kiadta egy három tagu albizottságnak.

(Tizennégyezer iskolakerülő.) 86,244 iskolakerülőes közül körülbelül 14,000 nem volt a mult esztendőben a táján sem az iskolának. Ez volt a közoktatási bizottság mai értekezletének a fő tárgya. A belügyminiszter hívta föl erre a főváros figyelmét, segítsen valahogy a bajon. A bizottság *Verédy Károly* tanfelügyelőt és *Kőrösi József* statisztikai hivatali igazgatót bizta meg a kérdés tanulmányozásával.

(Visszautasított kegyuraság.) A székes-főváros görög-katolikusai kórést intéztek a fővároshoz, hogy fogadja őket kegyuraságába, engedje át nekik a régi erzsébetvárosi templomot és tartson nekik egy lelkeszt és segédlelkész. Maga a herceggprímás, a főváros tisztí ügyvédsége és a jogügyi bizottság pártolta a görög-katolikusok kérelmét, de a pénzügyi és gazdasági bizottság, a kegyurasággal járó nagy terhekkel való tekintetből, — visszautasította azt. A görög-katolikusok most a tanács és közgyűlés előzékenységehez appellálnak.

VIDÉK.

(A mosonyi alispán-választás.) Mosony vármegye törvényhatósági bizottsága — mint tudósítónk táviratozza — erősen készül az alispánválasztásra. A volt alispánt, *Tóth Imrét* — mint tudva van — a bíraskodásra delegált nyitramegyei fegyelmi bizottság határozata alapján a legfelsőbb fórum hivatalvesztésre ítélte. A megüresedett helyre eddig csak két jelöltet emlegettek. Az egyik *Petőcz Jenő*, pozsonymegyei főjegyző, a másik *Pogány Imre*, ki *Tóth* felüggesztése óta tényleg vezeti az alispáni hivatalt. Most egyszerre azonban egész új kombinációval állott elő az ellenzék. Az alispáni állásra *Reitter Jánost*, a magyaróvári kerület képviselőjét jelöli, míg ennek mandátumát *Tóth Imrén*ek igyekeznek megszerezni.

(A néppárt és a függetlenségi párt szövetsége.) Míg a képviselőházban a néppárt és a szélsőbal felmondja egymásnak a szövetséget, addig a vidéken összeülnek a két párt. *Kecskemét* város első és második választókerületében december 19-én lesz a városi képviselői pótválasztás, a mikor az első kerületben három, a második kerületben pedig egy törvényhatósági bizottsági tagot választanak. Ez alkalommal a „Katholikus Egyet” és a „Függetlenségi párt” közös bizottsága felhívást bocsátott ki, melyben „a nép igaz képviselőit” közös akarral jelölik s azok támogatására szövetséget kötnek.

(Uj kaszinó Kassán.) A kassai társalgási egyesület helyiségei a régi színházépületben voltak; de a színházat lebontották, hogy helyébe újat építsenek. Ez a körülmény napirendre hozta az egyesület rég vajdó végleges helyiségi kérdését. A társalgási egyesület a város másik kaszinójával s az így egyesült kaszinó e napokban — mint levelezőnk írja — 800 darab 100 koronás részvényeket bocsát ki tagjai között s az így befolyt tőkéből gyönyörű palotát fognak a kaszinó számára építeni. Az építkezéshez már tavaszkor hozzá fognak.

TÖRVÉNYKEZÉS.

— Egy ur, aki nem verekszik. *Pusch Konrád* és *Halász Gábor* urak, egy szép nyári napon ellátogattak a zálogházba. Félreértések elkerülése czéljából meg kell jegyeznünk, hogy *Iovagias ügyben* jártak s a zálogházban *Csép József* hivatalnokot keresték, hogy fegyveres elégtételt kérjenek tőle *Gárdos Géza* joghallgató nevében. Borzasztó komolysággal bívták félre *Csép* urat.

— Én *Pusch Konrád* vagyok.
— Én meg *Halász Gábor*.
— Végtelenül örülök. Szabad tudnom, miben lehetek az urak szolgálatára?
— Szabad. Ön megsértette *Gárdos Géza* urat.
— Vagy úgy! Tehát önök az ő segédei?
— Igen, segédei vagyunk és elégtételt kérünk.
— Nem adok.
— Ne—e—em? Komolyan beszél az ur?

Akkor hát szépen föl vesszük a jegyzőkönyvet és konstatáljuk, hogy az ur sérteni tud, de elégtételt adni nem akar.

— Szép! Hanem tessék csak azt a jegyzőkönyvet megcsinálni odakünn. Nehogy pedig még egyszer ide fáradjanak, bátor vagyok szíves tudomásukra hozni, hogy ha még egyszer beteszik ide a lábukat, kidobatom önöket a hivatalszolgával! Ajánlom magamat!

És *Csép József* megettette a följelentést *Gárdos Géza* és segédei ellen *párviadalra való kihívás* miatt.

Ma tárgyalták ezt a *Iovagias* ügyet. *Gárdos Géza* azzal védekezik, hogy ő a „Hazám”-kávéházban barátságosan üdvözölte *Csép Józsefet*, ez azonban nem fogadta köszönését, sőt tettelegességgel fenyegetődzött. Ezért küldte hozzá segédeit. *Csép József* másképen adja elő a dolgot. Azt mondja, hogy *Gárdos* üldözte őt, minden ok nélkül többször belekötött. Első találkozásuk a népszínházi sörcsarnokban volt.

— Egy asztalnál ültem és vacsoráltam — beszéli *Csép József* — egyszer csak meglehetősen pityókosan oda jön *Gárdos*, akit azelőtt sohasem láttam és így szól hozzám:

— Szentelen! Hogy merted a szeretőmet fixírozni a *Hazám*-kávéházban!

— Én kijelentem, hogy sem őt, sem a szeretőjét nem láttam soha, de *Gárdos* ur nem tágitott. Oda hívta egyik barátját s most ketten támadtak

rám. Másnap pedig provokáltatott Pusch és Halász urakkal. Noha mint államhivatalnoknak nem szabad párbajoznom, mégis megneveztem a segédeimet s az ügyet kölcsönös sajnálkozással befejeztük. Azt hittem, hogy most már leszámoltam Gárdos urral. De csalódtam. Ha találkoztam vele az utcán vagy a kávéházban, mindig sértő szavakkal illetett, annyira, hogy személyes szabadságomban is korlátozva éreztem magamat. Igazán nem tudtam, mit tegyek. Egyszer aztán egy vidéki földbirtokos barátommal bementem a *Házam* kávéházba. Alig hogy beléptem, Gárdos ur, aki egy asztalnál ült egy nagyobb társasággal, újra el kezdett sértgetni. Oda mentem hozzá s felszólítottam, hogy fogja be a száját, különben pórul jár. Együttal kijelenttem, hogy én ilyen dolgokért elégtételt nem fogok neki adni. Másnap mégis elküldötte hozzám *Pusch* és *Halász* urakat.

A törvényszék Gárdost két heti, a segédekét pedig egyenként három napi államfogházra ítélte. Az elítéltek fellebbezték.

— A törvényszéki elnök szemleutja. Horváth Ferencz, a budapesti törvényszék elnöke ma kezdte meg a törvényszék kerületébe tartozó járásbíróságok vizsgálatát. Ma délből az V. kerületi járásbírósnál tartott szemlét, ahol mindent a legnagyobb rendben talált.

— Enyhítő körülmény. Az Elnök: Hallotta Abholzer? A királyi ügyész ur lopás miatt kéri a megbüntetését, mert beigazolva látja, hogy a panaszos zsebéből maga lopta ki az öt forintot. Mit hozhat föl mentségére?

A vádlott: Tessék figyelembe venni, hogy a lopás után azonnal bementem egy dob-utczai czukrászdába, ahol is tele ettem magam és úgy megrontottam a gyomromat, hogy három hétig feküdtem bele.

— Szimon Anna gyilkosa. Szófiából sürgönyzik, hogy a philippopoliszi ügyészség indítványára e napokban újra letartóztatták Belcev Miklóst, akit azzal vádoltak, hogy bátyjával, Bojcevsz Decskóval együtt ő is részt vett Szimon Anna meggyilkolásában. A főtárgyaláson fölmentették a gyilkosság bűntettének vádját alól. Az annak idején nagy szenzációt keltett gyilkossági pert január hó 20-án fogja tárgyalni a philippopoliszi főtörvényszék, mint főlebbzési bíróság. Belcev Miklóst az ítélet jogerőre emelkedéséig fogva tartják.

— A tápió-szent-mártoni zendülők. Dr. Búcz Lajos, a pestvidéki törvényszék vizsgálóbírája, ma Tápió-Szent-Mártonba utazott, hogy kihallgassa a szabadlábos védekező munkásokat, akiknek száma meghaladja a százötvenet. A zendülők közül harmincezt tartóztattak le. A kihallgatások után az iratokat indítványtétel végett átteszik a pestvidéki ügyészséghez.

— A földes ur gyilkosa. Juhász József vad-örzöt, aki e hó 7-én ifj. Kégl György földbirtokost agyonlőtte, ma szállították át a pestvidéki törvényszék fogházába. A teljes beismerésben levő 17 esztendő suhancz ügyében már befejezték a vizsgálatot.

A HIVATALOS LAPBÓL.

Kinevezések. A győri kir. ítélőtábla elnöke Szűcs Miklós debreczeni lakos végzett joghallgatót a győri kir. ítélőtábla kerületébe díjas joggyakornokká, a kaposvári m. kir. pénzügyigazgatóság Bárány Dezső gombai lakost a marczali kir. adóhivatalhoz adóhivatali gyakor-nokjelöltté nevezte ki.

Anyakönyvi kinevezés. A belügyminiszter a debreczeni kerületbe anyakönyvvezetővé Oláh Imre tb. főszolgabíróvá nevezte ki.

Ügyvédi kamarák. A debreczeni ügyvédi kamara közbíráé teszi, hogy Elek Dávid szolnoki ügyvéd elhatalozása következtében, a névjegyzékből kitérőltetvén, irodája részére gondnokul Berk József szolnoki ügyvéd rendeltetett ki.

Névváltoztatások. Kiskoru Diamant Izidor vág-szeredi lakos „Timár”-ra; Dach Armin m. kir. posta-és távirat-tanácsos, valamint kiskoru Adrienne, Tihamér és Livia gyermekei „Dernyei”-re; Herskovits Béla rozsnói lakos, valamint kiskoru Barnabás fia „Adorján”-ra; Janisch Hermin késmárki lakos „Szent-györgyi”-re; Frantsits Alajos budapesti lakos „Ferenczi”-re változtatták vezetéknevüket.

Pályázatok. A nagy-szent miklósi (Nagybecskerek) adóhivatalnál XI. oszt. adótisztai állás, a buszti (Máramaros-Sziget) járásbírósnál írnoki állás, az érsekújvári (Nyitra) járásbírósnál aljegyzői állás, Kutyafalván (Alsó-Fehér megye), és Nagy-Emőken (Nyitra megye) postamesteri állás van üresedésben.

KÖZGAZDASÁG.

A kartellek.

A kereskedelemügyi miniszter tudvalevőleg felhívta az ország gazdasági szaktestületeit, hogy adjanak véleményes jelentést arról, szükségesnek tartják-e a kartellügynök törvényhozási uton való rendezését. Ebben a tárgyban tegnap a budapesti kereskedelem- és iparkamarában Lánzy Leó kamarai elnök vezetés alatt szaktanácskozás folyt le, amelyen megbeszéltek a kartellügynök általánosságban, valamint a nálunk fennálló kartelleknek az üzleti élet egyes ágaira nemkülönböztetve a hazai közgazdasági viszonyok alakulására gyakorolt hatását. A tanácskozásról a következők tudósított adhatjuk:

Lánzy Leó elnök megnyitván az ülést, hosszabb beszédben megvilágítja a tárgyalandó kérdésnek kiváló fontosságát, valamint az ahhoz fűződő sokoldalú érdekeket és felhívja a jelenlévőket, hogy adják elő nézetüket.

Elsőnek Légrady Károly szólalt fel, aki a kartelleknek az árak megtartására, valamint a kíméletlen versenyéből eredő káros következmények megelőzésére irányuló célzatait igen alkalmasnak tartja arra, hogy az ipari válságoknak beállását megakadályozzák. Ráter azután a kartelleknek iparfejlesztő hatására. Szóla nézete szerint nem volna célszerű valamely törvényes szabályozás által szabad, korlátlan fejlődésében megkötöni azt az iparfejlesztési eszközt, amelyet a gazdasági élet természetes alakulása nyújt. A kartellek nagy előnye mellett, alárendeltbb jelentőségűnek tartja azt az ellenvetést, hogy a kartellek a gyártmányokat némileg megrágtatják.

Íveisz Berthold utal a vasuti fuvardíj-kartellre. továbbá a vasuti sinkartellre. Noha ez a két kartell éveken keresztül volt érvényben, még sem hangzottak föl panaszok. Az a körülmény, hogy a kartellszervezkedés az utóbbi időben a nagyforgasú tárgyát képező cikkekkel előállító gyártási szakmában is tört foglalt, szolgáltatott okot a kartellek ellen irányuló támadásokra. Nálunk, ahol mindössze tíz kartell van érvényben, szükségtelen a törvényes szabályozás; utal arra, hogy Franciaországban, ahol 220, továbbá Németországban, ahol 845 különféle iparcikk tekintetében léteznek kartellek, törvényes megszorításokra nem is gondolnak. Részletesen kifejti az okokat, amelyek miatt a kartellek állami ellenőrzése és rendszabályozása lehetetlen és ezek alapján ellenzi a kartelleknek törvényes szabályozását.

Deutsch Sándor részletesen foglalkozik a magyar nagyiparágak helyzetével; a petroleumfinomító iparnak, valamint az üvegiparnak mai válságát kizárólag az előbb létezett kartellek felbomlásának tulajdonítja. A gépgyártás, a sörgyártás, valamint a magyar malom- és szesziparnak mostoha helyzete egyedül csak bizonyos közös megállapodások által volna megjavítható. Tagadja ama panasz jogosultságát, hogy a kartellek a kereskedői üzleti hasznokat csorbítják. Ellenkezőleg a kereskedői üzleti hasznok megcsappanása annak tulajdonítható, hogy a gyártás a kedvezőtlen üzleti konjunkturák miatt némely iparágban nem jövedelmez, sőt veszteséggel jár.

Fürst Jakab a kartellek szabályozását nagy állami érdekek által látja indokolva. Nézete szerint helytelen uton jár a magyar ipar, ha boldogulását a kartellszervezkedéstől várja, sokkal sikeresebb és hatályosabb védelmet nyújtana az önálló magyar vámtérület. A saját szempontjából nem ellenzi a kartellek létesítését, sőt koncedálja, hogy az bizonyos körülmények között szükséges lehet; de kíváncsún tartja, hogy a kartellek esetleges kinövésai megakadályoztassanak s ez okból célszerűnek véli a kartelleknek szabályozását.

Szontagh Pál szerint a vámtérület közössége mellett, a magyar ipar szempontjából sokkal előnyösebb, ha a tultermeléssel küzdő osztrák iparosok a magyar szakmabeli gyárosokkal kartellt kötnek, mintha az osztrák iparosok tultermelésüket a magyar piacra dobják.

A kartellek nálunk a nemzetközi forgalomnak mai fejlettségi foka mellett tulajdonképpen csak a védvámok hiányát pótolják, a védvámokban rejlő oltalmat pedig mindenik hasznosíthatja a maga részére. A kartellek ellen tett az az ellenvetés, hogy azok az árakat drágítják, nézete szerint nem szolgálhat indokul a kartellek ellen való ellenséges állásfoglalásra, hisz maguk a védvámok szintén közrehatnak az árak drágítására. A kartell-szervezkedésnek ellenőrzését és szabályozását a gyakorlatban kivihetetlennek tartja.

Ullmann Emil polemizál Fürst Jakab bizottsági taggal. Annak az állításnak a megczáfolása végett, mintha a fogyasztó közönség kénytelen volna a czukorgyárosok által tetszés szerint felcsigázott árakat fizetni, adatokat hoz fel, melyek szerint a czukorárak a kartellek dacára hanyatló irányzatot követnek.

Kohn Gábor nem osztja azt az aggodalmat,

mintha a törvényes szabályozás a kartellek által elérni kívánt célokat megghiúsíthatná. A földolog az, hogy a szabályozás helyes irányban történjék meg, vagyis hogy az alkotandó törvény a hozzáfűződő követelményeknek megfelelően. Ebben az esetben a szabályozásnak üdvös hatása volna. A kartellügy rendezése még hozzájárulna a fogyasztó körök megnyugtató-sához is.

Lánzy Leó elnök utal arra, hogy a kamara állásfoglalását minden ügyben az a felfogás vezeti, hogy iparfejlesztésünknek és üzleti életünk föllendülésének egyik nélkülözhetetlen előfeltétele a szabad mozgás és a gazdasági erők szabad érvényesülése. Nézete szerint a kereskedelem érdekek képviseletére törvényesen hivatott kamara ezt az általános elvet nem tevesztheti szem elől. Veszedelemes preczdeus volna, ha kereskedői körökben szószólást találnának az olyan törekvések, amelyek arra irányulnának, hogy az ipari és kereskedelmi forgalom terén, amelyen sokoldalú tapasztalatok alapján szükségesszerűt a szabad mozgás az egyedül éltető elem, bizonyos foku rendszabályozás tért foglaljon. Az első lépés ebben az irányban beláthatlan és az üzleti körök által bizonyára nem óhajtott következményekre vezethetne. Gazdasági fejlődésünk, az államhatalomnak bizonyos foku irányító támogatása mellett, a sokféle viszontagságok dacára, mindeddig állami beavatkozás nélkül meg tudta találni azokat az eszközöket és módokat, amelyek a sikeres továbbfejlődésre alkalmasak voltak és el tudta hárítani azokat akadályokat, amelyek annak útjába gördültek.

Szóla meg van győződve, hogy az előadott okból a kartelleknek bármily irányu szabályozására nincsen szükség annál kevésbbé, mert az esetre, ha a kartellek további fejlődésükben kinövésekre vagy visszaélésekre vezetnének, maga a gazdasági erőknek az egyensulya fogja megtalálni és érvényre emelni azokat az eszközöket, amelyek az esetleg felmerülhető bajok orvoslására alkalmasak lesznek. A gazdasági viszonyok zavaraitalan fejlődése ajánlatossá teszi az oly intézkedésektől való tartózkodást, amelyeknek következményei beláthatatlanok és amelyek a természetes haladást hátrányosan befolyásolhatják. Országunk gazdasági fejlődésének mai színvonala mellett a tökegazdálkodásnak egyedül csak éltető és jótékony hatásai tapasztalhatók, de a tökegazdálkodásnak kinövéséről nálunk ez idő szerint, valamint a belátható jövőben még nem lehet szó. Ennek tulajdonítható, hogy a nálunk létező kartellek csak a jogosult önvédelemre szorítkoznak, amely önvédelem egyfelől a méltányos egyéni érdekeket óvja meg, másfelől pedig a nagyipari föllendülést igen sikeresen mozdítja elő. Elnök reaszszumálván a tanácskozások során előadottakat határozatként kimondja, hogy a szakértekezlet a kartellek törvényes szabályozását nem véli időszerűnek és célszerűnek.

Közgazdasági táviratok.

Berlin, december 17. A tőzsde ma lanyha volt. Osztrák hitelrészvény 219.10, Disconto társaság 198.80, Darmstadti bank 156.25, Deutsche bank 207.10, Drezdai bank 158.80, Handels-gesellschaft 173.87, Nationalbank 149.30, Osztrák-magyar államvasutak 141.50, Déli vasut 33.50, Bushtichradi vasut —, Varsó-Bécsi vasut —, Svájci vasutak —, Gotthard —, Svájci északkeleti vasut 106.75, Svájci központi vasut 137.90, Olasz déli vasut 136.50, Magyar koronajáradék —, Olasz középtengeri vasut 99.37, Olasz járadék 94.90, Török sorsjegyek 113.—, Mexikói kölcsön 96.50, Laurakohó 179.—, Dortmundi 96.10, Bochumi 201.25, Gelsenkircheni 185.12, Harpeni 189.12, Hibernia 205.—, Észak-német Lloyd 104.63, Magán kamatláb 4 3/4%. Ultimo pénz 6—7 1/2%.

Páris, decz. 17. A mai tőzsdén kedvezőbb hangulat jutott érvényre. 3%-os francia járadék 103.22, 3%-os törlesztéses járadék 102.42, 3 1/2%-os járadék 106.85, Francia bank 37.70, Credit Foncier 557, Szezi csatorna részvény 33.15, Egyiptomi kölcsön 517.—, Spanyol külföldi kölcsön 61 1/2%, Magyar aranyjáradék 103 3/4%, Olasz járadék 96.60, Orosz kölcsön 102.95, Új orosz konzol 94.60, Portugál kölcsön 20.29/10, Ottománbank 566.50, Osztr. Länderbank 476.—, Osztrák-magyar államvasut 723, Déli vasut 184, Rio Tinto 634.50.

New-York, december 17. (C. T. B.)

	decz. 17.	decz. 16.
	cents	cents
Buza decemberre	98 1/4	98 1/4
„ január	97 1/2	97 1/2
„ májusra	98 1/4	98 1/4
Tengeri májusra	34 1/4	34 1/4

Chicago, december 17. (C. T. B.)

	decz. 17.	decz. 16.
	cents	cents
Buza májusra	91 3/8	92 1/4
Tengeri májusra	29	29 1/4

Mezőgazdaság.

Tenyészállatvásárok rendezése. Az országos magyar gazdasági egyesület jövő évi márciusi hó utolsó hetében díjazással egybekötött hizottállatvásárt rendez Budapesten. A tenyészállatvásárt az egyesület a Tattersall istállóban óhajta megtartani, miután az Erzsébet-királyné utja mellett fekvő állatkiállítási terület — ahol ily vásár ez év tavaszán rendeztetett — távoli fekvése miatt nem bízonyult megfelelőnek. E tenyészállatvásárokon kívül az egyesület tervbe vette, hogy a Szolnok Doboka vármegyei gazdasági egyesületet és az Udvarhely vármegyei gazdasági egyesületet fel fogja szólítani, hogy a jövőben *Deésen*, illetve *Székely-Udvarhelyen* magyar fajta tenyészbikákra az egyesülettel együttesen rendezzenek tenyészállatvásárokat. Ugyancsak fel fogja kérni a Szász gazdasági egyesületet, hogy nyugati fajta bikákra *Szászvároson* vagy *Segesváron* tenyészállatvásárt együtt rendezzen. Ezenkívül lépéseket fog tenni, hogy a Tolnamegyei *Szakál-hőgyérszi* tehénvásárt a tolnamegyei gazdasági egyesülettel karöltve állandósítsa, illetve rendszeres vásárra kifejleszse.

Szőlőszeti és borászati tanfolyam. Az országos magyar gazdasági egyesület, a földművelési miniszter anyagi és erkölcsi támogatása mellett, 1898. január hó 10.—20-ig tartó időközben, a köztelek (üllői-ut 25 sz.) nagytermében, szőlőszeti és borászati tanfolyamot rendez. A tanfolyamban résztvenni szándékozók személyesen vagy levél útján jelentkezhetnek január 6-ig az országos gazdasági egyesület titkári hivatalánál, Budapest „Köztelek” üllői-ut 25 szám.

Borsodmegyei gazdasági egyesület. Mint lapunknak Miskolczi írkák, az egyesület *Miklós* Ödön elnöke alatt a megye székházában nagy érdeklődés mellett tartotta őszi közgyűlését. A titkári jelentés szerint a miniszterium a vármegyei kisczadák részére 600 frt kamat nélküli vetőmag-kölcsönt, a télen rendezendő gazdasági előadásokra 800 frtot, a miskolczi sörpavaszár költségeire 500 forintot és az 1898-ik év tavaszára 12 drb. kedvezményes áron kiadandó tenyészért adományozott. Az 1898-ik évi költségvetést 8968 frt bevétellel és 8800 frt kiadásal állapították meg. Aelnöknek *Bay* Barnabás földbirtokost választották meg. Az igazgató-választmányba 10 tagot választottak. Az egyesület belépési a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségébe.

Országos gazdasági egyesület. Az egyesület közgyűlését december 19-én d. e. 10 órakor tartja meg. A tárgysorozat szerint ezúttal jórészt csak adminisztratív ügyek kerülnek tárgyalás alá s azonkívül az igazgató-választmányt fogják az egyesületi tagok számbeli gyarapodásának megfelelően tíz új taggal kiegészíteni.

Ipar és kereskedelem.

Csődnyitások. Szántó Bertalan korcsmáros ellen a budapesti királyi törvényszék által. Csődbiztos Hajdu Imre törvényszéki bíró, tömeggondnok Szabó János budapesti ügyvéd. Bejelentési határidő 1898. február 28. Felszámolás 1898. március 22.

Csődmegszüntetés. Spitzer Ádám pécsi kereskedő elleni csőd megszűnt.

Székely fiuk ipari kiképzése. A székely művelődési és közgazdasági egyesület központi választmánya, *Bedő* Albert elnöke alatt tartott ülésében elhatározta, hogy jövőben még nagyobb mérvben kiterjeszti a Székelyföldről ipari kiképzés végett a fővárosba hozott fiuk elhelyezése és felügyelete iránti tevékenységét. A marosvásárhelyi és iparkamarával egyetértéssel nyílvántartásban tartja az e célból ide hozott tanoncokat s közben jár, hogy azok jó helyeken legyenek elhelyezve, kellő bánásmódban részesüljenek.

Városi munkaközvetítő intézetek. Az országos iparegyesületben tegnap délután dr. *Andor* Endre miniszteri fogalmazó figyelemreméltó felolvasást tartott a városi munkaközvetítő intézetekről. A munkaközvetítés ügye a külföldön beható figyelem tárgyát képezi és különösen Németországban a városok vették kezükbe az ügy rendezését, a munkások és munkaadók belevonásával. A felolvasó utal arra, hogy nálunk sem lesz a kérdés rendezése soká mellőzhető. A mezőgazdasági munkaközvetítés terén a napirenden lévő munkástörvényjavaslat szerint már az állam lép fel kezdeményezőleg, a cselédközvetítés elől legalább a főváros soká el nem zárkozhatik, az ipari munkaközvetítés terén szintén az államnak kell kezdeményezőleg fellépnie. A felolvasást lovag *Falk* Zsigmond elnök mondott köszönetet s egyúttal kijelentette, hogy az egyesületben indítványozni fogja, vitassák meg e nagyfajosságú kérdést.

Állandó bosnyák kiállítás Budapesten. A Magyar kereskedelmi múzeum elhatározta, hogy házi-

ipari osztályában (Kerepesi-ut 22. sz. I. emelet) ezentul a bosnyák-hercegovinai háziipari czikkekből is állandó kiállítást fog tartani. A karácsonyi bazárban most látható bosnyák kollekczió ennek az állandó kiállításnak az alapja.

Köbányai sertésszállítás, decz. 17. Magyar elsőrendű: Fialat nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 49 $\frac{1}{2}$ —50 krajczárig. Közép (páronként 251—320 klgig terjedő súlyban) 50—51 kr. Könnyű (páronként 250 klgig terjedő súlyban) 51—51 $\frac{1}{2}$ kr. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 klg. felüli súlyban) 47 $\frac{1}{2}$ —49 $\frac{1}{2}$ krajczárig, közép (páronként 240—260 kilogramm súlyban) 47—48 krajczárig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 46—46 $\frac{1}{2}$ krajczárig. Sertéslétszám: decz. 15. napján volt készlet 21.221 db., decz. 16. napján felhajtott 214 drb., decz. hó 16. napján elszállított 503 drb., decz. hó 17-ikén maradt készletben 20.927 darab. A hizott sertés üzletirányzata lanya.

Budapesti konzum-sertés vásár, decz. 17. A ferencvárosi konzum-sertésvásárra december 16-án érkezett 371 darab. Készlet december 15-ikéről 281 darab. Összes felhajtás 652 darab. Elszállított budapesti fogyasztásra 471 darab. Eladatlannul visszamaradt 181 darab. Napi árak: 120—180 kilós 47—60.—kr., 220—280 kilós 47—48.—kr., malaczkok 38—43 krajczáig. A vásár hangulata lanya volt.

Budapesti szurómarhavasár, december 17. A mai vásárra felhajtottak 209 drb. belföldi és 3 drb. növendék élő borjut; továbbá 7 drb. élő bárányt. Felhöztek továbbá 75 darab leölt belföldi, 124 darab leölt galicziai, 192 darab leölt bécsi borju, 61 darab leölt bárányt. Napi árak: Élő juh páronként 4 $\frac{1}{2}$ —7 frt, élő borju 14—30 frt, darabonként és 34—44 frt, 100 kilonként élő súlyban. Növendék borju 19—21 frt, 100 kilonként élő súlyban. Öltött belföldi borju 48—56 frt., öltött galicziai borju 46—58 frt, öltött bárány, párja 5—7 frt, öltött bécsi borju 47—58 frt 100 kilonként.

Közlekedés.

A fertővidéki vasut megnyitása. Mint lapunknak jelentik, *Vörös* László, a kereskedelmi miniszterium államtitkára és *Simon* Ödön főispán ma Répczelakra érkeztek, ahol *Radó* Kálmán vendégszerető házában szállt meg s holnap reggel indul a fertővidéki vasut megnyitására.

Pénzügy.

A kiegyezés és a magyar államhite. A berlini „Kreuz-Zeitung” mai számában figyelemreméltó cikket közöl, amelyben kifejti, hogy az Ausztria és Magyarország közötti gazdasági közösség kérdésének megoldása nem alterálja sem Magyarországot, sem Ausztria állami hitelét.

Ha ismételt szó van arról — ugymond a cikk — hogy az 1867-ben kötött osztrák-magyar kiegyezés kérdésessé vált, félreértések elkerülése végett nem szabad szem elől téveszteni az 1867-ben Ausztria és Magyarország között létrejött egyezmények politikai és gazdasági részei közt fennálló különbséget. Ami azonban Ausztria-Magyarországnak az utóbbi időben — mint ismeretes — gyorsan növekedett államfinansziális erőit és erre alapított államhiteletét illeti, ugy ennek jelenleg kedvező állását semmiképen sem fenyegetheti sem Ausztria-Magyarország további gazdasági közössége kérdésének akármi módon való megoldása, sem pedig az osztrák és magyar pártok harcainak ezidőszent annyira kiélesedett volna. Itt mindenekelőtt azt kell megállapítani, hogy a közös vámterület és a közös jegybank kérdése semmi módon nem érinti az idegen államokkal fennálló kereskedelmi vagy más gazdasági szerződéseket, sem pedig Magyarországnak — az előbb említett pragmatikális ügyek körében — a közös államadóssághoz. A pártarcok nem befolyásolhatják az államhiteletre nézve mértékadó viszonyokat. Ami különösen az osztrák-magyar államháztartást illeti, az tűnik ki belőle, hogy a régiebb, politikailag nyugodt éveket krónikus deficit kísérte, míg ellenben a politikailag, jelenleg mozgalmas időszak, a deficit megszüntetése után, a háztartási egyensúly teljes megszilárdulását, a folyó állami bevételekből készült kölcsöntörlesztést és általában oly állapotot hozott magával, amelyben az államhitelet csak bizonyos beruházási célokra szükséges eszközök előteremtésére vette igénybe a pénzpiacokat. A cikk ezután hangsúlyozza, hogy a közvetlen és a közvetett adók állandó növekedésben vannak. Rámutat a zárszámadások fölélegre és fejtegeti a kiviteli viszony kedvező kifejlődését, az általános jólét emelkedését és az aranyértékre fektetett 1892-diki valuta-reformot. — A cikk utal arra, hogy a külföldi aronypénzhez viszonyítva az államjegyek arany-párléte állandóan tartja magát és hangsúlyozza, hogy még a mostani kedvezőtlen konjunktúra mellett is, amelyet az áru-export csökkenése s a mélyreható kamatláb-emelés Németországban idézett elő, a belföldi valuta disz-ázsioja tetemesen az 1 százalékon alul marad. Ha

emlékeztetünk mindezen momentumokra, — így végzi a cikk — amelyek bizonyosságot tesznek Ausztria-Magyarország államhiteletének konszolidálása mellett, ezt azért tesszük, hogy megmutassuk, hogy ezen momentumok és a pillanatnyi osztrák politikai küzdelmek között, bármily kínosan hat is a külföldre, ezek mértéktelensége, nincs kézzelfogható összefüggés és hogy Ausztria-Magyarország államhiteletének veszélyeztetésétől tényleg nem kell tartani.

Az állami bevételek az év utolsó három hónapjában — amint értesülünk — minden várakozás ellenére igen kedvezően alakulnak. Daczára a notoriusan mostoha gazdasági viszonyoknak, az állami bevételek főbb ágaiban tavalyhoz képest nincsen visszaesés. Csupán az államvasutak bevételei csökkentek, még pedig főként a személyszállításnál, ami azonban magyarázatot talál abban, hogy a múlt évben október havában még a kiállítás gyakorlta hatását a személyforgalom emelésére.

BUDAPESTI GABONATÖZSDE

Budapest, decz. 17.

A tavaszi buza árfolyama ma feljutott 12 forintig, tehát három nap óta több mint 30 krajczárral emelkedett az ára anélkül, hogy ezt valamely külső körülmény segítette volna elő. Az a csokely mai amerikai árfolyamát ugyanis alig vehető tekintetbe, mert láttuk az utóbbi napokban, hogy a tengerentúli piacok jóval jelentékenyebb árhullámzásait is ignorálták. Nincs is a javult irányzatnak mas oka, mint az, hogy lassanként mégis csak az a meggyőződés jut érvényre, — amit mi már rég ideje hangoztatunk — hogy tudniillik márciusban szállítandó szokványoszerű minőségű búzának a *belső értéke* legalább is 12 forintot képvisel. Hogy nem-e többet, azt már a jövő hetekben meg fogjuk látni. A szeptemberben szállítandó új buza pedig az utolsó napokban még nagyobb mértékben, vagyis 9 frt 05 krtól 9 frt 45 krig emelkedett és e jelenség alkalmasint a gazdák vélemény vásárlására vezethető vissza. Az ország számos vidékéről vesszük ugyanis a hirt, hogy az enyhe idő következtében a hótakaró, sok helyütt eltűnt és a termelők most attól felelnek, hogy az esetleg beállható fagy, védtelenül találja a zsenge vetéseket. Megmondottuk nem egyszer, hogy korainak tartjuk az új termés esélyeit, már most kalkulációba venni. Volt eset, hogy áprilisban azt hallottuk, hogy kikerülhetetlen az éhínség és mire megcsendült a kasza, az áldott magyar föld teljesen kiheverte a bajt. Most már hivatalosan is igazolják, hogy Argentiniában a termési eredmény a sok esőzés következtében nagyon redukálódik. A Cincinnati Price Current jelentése szerint Amerikában a téli vetések állása kielégítő. A mai amerikai áremelkedés körülbelül egy centet tett, míg a delután beérkezett jelentések közül csak a liverpooli emelendő ki $\frac{1}{2}$ pennys árfolyással. London, Berlin szilárdan tartott árakat jelentett. Párizsból a tozsde zártáig nem érkezett jelentés.

Buza.

Készárúüzlet búzában. A kínálat ma is gyenge volt és a malmok habozás nélkül engedélyeztek 10 krajczárral magasabb árakat. Csak magyar buza volt forgalomban. A holnapi heti kimutatás nagyon redukált hozatalokról fog beszámolni.

Előfordult eladások búzában.

Minőség munkában	származás	hátter- ként suly kgban	minőség megjegyzés	átadási hely	ár netto 100 kg-ért	ár bruto 100 kg-ért
400 uj	tiszta	78	—	Budapest	13.—	8 h.
600	—	78	—	—	13.—	8 h.
100	—	80	—	—	13.20	8 h.
200	—	77	kevert	—	12.50	8 h.
200	pestvidéki	74	—	—	12.35	8 h.
100	fejérmegyei	76	—	—	12.70	8 h.
500	bácskai	74	—	—	12.35	8 h.
500	pestvidéki	72	—	—	12.65	8 h.

Hivatalos jegyzések búzában.

F A J	Minős. suly hektol.	100 kilogr. közép. ára		Minős. suly hektol.	100 kilogr. közép. ára	
		trtál	trig		trtál	trig
Tízavideki	74	12.40	12.50	75	12.80	12.85
—	76	12.70	12.75	77	12.85	12.95
—	78	13.—	13.10	79	13.10	13.20
—	80	13.25	13.30	—	—	—
Pestvidéki	74	12.35	12.45	75	12.55	12.60
—	76	12.65	12.70	77	12.80	12.90
—	78	12.95	13.05	79	13.10	13.15
—	80	13.20	13.25	—	—	—
Fejérmegyei	74	12.45	12.55	75	12.65	12.70
—	76	12.75	12.80	77	12.90	13.—
—	78	13.05	13.15	79	13.15	13.20
—	80	13.35	13.40	—	—	—

Raktárállomány búzában és lisztben. A fővárosi közraktárakban 180.300 métermázsza buza és 92.700 métermázsza liszt; a Silosban 64.200 métermázsza buza, a nyugati pályaudvaron 84.885 métermázsza buza és 5152 mmázsza liszt.

Határidőüzlet búzában. Mindkét határidőben igen élénk forgalom volt.

Előfordult kötések bazában.

Határidő	Dél- és déli tőzsde			Délutáni tőzsde		
	kezd.	forgalom	zárlat	kezd.	forgalom	zárlat
március	11.08	11.99—98—99	11.98	11.99	11.97—98—99	11.99
szept.	9.49	9.44—45—48—49	9.41	9.41	9.42—41	9.40

Hivatalos határidőjegyzések bazában.

Határidő	Déli tőzsde zárlata				Leszámlázó árfolyamok
	decz. 17.	decz. 18.	decz. 19.	decz. 20.	
márcz.	11.98	11.99	11.99	11.91	—
szept.	9.40	9.42	9.28	9.28	—

Rozs.

Készárúzet rozsan: Fentartott árak mellett elkel néhány waggon rozs.

Előfordult eladások rozsan.

menyiség miniszában	ó vagy uj	származás	minőség megj.	átadási hely	ár, netto 100 Kgr. kint	Kész vagy 8 óra
100	uj	pestvidéki	—	Budapest	8.45	Kp.
100	uj	—	—	Soroksár	8.30	—
150	uj	—	dohos	—	7.95	—

Hivatalos jegyzések rozsan.

ó vagy uj	faj	hektoliterenkint súly kilogrammban	100 kilogramm középár ára
uj	elsőrendű	70—72	8.55
uj	másodrendű	—	8.50

Raktárállomány rozsan: a fővárosi közraktárakban 52.500 métermázsa; a nyugati pályaudvaron 17.950 métermázsa.

Határidőzet rozsan: Tavaszi rozs szilárd irányzatú volt.

Előfordult kötések hasonló rozsan.

Határidő	Dél- és déli tőzsde			Délutáni tőzsde		
	kezd.	forgalom	zárlat	kezd.	forgalom	zárlat
március	8.70	8.69	8.70	8.69	8.70—71	8.70
szeptember	—	—	—	—	—	—

Hivatalos határidőjegyzések rozsan.

Határidő	Déli tőzsde zárlata				Leszámlázó árfolyamok
	decz. 16-án	decz. 17-én	decz. 18-án	decz. 19-én	
március	8.68	8.70	8.65	8.67	—
szeptember	—	—	—	—	—

Takarmányfélék.

Készárúzet takarmányfélékben: Gyenge forgalom volt árpaiban, rozsan és tengeriben, változatlan árak mellett.

Előfordult eladások takarmányfélékben.

Menyiség miniszában	ó vagy uj	ár	minőség	átadási hely	ár, netto 100 Kgr. kint	Kész vagy 8 óra
500	uj	zab	—	Budapest	6.47 1/2	készp.
100	uj	—	—	—	6.50	—
100	uj	—	—	—	6.35	—
200	uj	tengeri	—	Gyoma	4.30	—
300	uj	—	—	Pancsova	4.57 1/2	—
300	uj	—	—	Nyiregyháza	5.00	—
400	uj	—	—	Vercsorova	3.52 1/2	—
200	uj	árpa	—	Kőbánya	6.80	—

Hivatalos jegyzések takarmányfélékben.

Áru	ó vagy uj	Faj	Hektoliterenkint súly kg.-ban	100 kg. közép.
Árpa	uj	takarmány	60—62	5.80
—	—	égetni való	62—64	6.30
—	—	sörfőzdei	64—66	7.50
Zab	uj	—	39—41	6.40
Tengeri	uj	bánsági	—	4.95
—	—	másnemű	—	4.90

Raktárállomány takarmányfélékben: A közraktárakban 77.000 métermázsa árpa, 20.500 métermázsa zab, 117.000 métermázsa tengeri. A Si-lóban 2000 métermázsa zab, 23.100 métermázsa tengeri, a nyugati pályaudvarban 2947 métermázsa árpa és 349 métermázsa zab.

Határidőzet takarmányfélékben: Zab nagyon szilárd volt, tengeri is emelkedett.

Előfordult határidőkötések takarmányfélékben.

Áru	Határidő	Dél- és déli tőzsde			Délutáni tőzsde		
		kezd.	forgalom	zárl.	kezd.	forgalom	zárl.
Tengeri	május.	5.46	5.47—48—49	5.45	5.45	5.44	5.45
		5.18	5.20	5.19	5.22	—	—
Zab	márcz.	6.39	6.39—40—41	6.40	6.40	6.41	6.40
	szept.	—	—	—	—	—	—

Hivatalos határidőjegyzések takarmányfélékben.

Áru	határidő	Déli tőzsde zárlata				Leszámlázó árfolyamok
		decz. 17-én	decz. 18-án	decz. 19-én	decz. 20-án	
Tengeri	május	5.45	5.46	5.41	5.43	—
	december	5.15	5.25	5.10	5.20	5.15
Zab	március	6.39	6.41	6.38	6.38	—
Tengeri	szeptember	—	—	—	—	—

Gabona- és lisztforgalom.

A m. kir. közp. statisztikai hivatal az 1897. évi december hó 15-én este 6 óráig Budapestre vasúton és hajón érkezett s innen elszállított gabonaküldeményekről és a budapesti fővármihatalnál előjegyzett gabona- és lisztmennyiségekről a következő kimutatást teszi közzé:

Az áru megnevezése	Erkezett		Elszállított	
	vasúton	hajón	vasúton	hajón
m é t e r m á z s a				
helyi forgalomban				
búza	3833	20842	23725	—
rozs	800	—	369	—
árpa	617	1200	1817	587
zab	1234	7901	9029	—
tengeri	—	—	1203	—
összesen	5593	23843	34936	1157
a fővármihatalnál előjegyzett:				
összesen	—	—	—	1790

Az áru megnevezése	Visszkivétel		Az áru megnevezése	A visszkivételre előjegyzett mennyiség métermázsaiban
	céllából való behozatalra előj. mennyiség méterm.	való méterm.		
búza	1390	—	buzalisz	2516
rozs	—	—	rozslisz	—
árpa	—	—	árpalisz	—
összesen	1390	—	összesen	2516

BUDAPESTI ÉRTÉKTŐZSDE.

Budapest, december 17.

Ismét bécsi hírek hozták, habár csak csekélyebb mértékű, ingadozásba az árfolyamokat. Azt híresztelték, hogy az osztrák-magyar bank osztaléka az idén kisebb lesz a tavalyinál. Már pedig, ha ez intézet üzlete kisebb volt az idén, mint máskor, ugy hasonló csökkenést lehet várni a többi bankok nyereségi kimutatásaiban is. Az ily kilitás persze nem ingerelheti a vételkedvet. Meg is állt e hírre az üzlet már délelőtt. De megint csak gróf Apponyi Albert volt az, ki a nem spekuláló spekuláció lélek nemileg föltámasztott. Az ő szép beszéde ismét egy kis reményt öntött a lehangolt kedélyekbe. „Ha a gróf így beszél, talán mégis csak meggyeznek valahogy odakint”, mondák a tőzsdén és a hitel és államvasut mindjárt behozta a délelőtti 0.5 veszteséget. A helyi értékek piacán azonban a villamos vasut és a jelzalogbank csökkenésebbek voltak. Ezek délután is 2—3 forintnyi áresökkenéssel zárulnak. Csak a közutak maradtak az egész nap folyamán viszonylagosan szilárdak.

Az előtőzsdén: Magyar hitelrészvény 379.75—378.75. Jelzalogbank 278.—272.25. Osztrák hitelrészvény 350.70—349.90. Osztr.-magyar államvasutak 331.—333.75. Közuti vaspálya 388.—387. Villamos vasut 279.75 forintot kötetett.

Délelőtti 11 óra 25 perczkor zárulnak: Osztrák hitelrészvény 350.10. Magyar hitelrészvény 379.50. Aranyjárdék 121.50. Koronajárdék 99.55. Leszámlázó bank 247.50. Jelzalogbank 272.50. Rimamurányi 246.—. Osztr.-magyar államv. 334.—. Ipar és keresk. bank 101.—. Közuti vasut 387.—. Villamos vasut 279.—.

A délitőzsdén előfordult kötések: Magyar koronajár. 99.50. Orsz. központi takarékpénztár 885.—, ált. közszénbánya 117, salgó-tarjani 600, ankeripar 147, közuti vaspálya 386—387.50, közuti villamos vasut 279.—276.50, magyar hitel. 377.25—378, jelzalogbank 272—271, rimamurányi 245.75—245, osztrák hitelrészvény 350.——349.40, osztr.-magyar államvasut 333.25—332.75.

Díjbiztosítások: Osztrák hitelrészvényekben holnapra 2—2.50 frt; 8 napra 5—6 frt; december utoljára 6—7 frt.

Délutáni 1 óra 30 perczkor zárulnak:

	decz. 17.	decz. 16.
Magyar aranyjárdék	131.50	121.50
Magyar koronajárdék	99.50	99.40
Magyar hitelrészvény	377.75	380.25
Magyar ipar és keresk. bank	101.—	101.—
Magyar jelzalogbank	271.25	274.—
Magyar leszámlázó bank	247.25	247.50
Rimamurányi vasmű	245.—	245.50
Osztrák hitelrészvény	349.80	350.80
Déli vasut	77.50	77.50
Osztr.-magyar államvasut	333.—	334.—
Közuti vaspálya	387.—	386.50
Villamos vasut	277.—	281.—

Az utótőzsdén: Osztrák hitelrészvény 349.70—350.60—350.30. Magyar hitelrészvény 378.—379.—378.75. Jelzalogbank 271.50—371.75. Rimamurányi 245.75. Osztrák-magyar államvasut 333.25—333.60—333.25. Közuti vasut 388.—388.50.

Délután 4 órakor zárulnak:

	decz. 17.	decz. 18.
Osztrák hitelrészvény	350.30	350.50
Magyar hitelrészvény	378.75	379.50
Osztrák-magy. államvasut	333.25	334.—
Leszámlázó bank	247.25	247.50
Jelzalogbank	271.50	274.—
Rimamurányi vasmű	245.75	245.25
Közuti vaspálya	388.50	387.—
Villamos vasut	277.25	280.—
Ipar és keresk. bank	101.—	101.—

TERMÉNY- ÉS ARUTŐZSDEK.

Budapest, december 17. A zsiradéküzletben a forgalom gyenge volt, az árak nem változtak. A szilvaüzletben a hangulat szilárd volt, kötetett boszniai 120 drhos 18.98 frton 100 drhos 18.30 frton és 85 drhos 20.53 frton.

Hivatalos jegyzések.

Faj	Ar 100 kilogrammkint	Pénz	
		frt	frt
Díszoszár ingyen hordó	budapesti	52.—	53.—
Szalonna	magyar fa légszáritott vidéki	48.—	48.50
	városi légszáritott, 4 darabos	48.—	50.—
	fasított	56.—	57.—
Szilva	boszniai, 1897. évi usance-minőség	18.25	18.75
	120 darabos	17.75	18.25
	100	20.25	21.—
Kész árú	szorbai, usance-minőség	18.25	15.75
	100 darabos	17.—	17.50
	85	20.—	20.50
Szilva	boszniai, usance-min.	—	—
	120 darabos	—	—
	100	—	—
Határidőre	szorbai, usance-min.	—	—
	100 darabos	—	—
	85	—	—
Szilvaiz	szlavóniai 1897	19.50	20.—
	szorbai 1897	17.50	18.—
Szilvaiz	szlavóniai	—	—
	szorbai	—	—
Heremag	lucerna magyar, 1897	48.—	52.—
	vörös aprószemű 1897	28.—	31.—
	vörös középszemű 1897	32.—	35.—
	vörös nagyszemű 1897	35.—	40.—

Budapesti vásárocsarnok.

Budapest, decz. 17. A mai vásár irányzata nagyban való forgalomban és az egyes cikkeknek a következő volt: **Husnál** a forgalom élénk, árak szilárdak. — **Baromfinál** élénk, árak szilárdak. — **Halban** csendes, árak emelkedtek. — **Tej és tejtermékek** élénk. — **Tojásnál** csendes, árak csökkentek. — **Zöldségnél** élénk. — **Gyümölcsnél** élénk. — **Fűszereknél** csendes. — Időjárás borult, enyhe. A központi vásárocsarnokban nagyban eladott élelmi cikkek hivatalos árjegyzése a következő: **Hus.** Marhahus hátulja I. 46—56 frt, II. 40—46 frt. Birkahus hátulja I. 30—36 frt, II. 28—30 frt. Borjúhús hátulja I. 60—60 frt, II. 50—56 frt. Sertéshús elsőrendű 48—50 frt, vidéki 46—48 frt. (Minden 100 kilonkint.) Kolbász füstölt 60—72 frt (kilonkint). Sertésszár hordóval 52.0—52.0 frt (100 kilonkint). — **Baromfi (élő).** Tyúk 1 pár 80—130 frt. Csirke 1 pár 0.70—1.00 frt. Lud hizott kilonkint 0.45—0.56 frt. — **Különsélek.** Tojás 1 láda (1440 drb) 39.0—41.0 frt. Sárgarépa 100 kötés 2—4.00 frt. Petrezselem 100 kötés 3.00—5.00 frt. Lencse m. 100 kiló 14—18 frt. Bab nagy 100 kiló 6—14 frt. Paprika I. 100 kiló 35—52 frt, II. 18—30 frt. Vaj közöns. kilonkint 85—100 frt. Vaj-tea kilonkint 1.00—1.40 frt. Burgonya-rózsza 100 kiló 2.00—2.50 frt. Burgonya sárga 100 kiló 2.30—3.00 frt. — **Halak.** Harcsa (élő) 0.50—1.00 frt 1 kiló. Csuka (élő) 0.40—1.00 frt 1 kiló. Ponty dunai 0.30—0.40 frt.

Szesz.

Budapest, decz 17. Az irányzat nyugodt. **Fino-mitott szesz** nagyban 55.75—56.— forint, kicsinyben 56.25—56.50 forint. **Élesztőszesz** nagyban 55.75—56.25 forint, kicsinyben 56.50—56.75 forint. **Nyersszesz adózva** nagyban 54.75—55.— forint, kicsinyben 55.25—55.50 forint. **Nyersszesz adózatlan** (exknt.) 14.50—15.— frt. **Denaturált szesz** nagyban 19.—19.25 frt, kicsinyben 19.50—19.75 frt. Az árak 10,000 literfokonkint hordó nélkül, ab vasut Budapest, készpénzfizetés mellett értendők.

Bécs, decz. 17. **Kontingens nyersszesz** azonnal való szállításra 18.30—18.60 frt el, zárlat 18.40—18.50.

Prága, decz. 17. **Adózott tripló-szesz** 54—54.4/8 frton jegyeztek, adózatlan szesz 17.1/8—17.1/4 frt azonnali szállításra.

Trieszt, decz. 17. **Kiviteli szesz** tartályokban szállítva 90% hektoliterenkint nagyban 10.1/8—10.1/2 frt azonnali és 10.1/8—10.1/4 frt január-áprilisi szállításra.

Berlin, decz. 17. Szesz helyben 38.60 márka = 22.80 frt, fogyasztási adó nélkül hektoliterenkint a 10,000 literesáralék. Átszámlázási árfolyam 100 márka = 59.05 frt.

Borsó, decz. 17. Szesz (50-es) pr. november 55.60 márka = 32.13 frt; szesz (70-es) pr. november 35.20 márka = 21.38 frt. Átszámlázási árfolyam 100 márka = 59.05 frt.

Cukor.

Prága, decz. 17. **Nyerscukor** 88% cukortartalom alapján franco Aussig, azonnali szállításra 12.60 frt.

Hamburg, decz. 17. **Nyerscukor f. o. b.** Hamburg azonnali szállításra 9.20 márka, januári szállításra 9.27 márka, májusi szállításra 9.57 márka. Irányzat nyugodt.

Páris, decz. 17. **Nyerscukor** (88 fok) kész árú 28.1/4—28.3/4 frk, fehércukor novemberre 31.25 frk, decemberre 31.50—frk, 4 első hóra 32.1/4 frk, 4 hóra májustól 32.50 frk. Finomított készárú 99.50—100 frk.

London, decz. 17. **Jávacukor** 10.75 sh. nyugodt.

Nyers cukor ártartó; finomított jól keresve, ártató. **Jegcedett** cukorban jó forgalom

és átalán 3 sh-gel drágább. **Külföldi: tört, igen szilárd és drágább.** Jegyeztetett: készáru 11.1¹/₂ sh, márcz.-apr.-ra 11.1¹/₂ sh, május-aug.-ra 11.4¹/₂ shilling. **Répaczkor szilárd.** Német (88%) decz.-re 9.3¹/₂ sh, január 9.4¹/₂ shilling, február 9.5¹/₂ sh, áprilisra 9.7¹/₂ shilling, májusra 9.7¹/₂ shilling, júniusra 9.8¹/₂ shilling. **Itatáridőzset:** deczemberre 9.3¹/₂ sh, január 9.4¹/₂ sh, február 9.5¹/₂ sh, márcziusra 9.6 sh, áprilisra 9.6¹/₂ sh, májusra 9.7¹/₂ shilling, júniusra 9.8¹/₂ sh.

Olajok.

Páris, decz. 17. Repceolaj folyó hóra 56.75 frk (= 26.80 frt); január 57.— frk (= 26.92 frt); négy első hóra 56.75 frk (= 26.80 frt); négy hóra májustól 56.— frk (= 26.44 frt). Árak 100 kilonként értendők. Átszámítási árfolyam 100 frk = 47.70 frt.

Hamburg, decz. 17. Repceolaj helyben 57.— márka (= 33.66 frt). Átszámítási árfolyam 100 márka = 59.05 frt.

Köln, decz. 18. Repceolaj májusra (hordóval) 60.— márka (= 35.43 frt). Átszámítási árfolyam 100 márka = 59.05 frt.

London, decz. 17. Repceolaj 25.6 sh. Lenolaj 14.10¹/₂ sh. Gyapot magolaj 14.1¹/₂—14.9 sh. Terpentin 23.7¹/₂—23.9 sh.

Petroleum.

Hamburg, decz. 17. Petroleum helyben 4.80 márka = 2.83 frt.

Antwerpen, decz. 17. Petroleum fin. helyben 14.50 frank = 6.91 frt.

Bréma, decz. 17. Petroleum fin. helyben 4.95 márka = 2.92 frt.

Newyork, decz. 17. Petroleum fin. 70 Abel Fest. Newyorkban 5.40 cents, fin. petroleum Philadelphianban 5.35 cents; United Rife Line Certificates deczemberre 65.; Nyers petroleum deczemberre 5.95.

London, decz. 17. Petroleum, amerikai 4³/₄—4¹/₂, orosz 4³/₄—4¹/₂ sh.

Kávé, tea, rizs.

London, decz. 17. Santos határidő lanyhán indult és ártartósan zárult. Jegyeztetett: decz.-re 31.6 sh., márcz.-ra 32 shilling, máj.-ra 32.3 sh., júl.-ra 32.9 sh., szept.-re 33. sh., decz.-re 33.6 sh., Tea: Indiai átalán ártartós. Rizs: csekély kereslet korábbi árakkal.

Fémek.

London, decz. 17. Réz G. M. Braude 48¹/₁₆—48¹¹/₁₆ font st., készáru 48¹¹/₁₆—49¹¹/₁₆ font st., 3 hóra; best sel. 52—52¹/₂ font st., Ón: finom külföldi 62¹/₁₆—63¹/₁₆ font sterling, készáru és 63³/₁₆—63¹¹/₁₆ font sterling; 3 hóra. Ólom: angol 12³/₄—12³/₄ font sterling; külföldi 12¹/₁₆—12³/₁₆ font sterling. Horgany: külföldi 18—18¹/₂ font st. Higany: 6.176 font sterling első és 6.17 font sterling másodkézből. Vas: A glasgovi nyersvaspiac bágyadt jó tizet mellett. Zárlatárak: 44.10 sh. készáru és 45—sh. egy hóra; Cleveland 40 shilling készáru és 40.2¹/₂ sh. egy hóra; Hematit 47.8 shilling készáru és 47.10¹/₂ shilling egy hóra; Middlesbrough 48.9¹/₂ shilling készáru és 49 shilling egy hóra. A nyersvaskészlet Glasgoban 340.810 és Middlesbroughban 51.077 tonna.

KÜLFÖLDI GABONATÖZSDÉK.

Bécs, december 17. A magasabb new-yorki jegyzéseket ma azzal indikolták, hogy az argentinai terméskől kedvezőtlen hírek érkeztek. Miután készáru gyengén kínálnak és az eladók az árut magasabbra tartják, a jegyzések emelkedtek. Kötetett buza tavaszra 11.90—11.92—11.89, rozs tavaszra 8.82, tengeri aug.—jun. 5.74—5.75 forint.

Hivatalosan jegyeztetett:

Buza tavaszra 11.89—11.90, rozs tavaszra 8.82—8.83, tengeri maj.-jun. 5.70—5.74, zab tavaszra 6.73—6.75, repce jan.-febr. 13.75—13.80 forint.

Boroszló, decz. 17. Buza helyben 19.— márka (= 11.22 frt) sárga. Buza helyben 18.90 márka (= 11.16 frt). Rozs helyben 14.70 márka (= 8.68 frt). Zab helyben 13.80 márka (= 8.15 frt). Tengeri helyben 11.75 márka (= 6.94 frt). Minden 100 kilonként. Átszámítási árfolyam 100 márka = 59.05 frt.

Hamburg, decz. 17. Buza holsteini 180—188 márka (= 10.63—11.10 frt). Rozs meklenburgi 140—150 márka (= 8.26—8.86 frt). Rozs orosz 107—108 márka (= 6.31—6.37 frt). Minden 100 kilonként. Átszámítási árfolyam 100 márka = 59.05 frt.

Rorschach, deczember 17. Orosz buza 27.29 frank (= 12.88—13.88 frt). Román buza 26.—28.50 frank (= 12.40—13.59 frt). Minden 100 kilonként. Átszámítási árfolyam 100 frank = 48.70 frt.

Páris, decz. 17. (Mégvittás.) Buza folyó hóra 29.90 frank (= 14.26 frt). Buza deczember 29.60 frank (= 14.20 frt). Buza 4 első hóra 28.90 frank (= 13.78 frt). Buza 4 hóra májustól 18.25 frank (= 8.70 frt). Rozs folyó hóra 18.50 frank (= 8.84 frt). Rozs deczember hóra 18.50 frank (= 8.84 frt). Rozs 4 első hóra 18.50 frank (= 8.84 frt). Rozs 4

hóra májustól 18.50 frank (= 8.84 frt) minden 100 kilonként. Átszámítási árfolyam 100 frank = 47.70 forint.

Páris, decz. 17. (Zárlat.) Buza folyó hóra 29.90 frank (= 14.26 frt). Buza deczemberre 29.80 frank (= 14.21 frt). Buza 4 első hóra 29.30 frank (= 13.97 frt). Buza 4 hóra májustól 28.90 frank (= 13.78 frt).

Pétóvár, deczember 17. Rozs helyben 6.60 koréka.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTÖZSDÉK.

Bécs, deczember 17. A mai tőzsde kedvezőtlen hangulatú indult és spekuláció-papírok gyengültek. Ezzel szemben Tramway-részvényekben hirtelen állott be arra a hírre, hogy dr. Siemens Berlinből Bécsbe érkezett és újra tárgyal a község-tanáccsal, utóbb berlini és budapesti eladások nyomást gyakoroltak az árakra. Tramway is olesőbbodott realizációk folytán Valuták ismét szilárdultak.

Az előtőzsdén: Osztrák hitelrészvény 350.60—350.12. Landerbank 216.75—216.25. Bankverein 255.—254.75. Magyar hitelrészv. 380.25—379.25. Osztrák-magyar államvasut 334.25—333.75. Déli vasut 77.50. Adria 209.—Dunagőzh. 439.50. Tramway 451.—458. Új Tramway 110.25. Alpési bányá 132.—131.10. Rimamurányi 247. Prágai vasipar 686.—Fegyvergyár 189.—190. Brüxi bányá 289.—Magyar aranyjádék 121.25. Magyar koronajádék 99.45. Török sorsjegy 60—59.80. Német márka 59.01 forintot kötött.

Délutáni 11 órakor zárulnak: Osztrák hitelrészvény 350.12. Magyar hitelrészvény 379.25. Landerbank 216.50. Osztr.-magy. államvasut 333.75. Tramway 457.—Alpési bányá 131.40. Májusi járadék 101.60. Töröksorsjegy 59.80.

A déli tőzsdén: Osztrák hitelrészvény 349.75. Magyar hitelrészvény 378.50. Landerbank 216.15. Unionbank 292.—Anglo-bank 160.—Bankverein 254.50. Osztr.-magy. államvasut 333.62. Déli vasut 77.50. Elbevolgyi vasut 260.—Északnyugoti vasut 245.—Alpési bányá 131.30. Rimamurányi 246.50. Prágai vasipar 686.—Májusi járadék 101.60. Magyar koronajádék 99.45. Török sorsjegy 59.—Német márka 59.—frton kötött. Tramway 452.—Új tramway 214.—

Délutáni 2 óra 30 perczkor zárulnak: Magyar aranyjádék 121.50. Magyar koronajádék 99.50. Tiszai kölcsönsorsjegy 137.75. Magyar földteremestési kötvény 96.70. Magyar hitelrészvény 379.50. Magyar nyereséjéköcsön sorsjegy 153.—Kassa-oderbergi vasut 190.—Magyar kereskedelmi bank 1400.—Magyar vasuti kölcsön ezüstben 100.55. Magyar keleti vasut államkötvények 120.60. Magyar leszámítoló- és pénzváltóbank 246.—Rimamurányi vasrészvénytársaság 246.—4.2%-os papírjádék 101.55. 4.2%-os ezüstjádék 101.45. Osztrák aranyjádék 121.35. Osztrák koronajádék 101.60. 1860. évi sorsjegyek 142.—1864. évi sorsjegyek 188.—Osztrák hitelsorsjegyek 200.50. Osztrák hitelrészvény 350.35. Angol-osztrák bank 160.—Unionbank 291.50. Bécsi bankverein 254.50. Osztrák Landerbank 217.75. Osztrák-magyar bank 942.—Osztrák-magyar államvasut 333.75. Déli vasut 77.25. Elbevolgyi vasut 253.50. Dunagőzhajózási részvények 439.50. Alpési bányarészvény 131.30. Dohányrészvény 149.—20 frankos 9.55¹/₂. Cs. kir. vert arany 5.71. Londoni váltóár 120.25. Német bankváltó 59.02.

Bécs, decz. 17. (Utótőzsde.) Az irányzat tartott volt.—Osztrák hitelrészvény 250.50. Magyar hitelrészvény 380.—Angol-bank 160.—Bankverein 255.—Union-bank 291.50. Osztrák Landerbank 218.50. Osztrák-magyar államvasut 333.75. Déli vasut 77.25. Elbevolgyi vasut 259.—Északnyugoti vasut 245.—Dohányjövődék 149.50. Rimamurányi vasut 246.50. Alpési bányarészvény 131.50. Májusi járadék 101.65. Magyar korona-jádék 99.55. Töröksorsjegy 59.90. Német birodalmi márka 59.02.

Berlin, decz. 17. (Tőzsdei tudósítás.) A realizációk miatt a kötségtelenül fenforgó kedvező momentumok nem tudtak érvényre jutni. Járadék szilárd. Magánkamatláb 4³/₄%.

Berlin, decz. 17. (Zárlat.) 4.2% papírjádék 101.—, 4.2% ezüstjádék 100.90, 4% osztrák aranyjádék 102.50, 4% magy. aranyj. 102.70, osztrák hitelrészvény 218.70, magyar koronajádék 99.50, déli vasut 33.70, osztr.-magyar államvasut 141.40. Károly Lajos-vasut 106.50, orosz bankjegy 216.40, bécsi váltóár 169.20, 4% új orosz kölcsön 67.—, magyar beruházási kölcsön 101.90, olasz járadék 94.80. Az irányzat bágyadt.

Berlin, decz. 17. (Utótőzsde.) Osztrák hitelrészvény 219.—, magyar koronajádék 99.60, déli vasut 33.50, osztr.-magyar államvasut 141.50. Az irányzat tartott.

Frankfurt, decz. 17. (Zárlat.) 4.2% ezüstjádék 85.65, 4% osztrák aranyjádék 102.75, 4% magy. aranyj. 102.60, magy. koronajádék 99.60, osztrák hitelrészvény 295.—, osztrák-magyar bank 799.50, osztrák-magyar államvasut 281.25, déli

vasut 68.75, bécsi váltóár 169.07, londoni váltóár 20.357, párisi váltóár 80.666, bécsi Bankverein 216.62, Uniobank 249.— villamos részvény 135.60, alpési bányarészvény 110.—, 3% magy. aranykölcsön 91.—. Az irányzat gyenge.

Frankfurt, decz. 17. (Utótőzsde.) Osztr. hitelrészvény 295.—, osztrák-magyar államvasut 281.—, Déli vasut 68.63.

Frankfurt, decz. 17. (Esti tőzsde.) Osztr. hitelrészvény 295.37. Osztrák-magyar államvasut 281.62. Az irányzat csendes.

Hamburg, decz. 15. (Zárlat.) 4.2% ezüstjádék 85.40, osztr. hitelrészv. 295.25, osztr.-magyar államvasut 701.—, déli vasut 164.50, olasz járadék 94.80, 4% osztr. aranyj. 102.70, 4%-os magy. aranyj. 102.40. Az irányzat szilárdult.

Páris, decz. 17. (Zárlat.) 3% francia jár. 103.25, 3¹/₂% francia jár. 106.85, olasz járadék 96.90, osztr. m. államv. 721.—, Francia tör. jár. 102.42, 4% osztr. aranyjádék 102.85, 4% magy. aranyjádék 103.87, ottomanbank 566.50, dohányrészvény 319.—, párisi bankrészvény 889.—, osztrák Lander-bank 476.—, alpési bányarészvény 288.—. Az irányzat szilárd.

London, decz. 17. (Zárlat.) Angol consolok 113.— déli vasut 7.25, spanyol járadék 60.7¹/₂, olasz járadék 95.25, 4% magy. aranyjádék 102.25, 4% rupia 61.1¹/₂, canada pacificvasut 84.25, leszámítási kamatláb 3% ezüst 26.25, bécsi váltóár 12.20. Az irányzat nyugodt.

New-York, decz. 17. ezüst 56.70.

IDŐJÁRÁS.

A m. kir. meteorológiai központ intézet távirati jelentése 1897. deczember 17-én reggel 7 órakor.

Állomások	Légnyomás mm. 700 +	A hőmérsék- let Celsius szerint	Felhőzet	Állomások	Légnyomás mm. 700 +	A hőmérsék- let Celsius szerint	Felhőzet
Árvavárjaja	77.3	2.6	0	Póla	73.0	6.4	1
Selmeczbánya	77.7	2.0	0	Lesina	70.0	11.3	4
N.-Szombat	77.2	0.8	0	Sarajevo	77.9	0.5	0
Magyar-Ovár	76.8	1.0	0	Torino	76.1	0.7	0
O-Gyalla	75.9	1.2	0	Florenz	73.7	5.0	0
Budapest	76.6	0.8	0	Róma	73.2	5.0	0
Sopron	77.4	0.0	0	Nápoly	72.9	10.2	0
Héreny	68.8	1.1	4	Brindisi	59.2	10.0	4
Keszthely	68.9	0.2	0	Palermo	33.6	12.0	0
Zágráb	69.9	1.4	0	Malta	54.7	13.6	0
Püme	71.0	9.7	4	Zürich	66.3	0.8	0
Cirkvenica	70.3	10.6	4	Biarritz	64.6	15.1	0
Pancsova	68.2	4.7	0	Nizza	70.8	9.2	0
Zsumbolya	68.7	4.4	0	Páris	69.1	5.1	0
Arad	76.5	0.2	4	Kopenhaga	66.3	2.8	4
Szeged	77.4	1.9	4	Hamburg	64.7	1.0	4
Szoinok	70.7	0.8	4	Berlin	71.9	1.4	1
Eger	77.8	4.8	4	Christiansund	51.3	8.7	3
Dobreczen	65.0	5.2	1	Stockholm	—	—	—
Késmárk	69.9	10.2	0	Szent-Pétervár	73.6	6.4	4
Ungvár	73.6	6.6	1	Moszkva	77.1	17.4	4
Szalmár	74.0	5.8	2	Varsó	69.8	0.9	4
Nagy-Várad	69.2	6.4	4	Kiew	74.5	8.8	1
Kolozsvár	76.4	4.2	4	Odessa	—	—	—
Nagy-Szobon	76.5	0.6	0	Sulina	77.9	0.1	3
Bécs	76.8	0.6	0	Szofia	75.0	5.8	3
Salzburg	75.6	2.0	0	Konstantinápoly	73.4	7.0	4
Klagenfurt	73.6	7.6	0				

Felhőzet: 0 = egészen derült, 1 = többnyire derült, 2 = részben felhős, 3 = többnyire borult, 4 = egészen borult, 5 = eső, 6 = hó, 7 = köd, 8 = zivatar.

A magas légnyomás eltörlődött déli irányban és a Kárpátok vidékére terjeszkedett. Az északnyugoti depresszió Európa északi szélén húzódik tovább.

Az európai időjárásnak feltűnően száraz a jellege és eső az északnyugoti partvidék kivételével nem volt sehol. A hőmérséklet eloszlása lényeges változást nem tanúsít.

Hazánkban az idő nagy mértékben ködös, de amellott szél, mert ködszítástól eltekintve, csapadék egyáltalán nem volt. Az idő csendes és aránylag enyhe.

Csendes, ködképződésre hajló, de egyébként száraz idő várható, fagypontról körüli hőmérséklettel.

VIZÁLLÁS.

— Deczember 17-én. —

Folyó	Vízmerés	Vízállás reggel	Áradás v. apadás v. apadás	Folyó	Vízmerés	Vízállás reggel	Áradás v. apadás v. apadás
			centiméter				centiméter
Duna	Schärding	46		Fisza	M.-Sziget	20	
	Passau	214			Tisza-Ujlak	68	
	Bécs	28			V.-Nemény	104	6
	Pozsony	160			Csep	180	
	Komárom	130			Tokaj	68	9
	Budapest	134			Szolnok	70	2
	Ercsi	—			Csongrád	11	
	Paks	35			Szeged	103	8
	Mohács	94			Tib. I.	98	8
	Újvidék	68			Ducis	80	
	Zimony	54			Szatmár	1	
	Pancsova	15			Munkács	6	
	Bázas	12			Laborca	—	
	Orsova	89			Ungvár	—	
Morva	M.-Falva	—			Óndora	24	1
Vág	Zsolna	10			Bodrog	120	4
	Szered	108			Sajó	143	
Nyitra	Ereksújvár	—			Hernád	—	
Rába	Sárvár	41			Berettyó	13	
	Győr	168			Sab. Kőr.	—	
Dráva	Zákány	14			Nagyvarad	—	
	Eszék	—			Belenyos	20	
Sáva	M.-Szerdah.	30			Feh. Kőr.	—	
	Zágráb	108			Kat.-Kőr.	—	
	Szilcs	51			Gyóna	—	
Kulpa	Mitrovicza	206			Gy.-Fehér	—	
Onna	Károlyvár.	112			Arad	146	10
Verőce	Novi	—			Makó	—	
Becsköny	Banjaluca	—			Temesvár	—	
Drina	Doboj	—			K.-Kosovó	—	
Mora	Zwornik	—			N.-Becskei	—	

Jelek magyarázata: * = Jéges víz; + = 0 felett; — = 0 alatt; < = áradt; > = apadt; ? = kétséges.

Felelős szerkesztő: Lipcsey Ádám.

[illegible]

AZ ORSZÁGOS HIRLAP APRÓ HIRDETÉSEI

Központi kiadóhivatal:

Minden szó 2 krajczár, vastagabb betűkből szedve 4 krajczár.

Fiók-kiadóhivatal:

VIII. ker., József-körút 65. szám.

Első szótárak készpénzben, levélbélyegekben vagy postautalványon.

V. ker., Marokkói-utca 4. szám.

Ha a hirdető címét is közli a hirdetésben, vagy a választ post-restante kéri, akkor minden közlés után még 50 krajczár kincstári bélyegilleték is fizetendő. — Csiszert az apróhirdetést postautalványon beküldni, s a szöveget az utalvány szelvényére írni: esetleg közönséges levélben is lehet a szöveget, s a bélyeglevél beküldni. Mindenki könnyen kiszámíthatja az apróhirdetés árát.

LEVELEZÉS.

Elegáns garzonlakással rendelkező önálló fiatal ember, csinos, szelíd, alacsony és érdeklődő barátságát keresi. Csupán komoly ajánlatokat „Discretion” jellegűre fogad. 193-1

Barna asszony. Nem az vagyok, előbbi címen levél ment. Horváth. 193-1

„Hírlap” 34. — 32. 807-1

Egy igen csinos fess fiatal özvegy. Legnagyobb készséggel az asszonyom! Kerek találkat Észika” jellegű alatt post-restante pósta. 197-1

Bájos halavány Margitka. Ezer bocsánat, hogy igérttem mai napig nem választottam be. De tudni látszik, hogy sok függ a körülményektől. Ha nem azért lesz még egyáltalán ez, csak pár napi türelmet. Egy-e bár nem haragszik? Még telefonátok és íráskodni fogok, hogy ez minél előbb eredményt legyen! Kérem, igen szépen kérem válaszoljon, hogy nem haragszik. Mphisto. 803-1

Rómeónak levele van. 201-1

Ernö. Levél csak most kaptam, miután a vidéken vagyok, holnap hazamegyek és akkor. Elza. 813-1

G. eichenberg. Levélét vettem és újra olvastam, de egy kis csikot azért mégis haragszom magára, mert határozottan került engem, hiszen jól van, majd látna meg szívesen, de már akkor késő lesz. Levélét írtam ma magának, melyben kérem valamine, ugy-e megteszi? Ne tagadja meg kérését szomorú Mariellának. 821-1

Nagyfejű. Kérlek a Pimpi, hogy mikor jön be hozzá? sok, sok. 829-1

Jgen csinos. Fess fiatal özvegynek sürgős levele van. Viktortól. 837-1

Doktorka édes! Múlt nem jött ma el? nem szereti már a szenvedő kis asszonykát ugy-e? nem hiszem én én azt, ha maga mondja sem. Mikor látom. 831-1

Az igen fess fiatal özvegy ismeretséget epedve öhajítja, leendő mérnök, ki a bájos ismeretlen levélét „Leendő mérnök” 22. cím alatt remélve esdre várja. 200-1

Eura! A kis galamb, ha nincs ott párja turbókol. Alért nem mutatód meg? Miért hagy szívesen? Csak egy nyugodt szentelj nekem, azt megérdemlem forró szerelememért. De to nem érdekel meg, hogy egy férfi annyira szeressen. Menj to csunya, nem szeretlek. Ferry. 825-1

Abbazia. Csak ma tudtam magam arra határozni, hogy válaszoljak multizás soraidra. Meghocsátom azt a hideg hangot melyen azok írtak voltok, mert tudom, hogy betegség idegesség tesz. Ami pedig kedét bátyámat illeti, ő mintha nyugodt lehetne, azt hiszem legutolsó gondolata volna nekem udvarolni, de már tőle megszoktam, hogy folyton rémeket lát és ő igazán olyan jó gyereket egész lelkével vigasztal, mikor megírta, hogy elmentél. O egyetlen bizalmasom, leveleimet is ő közvetíti. Túl irja. 821-1

Mon chère ami! Vajon csakugyan az-e . . . vagy legalább remélhetem-e azt, hogy a jövőben az én édes jó barátom lesz? Kérlek magamtól remény és kétség között. Magától függ, hogy azok legyenek a szó legnemesebb értelmében. Ha azon értelmeiket találja hantam, melyeket örek Ön iránt, úgy írja azt meg vagy pedig elő szíves, ami még jobb. Üdvözlő O. 839-1

Jrmuska. Míg egyszer kerek, az arcképet add vissza, mert azt neked — semmi esetre sem adom. L. 814-1

Szó. Műta a béke köztünk újra szent, állg mutatód magadat. vagy talán azért szent a béke — mert — nem találkoztunk? Nem, én ezt nem hiszem! Azért csak írt, (tudod, hogy hová cizmezt) és tudsz vele, mikor láthatok egymást, mert szintén szíves, szeretettel látni a kis sorányt. Együttal írd meg, hogy hova cizmezt a te leveledet, mert itt a lapban két oknál fogva nem írhatok. Először, mert . . . és másodszor, mert. Viszontlátásig csók G. 827-1

1200 évi fix fizetéssel bíró intelligens magánhivatalnok, jobb családolt származó, megfelelő hozomány felett rendelkező írt. vallásu hölgy ismeretséget keres házasság céljából. Nem anonyim választat R. K. alatt kerek e lap kiadóhivatalába. Tükrötartás becsült dolog. 833-1

HAZASSÁG.

Philosophus. Azért som haragszom, én nem is téptem össze csipkémek és fodrait, azt ugyan maga nem érdemelné meg, hanem ha egyszer sikerül magát meghódítanom, akkor fej magának, megbeszéltem magam azért a tenger keserűségét, bosszúságát, amelytől maga mindén pillanatomat borzasztón teszi mind a ismerem. Nem, ha belehalok, ha bármilyen történet is, harcolni fogok tovább és — gratulál! 811-2

Férjhez öhajtom adni, 18 éves kitűnő nevelésben részesült, tetemes vagyonnal rendelkező hugom, előzől nemesi családból származó, biztos állású vidéki földbirtokos — városi tisztviselő. Csakis komoly ajánlatok „Amor” jellegű alatt kérek a kiadóhivatalba. 678-2

Jsmeretség hiányában ez uton öhajtanék házasság céljából megismerkedni, intelligens vidéki kereskedő leányval. — Sajnos jobb családból származó 28 éves kereskedő vagyok, meggyőző külsővel és körülbelül 6-8000 ft vagyonnal, amely házasságom esetére biztosítalak. Komoly, esetleg fényképpel ellátott nem anonyim levelek „Szelők” jellegű alatt a kiadóhivatalba intézendők. 598-2

ALLÁST KERES.

Az összes irodai teendőkben járatos, német levelezésben és könyvelésben jártas fiatal ember nagyobb vállalatnál tisztviselői állást keres. Szíves megkereséseket „Kittin” er” jellegű alatt kerek a kiadóhivatalba. 772-3

Egy intelligens fiatalember esteli foglalkozást keres. Szíves megkeresést „Mellékfoglalkozás” jellegű alatt a kiadóhivatalba kerek. 780-8

Egy igen szép írásu, sokoldalú képzettséggel bíró fiatal ember, bármilyen alkalmat keres, valahint minden szakmában előforduló írásbeli munkákra vállalkozik. Levélből megkeresést kerek „Képzett ember” jellegű alatt a lap kiadóhivatalba. 724-3

Jrodába ajánlkozik egy hölgy ki a kereskedelmi tanfolyamot teljes eredménnyel végezte, a magyar és német nyelvet bírja, irodában már alkalmazva volt, és kitűnő ajánlatokkal rendelkezik. Címe megtalálható e lap kiadóhivatalban. 540-3

Egy magánhivatalnok esti foglalkozást keres. Elvállal mindennemű írásbeli munkákat, másolatokat, fordításokat német és török nyelvből. Gyors és pontos munkas. J. A. címen kerek levelet e lap kiadóhivatalba. 624-8

Jnyugalmazott honvédtisztadnagy, ki a Ludovika Akadémiát végezte, komptorista állást keres. Címe megtalálható a kiadóhivatalban. 672-3

Egy tisztességes 27 éves róm. kath. vallásu, nélen kiszolgált katona, ki a magyar és német nyelvet az országban mind írásban tökéletesen bírja, s irodai teendőkben is jártas, esszéi a karmiféle szerény állásért. Címe megtalálható a kiadóhivatalban. 692-8

Kereskedelmi akadémiát végzett fiatal ember, ki mint könyvvezető bankban hosszabb ideig volt alkalmazva, megfelelő állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 574-3

Kereskedelmi szakképzettséggel bíró fiatal ember, ki az összes irodai teendőkben járatos és egy a magyar mint a német nyelvet szóban és írásban bírja, állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 580-3

Jntelligens idős nő, nagy úri házhoz mint háztartozónő ajánlkozik. Iradalmi tiszt övezgye és mint ilyen a vidéki nagyobb szabású háztartás minden ágában járatos. Szíves megkeresést „Úri nő” jellegű alatt kerek e lap kiadóhivatalba. 712-8

ALLÁST KAPHAT.

Jelybeli irodalmi vállalat keres ügyes szakképzett tisztot. Kik e főren már működtek előnyben részesülnek. Bizonyítvány másolatokkal ellátott „J. V.” jegyű ajánlatokat a kiadóhivatalba küldve. 809-4

Takarítónőt keresek úri családhoz. Cím a kiadóhivatalban. 615-4

Pénztárnoknő több évi gyakorlattal, 1000 forint övadákkal nagyobb úz. ben állást nyer. Ajánlatok „K. M.” jellegű alatt a kiadóhivatalba küldendők. 782-4

Ügynökök keresetnek egy új készítmény eladásához, amelyek egy a városi, mint a vidéki gazdaságak nélkülözhetetlen. Mindenki, akinek ismeretése van magánosoknál, mint mellékereset ügynökölhet. Magas jutalék, vagy fix fizetés biztosított. Ajánlatok német nyelven „P. F.” jellegű alatt a kiadóhivatalba küldendők. 598-4

OKTATÁS.

Szabadkézi, nemkülönben mérési rajzolásban kezdőknek oktatást adok szerény feltételek mellett. Cím a kiadóhivatalban. 440-5

Jparművészeti iskolai növendék, olemi iskolai tanulók mellő korreptornak ajánlkozik. Cím a kiadóhivatalban. 438-5

Jntelligens vidéki leány ki az ovóképzőt végezte, hajlandó elemi iskolás kis leányt tanítani. Címe megtalálható a kiadóhivatalban. 490-5

BIRTOK ELADÁS.

Birtok 12500 hold területű nagy vadászterülettel, öserdővel, melyben mindennemű vad található, ritka szép emeletes kastélyval teljesen beépítve, iparvállalatnál, 650,000 forint eladó. Venni szándékozik „Vadászterület” címen küldjék be ajánlatukat a lap kiadóhivatalába. 140-6

HÁZ ÉS VILLA ELADÁS.

Eladó házak! Nagyobb és kisebb házak a főváros minden kerületében, új, adómentesek, ahol a befektetés 7, 8 és 9% kamattal, esetleg többet is hoz, de mindig a ház felkötését és kiállítását ígér. Nyaralók, Budapest és környékén, nemkülönben fűrdőhelyeken. Balaton-Füred mellett, 5 és 20000 forint, szép, úri lakások eladó. Cím a kiadóhivatalban. 774-7

Bérpalota! Az Andrássy-úttól alig 40 lépésműre, egy ritka szép, III emeletű bérpalota sarok, csupán nagy lakások tartalmaz előzől lakottól lakva, előrendű építkezés, istálló és kocsiszínnel, ahol esetleg egy előzől vendéki 16-18 utcai szobából álló lakás alakítható. Ára 280000 ft, teher 115000 ft. 50% pénz törlesztéssel együtt. Ajánlatok „Bérpalota” cím alatt kérek a kiadóhivatalba. 778-7

Eladó nyaraló. A fővárostól 1-óránira gyorsvonatu megállóhelyre, egy szép új nyaraló 5 szoba, melék egy másik épület 2 szoba, konyha stb. továbbá istálló tehencnek és lovak részére, nemkülönben 12 hold szántóval, lovak és tehennel, gazdasági eszközökkel 16,000 forintért eladó és tavaszkor esetleg nyomban is átvehető. Ajánlatok „Nyaraló” alatt a kiadóhivatalba küldve. 776-7

Ház eladás. Vidéki nagyobb városba egy emeletes sarokház 40 □ ft területen nagyon masszív építve, halálosat miatt eladó. Cím a kiadóhivatalban. 832-7

ELADÁS.

Honvédtiszt atilla és csákó, majdnem új, olcsón eladó. Ajánlatok a kiadóhivatalba „Új honvédtiszt ruha” címen kérések. 738-8

Női bicikli néhány napig használt, hallatlan olcsón eladó. Cím a kiadóhivatalban. 205-8

Kerekpár kifogástalan eredeti angol gép 60 forintért eladó. Cím a kiadóhivatalban. 208-8

Honvéd gyalogtiszti egyenruha, alig használt, minden áron eladó. Cím a kiadóhivatalban. 885-8

Elegánsan berendezett illatszertár, áruval együtt, azonnal eladó. Különösen ajánlandó egy magános hölgynek, könnyen vezethető; évi bevétel 1200 ft, százkétszáz 8000 ft. Cím a kiadóhivatalban. 6427-8

Ébenfa fuvola (Ziegler mester műve) új, szelíd billentyűkkel, csónát csontfélével, eladó 100 forintért. Cím a kiadóhivatalban. 716-8

Egy gyermek-mérleg tizedes rendszerű, kitűnő készítmény jutányosan eladó. Cím a kiadóhivatalban. 708-8

Surányi Szalonczkorka legfinomabb minőségűen 1 kg. 2 ft, 3 kg. 3 ft 50 kr., 4 kg. 6 ft bérmentve, utánvételek mellett Surányi cukorkagyár Nagysurány. 127-8

„A természettudományi közlöny” 25 övfolyama, 125 ft helyett, 70 forintért. A kötetek füzetekben vannak, ép tiszta állapotban. Ajánlatokat „Természettudományi Közöny” jellegű alatt a kiadóhivatalba küldve. 644-8

Egy aquarium, egy díszes vitárgasztal, phónix és legyező pállékkal, több rendbeli díszesvénnyel eladó. Lovalek „Aquarium” jellegű alatt a kiadóhivatalba küldendők. 630-9

Gyógyszertár. Realjogi gyógyszerár nagy vidéki városban, nagy szelvényen 80000 forint felüli tőkével forgatással 90000 forint eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 183-8

Eladó telkek. Budán, a Gellérthegy legzsebb helyén, a 15-öt mellet, két szép telek villának igen alkalmas, ezeket házba eladó. Ajánlatokat „H. K.” jellegű alatt a lap kiadóhivatalba küldve. 624-8

Dogge szép, nagy, szelíd 11 hónapos, elutazás miatt azonnal eladó. Cím a kiadóhivatalban. 424-8

Eladó zongora. Alig használt, teljesen jó karban lévő S. Windhofer-féle hat és fél oktávás, 60 billentyűs zongorát a lehelő legjutányosabb árral eladom. Cím a kiadóhivatalban. 310-8

VÉTEL.

Telket vásárlók Budapestben vagy környékén. Írásbeli ajánlatok „Készpénz” jellegű alatt a kiadóhivatalba. 510-9

Tisztviselőtelepen lakást vagy házat keresek bérbe, mely 2-3-4 utcai szobából és tartozékaiból áll, május 1-ére. Ajánlatot kerek B. M. 75 cím alatt a kiadóhivatalba. 518-9

Veszek fővárosi házakat, lehetőleg kevés telhetrel vagy anélkül a Margit-híd tájékán. Ügynökök közvetítésre kizarva. Levelek „Birtokos” cím alatt kérek e lap kiadóhivatalba. 448-9

KIADÓ SZOBÁK.

J Gsillag-utcában egy butorozott nagy utcai szoba azonnal kiadó. 807-10

Külön bejáratu (folyosóval) szép szoba, esetleg ellátással kiadó. Kerepesi-ut 64. I. em. 14. 190-10

Külön bejáratu szépen butorozott 2 ablakos utcai szoba (előszobából nyíló) gyermekétlen családnál egy utnak kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 672-10

Egy elegánsan butorozott külön bejáratu szoba a 16 városban azonnal kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 940-10

J Damjanich-utcában egy tisztá butorozott szoba 12 forint azonnal kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 582-10

Butorozott utcai szoba fűrdőszoba használatu az Hóton, azonnal kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 584-10

Dohány-utcában egy külön bejáratu 2 ablakos udvari szoba havi 14 forintért azonnal kiadó. 670-10

Külön bejáratu butorozott szoba a Szady-utcában, azonnal kiadó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 590-10

Rottenbiller-utcában egy tisztá csendes utcai szoba, külön bejárattal kiadó. Bővebbet a kiadóhivatalba. 536-10

Csinos kis udvari szoba, úri családnál kiadó a klinika közelében. Cím a kiadóhivatalban. 592-10

Kiadó szoba. Csinosan butorozott, két ablakos utcai hónapos szoba kiadó. Villamosított magáshely a közvetlen közelben. Cím a kiadóhivatalban. 620-10

SZOBA KERESTETIK.

Butorozott szobát keresek az „Országos Hírlap” főszerkesztőségében. Ajánlatok a kiadóhivatalba kérések „József-körúti garzon lakás” jellegű alatt. 526-12

Keresek szerény kis udvari butorozott szobát, lehetőleg a József-körút közelében ajánlatokat kerek „szoba” címen a kiadóhivatalba. 702-12

Lakást keresek május 1-ére József-körúton vagy annak közelében, mely 2-3-4 utcai szobából és hozzá tartozékaiból áll. Ajánlatot kerek E. V. 57 alatt a kiadóhivatalba. 518-12

Tiszta butorozott szobát keresek, lehetőleg külön bejárattal. Ajánlatokat a hely és az ár megjelölése mellett „Butorozott szoba” alatt a kiadóhivatalba küldendők. 316-12

Butorozott hónapos szobát keres egy fiatal ember lépésű a József-körút és a József-utca közelében havi 18-19 forint. Ajánlatokat a kiadóhivatal fogad el „Lakás” cím alatt. 62-12

KIADÓ LAKÁSOK.

1-ső kerület, Rózmál-dűlő, a János-kórház közelében 2 nagy szoba, veranda, fűrdőszoba, konyha (vízvezetékkel), előszoba, pince és padlásból álló lakás azonnal kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 118-13

2-ik kerület, a Bimbó-utcában egy I. emeleti lakás kiadó, mely áll 4 nagy, 1 kis szoba, elő-, fűrdő-, csószobából, veranda, konyha stb., azonnal kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 170-13

Magyar-utcában egy I. emeleti utcai lakás azonnal kiadó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 606-13

4-ik kerület. Bóvárosban egy III-ik emeleti lakás kiadó, mely áll 1 kétalakos utcai szobából, 1 udvari, elő-, konyha és előszobából. Bővebbet a kiadóhivatalban. 492-13

5-ik kerület, a Kálmán-utcában a III-ik emeleten 3 udvari, elő-, fűrdő-, csószobából, konyha, előszoba stb., közbejött akadályok miatt kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 176-13

J Krisztina-körúton egy 3 utcai elő-, fűrdő- és csószobából álló lakás azonnal kiadó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 438-13

6-ik kerület. Vörösmarty-utczában, 2 udvari, előszoba, konyha, kamra azonnal kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 484-13

7-ik ker., az István-úton egy I. emeleti lakás azonnal kiadó, mely áll 2 szobából, konyha, kamra stb. Bővebbet a kiadóhivatalban. 172-13

HITEL-PÉNZ.

Fiatal orvos nemes szívű emberparátot keres, aki neki előnyös feltételek mellett 3000 forintnyi kölcsönt nyújthat szíves lenne. — Becses ajánlatot „Fiatal orvos” címen a kiadóhivatalba kerek. 221-14

KIADÓ BOLTHELYISÉGEK.

Nagy sarok bolthelyiség a József-körúton azonnal kiadó. Évi bér 1800 ft. Cím a kiadóhivatalban. 312-17

Kis bolthelyiség a József-körúton azonnal kiadó. Évi bér 400 ft. Cím a kiadóhivatalban. 814-17

KÜLÖNFÉLE.

Vidéki urak (Ügynökök, közhivatalnokok, gazdaságok stb.) földbirtokait karöltve járó ügyeket révén előnyös fővárosi cse; által évi 2-3000 forintnyi mellékjövedelmre lehetnek szert. Levelek „Serios” jellegű alatt a kiadóhivatalba. 9-13

Jrczkép után készíték kértarajzt vagy rajztervnyit, bármilyen nagyságban, egyszerűen „váltak” bármilyen festőpompát (legyező-, fa- vagy selyemfestést) igen jutányos áron. Cím a kiadóhivatalban. 586-19

Gyámok figyelembe. Nevelésbe oltogatók két kisfiúkat mellő 8-10 éves gyermekeket, kiknek teljes kiképzőtőse rem bíztnék, illő díjért. Levelek „Mentor” címen a kiadóhivatalba küldve. 622-18

Gróf Apponyi Albert beszéde.

— A képviselőház decz. 17-iki üléséből. —

T. képviselőház! Ha én az előttünk fekvő javaslat elfogadására vagy el nem fogadására indokaimat, úgy mint előttem szólott t. képviselőtársam is, az elviekén kívül a jelenlegi kormány iránti bizalomnak szempontjából meríteném: akkor, igen természetesen, hogy habár eltérő indoklással, de eredményben ugyanoda jutnék ki, ahova igen t. előttem szólott képviselőtársam negatív szavazatával. Vannak azonban igen fontos, a nemzetnek érdekeivel az én fel fogásom szerint összenőtt szempontok, amelyek engem és t. elvtársaimat arra birtak, hogy a politikai bizalomnak álláspontjára az alkalommal ne álljunk és a javaslatot saját érdeme szerint bíráljuk.

Endrey Gyula: Akkor vessék el! (Élénk helyeslés a szélső baloldalon. Halljuk! Halljuk!)

Gróf Apponyi Albert! Sajnálom, nem jutottunk erre az eredményre a javaslat bírálata folytán, hanem arra, hogy azt általánosságban elfogadjuk. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Sajnos!)

T. képviselőház! Mielőtt azokkal a súlyos politikai indokokkal foglalkoznám, melyek minket erre az állásfoglalásra birtak, foglalkoznom kell kötelességszerűleg egy olyan kérdéssel, melyet jobban szerettem volna, ha ennél az alkalomnál megvitatásnak tárgyává nem tettek volna, amelyre azonban, ha itt felvetettét, nézetemet elmondani, kötelességem, t. i. a közös vagy külön vámterület kérdésével köz gazdasági értelemben, foglalkoznom kell továbbá, már azért is, hogy Kossuth Ferencz t. képviselőtársamnak hozzánk intézett felhívására és kérdésére feleljek, de különben is kötelességszerűleg azokkal a kifogásokkal, amelyek e javaslat ellen közjogi szempontokból emeltettek. Mert mindjárt megmondom, hogy bármily súlyosak, bármily fontosak legyenek is azok a politikai szempontok, melyek minket arra birtak, hogy olyan intézkedésekhez járuljunk, melyek a közös egyetértéssel elintézendő ügyeknek kezelésében minden fennakadást és minden zavart kizárnak: nem lehetne politikai szempont olyan súlyos és olyan fontos, mely minket rábírhata arra, hogy szavazatunkkal olyasmihöz járuljunk, ami a mi meggyőződésünk szerint is közjogunknak megamisítása, az 1867. XII. törvénycikk intézkedéseinek akár megsértése, akár, ami ennél talán még rosszabb — elferdítése vagy kijátszása. (Helyeslés a baloldalon.)

Ezeknek a kérdéseknek a tisztázásával kell tehát gyenge erőmhöz képest foglalkoznom és pedig mindenekelőtt igen röviden a vámterület kérdésével, mint köz gazdasági kérdéssel. Én nem zárkozhatom el azon tapasztalás elől, hogy a vámterületi elkülönítés köz gazdasági értéke fölött táplált nézet a Ház minden oldalán befolyást gyakorol ennek a javaslatnak megítélésére és az ezzel szemben való állásfoglalásra. Pedig én ezt a javaslatot nem ennek a czél szerűség, nem ennek a gazdasági felfogásnak szempontjából szeretném, óhajtanám megbírálni és azt hiszem, nem is ebből a szempontból bírálendő meg. Ezt a kérdést bővebb alapon megvitatni, ezt a kérdést az ahhoz szükséges adatoknak mérlegelésével latolni és afelett dönteni majd akkor lesz feladatunk és kötelességünk, amikor a kormánynak azon előterjesztéseivel fogunk találkozni, amelyeknek beadására őt a törvényjavaslat is utasítja. (Helyeslés a baloldalon.) Utóvégre érthető, hogy az a nézet, melyet valaki efelett a nagy köz gazdasági kérdés felett táplál belejárszik lélekteni rugóként a jelenlegi javaslat megítélésébe is. De én nem tartom szerencsés dolognak azt, hogy ha már a tisztelt függetlenségi párt felvetette ezt a kérdést, hogy a másik oldalról ezen a téren felvették a keztyűt. Én nem vettem volna fel a keztyűt, én inkább válasz nélkül hagytam volna azokat az érveket, melyek a vámterületi elkülönítés mellett köz gazdasági szempontból felhozattak, sem hogy most ennek a kérdésnek természetét és az országra való jelentőségét olyan világításba helyezzem, mely az én felfogásom szerint sem az igazságnak meg nem felel, sem az ország érdekeinek kifejezője nem lehet. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)

A vámterületi kérdésre, mint köz gazdasági kérdésre évek óta az én ma sem változott felfogásom az, hogy amennyiben a kölcsönös méltányosságnak, az ország pénzügyi és köz gazdasági életérdekeinek megfelelő megegyezést létre lehet hozni közös vámterületi alapon, ennek előnyt adok (Helyeslés a baloldalon és a jobboldalon) és első sorban ehhez járulok; járulok hozzá azért, amint azt már több alkalommal bőven kifejtettem, mert a végén e monarchia mindkét államának köz gazdasági organizmusza fél évszázad óta ezen az alapon fejlődött és ennek az alapnak elhagyása gazdasági következményeiben senki által teljesen ki nem számítható. (Helyeslés a baloldalon.)

En tehát az esetleg jobb ismeretlen előtt is a jó ismertnek, (Zaj a szélső baloldalon. Helyeslés a baloldalon és a jobboldalon.) de természetesen csak a jó ismert állapotnak, tehát egy méltányos, egy igazságos kiegyezésnek adok előnyt. De a dolog érdemében valóban túlzásnak, az ország érdekeivel szemben pedig hibának tartanám az ellenkező esélyt a vámterületi elkülönítés köz gazdasági létre-

jövetelét úgy állítani oda, mint hogy ha az erre az országra egy végzetes csapás volna, (Helyeslés a bal- és szélső baloldalon.) mert ha én ennek az eventualitásnak következményeit amennyire ma azt megtenni lehet, mérlegelem, akkor ezek előttem úgy állanak, hogy Magyarország mezőgazdaságára nézve ez az elkülönítés egy átmeneti időben, mindaddig, míg külföldi piacainkat újból meghódítani vagy bővíteni, mindaddig, míg a magyar ipar megerősödése által belföldi piacunk fogyasztási képességét megerősíteni lehet, nehézségeket, esetleg veszteségeket, esetleg kríziseket idézhet elő; Ausztriára nézve azonban úgy áll, hogy a vámterületi elkülönítés az osztrák ipar legnagyobb részére nem egy átmeneti krízis, hanem egy végzetes csapást jelentene. (Igaz! Ugy van! a baloldalon. Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) Én ebben nem találok sem a vigasztalást, sem a compenzációt azokért a szenvedésekért, melyeknek esetleg a mi mezőgazdaságunk ki volna téve. Midőn én a mi országunk érdekét és hasznát akarom, másnak kárát magamnak czélul ki nem tűztem. (Helyeslés.) De csak azt a következtetést vonom le, hogyha van e két állam között egy, a melynek többet kell tenni abból a czélból, hogy a vámterületi elkülönítés szüksége be ne álljon, hogyha van e két állam között egy, a melynek valóban a legnagyobb aggodalommal kellene köz gazdasági organizmusának szempontjából ez elé az eshetőség elé nézni; az az állam nem Magyarország, hanem Ausztria. (Helyeslés balfelől.)

Ezen köz gazdasági igazságot szem előtt tartva lehetünk csak erősek az alkudozásokban Ausztriával szemben, csak ezen alapon megmaradva és csak ezen alapról és ezen meggyőződésből erőt és szilárdságot merítve, lehet reményünk arra nézve, hogy méltányos kiegyezést köthetünk. Epen az ellenkező felfogásból való kiindulás, épen a vámterületi elkülönítéstől való túlságos és itten hirteltelt rettegés az, amely a mi államunk erejét ezen kiegyezési processzusban olyannyira gyengítheti, hogy azután lehetetlen lesz méltányos feltételeket elérni és hogy ekkép a külön vámterületbe épen azok kergetik be Magyarországot, akik a külön vámterületnek rossz hatását oly túlzott színnel ecsetelik. (Helyeslés balfelől.) Ezeket a nézeteket nem most mondom ki először; ezeket majdnem hasonló kitételekkel másfél év előtt, a kereskedelmi tárcza költségvetésének tárgyalásánál már elmondtam és ma azokra csupán azért mutatok rá, hogy annak indoklására valamint elvileg, úgy köz gazdaságilag nem indokolt, hogy a külön vámterület felől táplált ilyen, vagy amolyan meggyőződésünk legyen ezen törvényjavaslattal szemben elfoglalandó álláspontunk alapja. De sokkal fontosabb és ez már magához a tárgyhoz tartozik, még pedig legelső sorban, hogy ennek a javaslatnak közjogi természetét vizsgáljam, hogy foglalkozzam azzal a kérdéssel, vajjon e javaslat igazán attőri, vagy meggyengíti-e az 1867. XII. t.-cz.-ben foglalt biztosítékokat, mert ismétlem, ha ez így volna, akkor semmiféle politikai indokoknak súlya sem engemet sem elvárataimnak annak elfogadására nem bírna. (Ugy van! balfelől.)

Ez a törvényjavaslat, amint praeambulumában, bevezető mondatában, röviden megmondja, annak köszönheti létrejöttét, hogy a vámszövetség létesítésére irányuló kiegyezési tárgyalások eredményre nem vezettek.

A két parlament nem tudott egymással megegyezésre jutni, amint azt az 1867. XII. törvénycikk 67. §-a a vámszövetség megkötésének feltételül és egyedül megengedett módjául kitűzi. Hogy miért nem tudtak megegyezésre jutni: ezt hagyjuk egyelőre figyelmen kívül; közjogi szemponttól ez irreleváns, habár politikai szempontból bizonyos fontossággal bír.

A megegyezés bármely okból nem létesülvén, most már imperative áll elő az a kötelesség, amely elől sem a kormány, sem az országgyűlés addig meg az 1867. XII. törvénycikk érvényben van, ki nem térhet, hogy a vám- és kereskedelmi ügyet önálló intézkedéssel rendezzük, a gyakran idézett törvény 68. §-a alapján és erre az alapra helyezkedik a törvényjavaslat is. Már most, ha jól értem, a közjogi kifogás a törvényjavaslat ellen abból áll, hogy ez a rendezés, amelyet a törvényjavaslat egy évre proponál, nem felel meg a 68. §. igaz értelmének.

Bartha Miklós: Az 58. §-ának.

Gróf Apponyi Albert: A 68-ik §. igazi értelmének. (Helyeslés balfelől.) Az önálló rendezés joga igen is az 58. §-ban konstatált, de különben magától érthető teljes állami szuverenitásban bírja gyökerét, de a 68. §. intézkedései szerint kell azt eszközölni. (Helyeslés balfelől.) Az első kifogás tehát az, — ha jól értem, — hogy ezen javaslatnak egy évre proponált intézkedései a 68. §. rendelkezéseinek nem felelnek meg, azokat kijátszák; a második kifogás az, hogy az az utasítás újabb tárgyalásokra, illetőleg esetleg egy egyezményes javaslat benyújtására, amely a 3. §. alternatíváinak egyike, szintén az 1867-ik XII. törvénycikknek és nevezetesen a 68. §-nak áttörése, a harmadik ellenvetés pedig az elsőből folyik, mert az alternatív utasítás a 3. §-ban arra az esetre, ha egyezményes javaslatok-

nak előterjesztése május 1-éig nem sikerül, ismét az 1867. XII. törvénycikk 68. §-ának alapján teendő előterjesztésekre vonatkozik és azt mondják e javaslat ellenzői, hogy ez a hivatkozás a kiegyezési törvénynek 68. §-ára a törvényjavaslat 3. §-ában minden értékét elvesztette az által, hogy maga ez a javaslat prenccezenst tartalmaz arra, hogy ezt a sokszor idézett 68. §-t mikép lehessen kijátszani és értékétől megfosztani.

Madarász József: Világos!

Gróf Apponyi Albert: Gondolom, helyesen összegeztem azokat a közjogi ellenvetéseket, amelyeket a javaslat ellen tesznek. (Mozgás a szélső baloldalon.) Hát nézzük meg, hogy mit tartalmaz az 1867. XII. törvénycikk egyáltalában a vám- és kereskedelmi ügynek rendezésére nézve és hogy mit rendel annak 68. §-a? és ebből leszünk aztán képesek megítélni, áll-e a törvényjavaslat ellen közjogi szempontból emelt azon vád, hogy ez az 1867. XII. törvénycikknek megsértése, felforgatása. A mint közbeszólva, Bartha Miklós igen t. barátom helyesen megjegyezte, az 58. §., hogy úgy mondom, az az elvi kijelentés, amely konstatálja, hogy a vám- és kereskedelmi ügyeknek közössége nem folyik a pragmatika szankcióból, hogy ezekben az ügyekben az ország szuveren hatalommal, önállólag intézkedhetnékvámvonalakkal, amint neki tetszik.

Ez az alapvető tétel, amelyben konstatálva vagy, a magyar állami szuverenitásnak egyik alkotó részeként, a szuveren intézkedési jog a vám- és kereskedelmi ügy fölött épen úgy, mint minden más állami ügyről fölött, következtek aztán azok a szakaszok, amelyekben részint kimondatik, hogy politikai szempontból kívánatos a vámközösség alapján megegyezésre jutni, részint felsorolattik, hogy az ilyen vámszövetségnek mi lenne köz gazdasági tartalma, részint pedig a 61. §-ban kimondatik, hogy ilyen vámszövetség egyedül az alkotmányos kormányok előterjesztésének útján, a két parlament alkotmányos megegyezésének alapján, köthető meg. Erre rá azután következik a 68. §-nak az a mondata, hogy ha és a mennyiben az előbbeni szakaszokban körülírt tárgyak felett és az ott meghatározott módon a megegyezés nem sikerülne, az ország önálló intézkedési joga lép életbe és az országnak jogai minden tekintetben épségben tartanak.

Az előző szakaszok megvilágításával kell tehát megvizsgálni a 68. §. értelmét. Azért annak oly magyarázatai, amelyek, nem gondolom, hogy itt e házban hozattak fel, hanem egyes publicisztikai közleményekben olvashatók voltak és magánbeszélgetésekben előfordultak, mint hogyha a 68. §-ban az ország önrendelkezési joga annyit jelentene, hogy az ország azt teheti, ami neki tetszik, tehát esetleg vámszövetséget is köthet, nem tarthatók; mert a 68. §. intézkedései egy alternatívát fejeznek ki, t. i. ellenkezőjét annak, ami a korábbi szakaszokban a vámszövetség létrejöttére nézve megmondatott. A 61. §-ban előírt módon létrejöhet a vámszövetség s ha az nem jön létre, a 68. §. alapján életbe lép az ország önálló rendelkezése és intézkedési joga.

Ezek a kitételek tehát ebben az összefüggésben nem jelenthetek mást, mint a kettős alternatívának másik oldalát. Jelenthetnek tehát akármit, de csak vámszövetséget nem. Ezt, mint az alternatíva másik ágát, egyenesen kizárják Ennél kevesebbet ebben a szakaszban találni nem lehet, de ennél többet belemagyarázni, ha politikai preokkupáció nélkül, tisztán közjogi szempontból nézzük a dolgot, színlén nem lehet. Az önálló rendelkezési és intézkedési jog az országnak oly rendelkezése, amely minden egyéb lehet, csak vámszövetség nem.

Mi az a vámszövetség? A vámszövetség két vagy több állam akaratának egymás iránti lekötése abból a czélból és azzal a tartalommal, hogy úgy egymás közt, mint minden idegen faktorttal szemben, a vámszövetség tartamára önálló vámpolitikai egyniségüket elvesztik és egy vámpolitikai egységgé olvadnak össze. Ez a vámszövetség. Nem az a vámszövetségnek a karakteristikuma, hogy vajjon egymás határában vámost szednek-e és milyent, ez a köz gazdasági politika kérdése — hanem az a karakteristikuma, hogy egymással és minden harmadik tényezővel szemben egymás akaratát lekötik abban az irányban, hogy önálló vámpolitikai egyniségükről lemondván, vámpolitikai egységet képeznek. Ennek folytán a vámszövetség ideje alatt sem egymással szemben, egymástól függetlenül nem hozhatnak határozatokat oly tárgyakra nézve, a melyek a vámszövetségbe belevonattak, sem idegen faktorttal, harmadik, vagy negyedik állammal szemben egyezményeket, szerződéseket, vagy bármely néven nevezendő megállapodásokat külön-külön nem köthetnek, nem módosíthatnak, nem magyarázhatnak, hanem csak együttesen. Ha már most kimondjuk azt, hogy 1897. végén megszűnik Magyarország és Ausztria között a vámszövetség; ha mi kimondjuk azt, hogy az ország önálló intézkedési és rendelkezési joga lép életbe, ezzel mi azt mondtuk, hogy nem lehetséges, nem köthető meg, nem jöhet létre, fenn nem tartható ezen a módon Magyarország és Ausztria közt az a jogállapot, mely szerint egymással kölcsönösen leköt-

tött akarattal, úgy egymással szemben, mint harmadik faktorkal szemben egy vámpolitikai egységet képez. De ilyenről ebben a javaslatban nincs szó. Ez a törvényjavaslat először nem tartalmaz Ausztria és Magyarország közt egymással szemben semminemű jogi lekötöttséget. Az ezen törvényjavaslatban fenntartott tényleges állapotnak — bocsánatot kérek, hogy e kifejezéssel kell élnem, — de mást nem találok, — fenntartása, megszüntetése, vagy módosítása január 1-jétől kezdve kizárólag a magyar törvényhozás elhatározási jogkörébe esik vissza. (Helyeslés jobb- és baloldalon.) Ma kimondjuk a törvényben, hogy a létező tényleges állapotokat fenntartjuk, de erre nézve Ausztriával szemben semmiféle kötelezettséget nem vállalunk. Ha a magyar törvényhozásnak úgy tetszik, január 2-ikán ezt a törvényt megváltoztathatja és fölláthatja a vámsorompót anélkül, hogy ebbe kizárólag Ausztriában beleszólása lenne és meg is szűntünk vámpolitikai egységet képezni idegen államokkal szemben is. Ha idegen államokkal szemben vámpolitikai kérdések fölmerülnek, esetről-esetre elrendelheti az országgyűlés, hogy ezeket a osztrák kormánnyal és egyéb illetékes osztrák faktorokkal egyértelműleg akarja megoldani; de ebben az állapotban, a melyet a jelenlegi törvényjavaslat főtart, erre nézve nemcsak semmi kényszer nem foglaltatik, hanem újabb törvényhozási intézkedés nélkül ily együttes eljárás vámpolitikai kérdésekben idegen államokkal szemben nem is képzelhető, közjogilag nincs is megengedve. (Tetszés baloldalon.)

Itt tehát, tisztelt képviselőház, a vámterületi különválásnak minden közjogi ismérvei életbe léptek. Itt a vámszövetség semmiféle közjogi jellegéhez tartozó részlet fentartva nincsen. (Zaj a szélsőbalon.) Ez nem játék a szavakkal, de az előbb említett igen lényeges és gyakorlati horderevvel bíró jogtételnek fogva ez közjogilag a vámszövetséggel ellentétes, tehát az önálló vámterületi állapot; habár vannak közgazdasági okok, amelyeket a Ház ezen oldalán (szélsőbalra mutat) is méltányolnak, mert hiszen átmeneti intézkedésekről itt is gondoskodni akarnak, melyek minket arra indítanak, hogy közgazdasági politikánkban az Ausztriával szemben felállítandó vámsorompókat ezidőszorra fel ne vegyük.

Tisztelt képviselőház! Én ezek folytán azt találok, hogy ennek a javaslatnak intézkedései arra az időre, amely időre tervezve vannak, semmi olyat nem tartalmaznak, ami az 1867. XII. törvényzikk harmely szakaszának akár értelmével, akár intencziójával ellentétesek. A második kifogásolt intézkedés ebben a javaslatban az, hogy a kormány május 1-ig esetleg egyezményes alapon is adhat be javaslatot. Hát tisztelt képviselőház, ezt az intézkedést én nemcsak közjogilag megengedettnek, de a jelenlegi viszonyok között az 1867. XII. törvényzikk szellemével egyedül egyezőnek tartom. (Élénk helyeslés jobboldalon.) Mozgás a szélsőbalon.) Megmondom mindjárt, miért. Ennek az évnek utolsó napján közjogilag az önálló vámterületnek állapotába léptünk.

Madarász József: Állapotába!

Gróf Apponyi Albert: Igen, kérem, a különvámterületnek közjogi jogállapotába léptünk. (Helyeslés jobboldalon. Halljuk! Halljuk!) Arra pedig én, bármint pontos kutatás mellett az 1867. XII. törvényzikkben nem találtam diszpozíciót, amely az országnak megtiltana, hogyha egyszer bármi okból a vámterületi különválás alapjára lépett, azontuli időkben sohase legyen neki többé szabad ismét a vámszövetség megkötése céljából az 1867. XII. törvényzikkben megjelölt módon Ausztriával egyezkedésre lépni. (Zajos helyeslés jobboldalon és a baloldalon. Ellenmondás a szélsőbalon.)

Már most miért tartom én, t. Ház, a törvényjavaslat ezen utasítását, nemcsak a mondtam indoktól közjogilag megengedhetőnek, de az 1867. XII. törvényzikk szelleméből folyónak. Itt már azután tekintetbe jön az, hogy mi okból hiúsultak meg az 1867. XII. törvényzikk értelmében folytatott tárgyalások Ausztriával. Közjogilag — bevezetőleg mondtam — az nem határoz semmit, hanem a közjogilag egyedül korrekt állapot egyszer megtalálva és azon megállva, a később követendő eljárásra nézve igen határoz. Befolyást gyakorol tudniillik azon szabad elhatározásunkra nézve, hogy vajjon a tárgyalások mostani megszakadása folytán rögtön definitív és megfelelő közgazdasági berendezéssel is a külön vámterület alapján megmaradnak-e, vagy tegyük-e egy újabb kísérletet a közös vámterületi alapon való megegyezésre, (Mozgás a szélső baloldalon. Halljuk! Halljuk! jobboldalon.) mert az 1867. XII. törvényzikk, (Zaj a szélsőbalon. Elnök csenget) habár a kereskedelmi ügyeknek közösségét nem is származtatja le a pragmatika szankciójából és így azokat közös ügynek államjogi értelemben soha el nem ismeri, nem enutális politikailag a közös és külön vámterület eszméje között, hanem azon okoknál fogva, melyeket az 59. §-ban kifejt, első sorban a közös vámterületi alapon való megegyezést tartja megkísérlendőnek. Mikor és meddig? Természetesen nem a végtelenségig; mert ez nem jelentheti azt, hogy mikor Ausztriával, — megszakad a tárgyalások onal, mikor oly ellentétek merülnek fel, melyek a

kiegyezés lehetősége iránt is a reményeket leszállítják a valószínűtlenség fokára, akkor vég nélkül kellene egyezkedési kísérleteket folytatni. De akkor tisztelt Ház, a mikor nincs konstátálva, hogy a két állam felfogásában rejlő materiális különbségek okozták az egyezkedéseknek sikertelenségét, eddigelé legalább, kizárólag a másik állam alkotmányos gépének működésében beálló nehézségek okozták, akkor tisztelt Ház, tulságos formalizmus volna az, hogy ez a két állam, ez a két ország, mint saját törvénye, még hozzá nem jól értelmezett forráságainak rabja, (Mozgás a szélsőbalon) a törvényhozói akarat lényege és természete, ellenér belekergettesse magát egy olyan állapotba, a melyet minden valószínűség szerint sem az egyik, sem a másik nem akar. (Zajos tetszés, éljenzés és helyeslés a jobb és baloldalon. Nagy zaj és felkiáltások a szélső baloldalon: Hoch! Közbeküldtások a szélsőbalon: Hát a forma itt nem lényeges? Elnök csenget).

T. képviselőház! Minden közbeszólásra természetesen sem nem válaszolhatok, sem nem tartom kötelességemnek válaszolni; de ha közbeszólás alakjában olyan észrevételt hallok, amely a dolog lényegét illeti és érdekli, akkor az ilyen közbeszólásra szívesen válaszolok, sőt hálás is vagyok érte, amennyiben a zárzó joga engem nem illetvén meg ebben a vitában, alkalom nyújtatik nekem, hogy egyes félreértéseket rögtön kideríthessek, egyes, szerintem téves felfogásokat rögtön megcáfolhassuk. (Halljuk; Halljuk!)

Igy egyik képviselőtársam azt mondja, hogy a forma a törvényességnek lényegéhez tartozik és ebben neki tökéletesen igaza van. Én nem mondtam, hogy itten az 1867. XII. törvényzikk valamely szakaszának formája ellentétben volna lényegével, hanem én arra fektettem a fősúlyt, hogy rosszul értelmezett a formáság. (Helyeslés baloldalon.) mert ha a formáság jól volna értelmezve, akkor a formáság a lényegét juttatná kifejezésre. (Igaz! Ugy van! baloldalon és jobbról.) De amit én mondtam, az az, hogy az 1867. XII. törvényzikkben nem lévén található olyan diszpozíció, mely tiltaná, hogy a külön vámterületi alapra történt helyezkedés után, később gyakorlati okból, az 1867. XII. törvényzikkben foglalt szempontoknak hódolva, annak formáságai szerint a vámszövetség megkötését újból megkísérítsük a jelenlegi helyzetben olyan indikációkat találok, amelyekből azt következtetem, hogy az 1867. XII. törvényzikk szellemének csak úgyfelelhetek meg, ha a tárgyalásoknak ilyen módon történt megszakadása után azoknak fonálát elvágótnak és végleg elejtettnek nem tekintem. (Helyeslés bal- és jobb felől.)

Olay Lajos: Sajnos, Bécsben úgy akarják: Ez a baj! (Zaj).

Elnök: (csenget) Kérek csendet képviselő ur!

Gróf Apponyi Albert: Tisztelt ház! A javaslat harmadik szakaszában foglalt másik alternatív utasítás, tudniillik az ellen, amely a kormánynak kötelességévé teszi, hogy amennyiben május 1-ig a vámszövetségre vonatkozó megállapodások úgy nálunk, mint Ausztriában nem volnának beterjeszthetők, (Zaj. Halljuk! Halljuk!) a 68. §. alapján az országnak önálló intézkedésére nézve adjon be javaslatokat, az utasításnak ezen második alternatívája ellen, a kifogás csak az volt és csak az lehetett, hogy a 68. §-ra való hivatkozás értékét veszítette, minthogy a 68. §-ban rejlő garancia megbénult ennek a javaslatnak intézkedései által, a javaslat elfogadása esetében.

Tisztelt ház! Riente fundamento, ruft superadificatum: minthogy én nem tudtam arról meggyőződni, hogy ennek a javaslatnak érdemi intézkedései a 68. §-nak intézkedéseivel és utasításaival ellentétesek, igen természetesen én a 68-ra való hivatkozás erejét nem látom gyengítettnek és azért a 68. §-ra való hivatkozás a kormánynak való utasításként előttem teljes erővel, a garancia teljes értékével bír. Magától értetődik, tisztelt képviselőház, hogy az a javaslat, amelyet majdan az önálló intézkedés alapján a végleges közgazdasági rend tekintetében a kormánynak tennie kell, nem hasonlíthat ahhoz, mely most a ház asztalán fekszik. (Helyeslés a baloldalon.) Hisz ideig-óráig és tisztán közjogi szempontból egy ilyen intézkedés is megengedhető, közjogi szempontból nem lehet ellene alapos kifogást tenni; közgazdasági szempontból pedig, mintegy igen rövid átmeneti időre szolgáló expedienst megállhat, de állandóan nem állhat meg egy olyan intézkedés, amelyben az egyik állam a másiknak biztosítja egyoldalulag a vámentesség minden előnyeit anélkül, hogy viszont magának valamit kiköszön. (Helyeslés a baloldalon és a szélsőbaloldalon.) Állandóan nem állhat meg egy oly intézkedés, amely hivatkozik egy korábbi törvény bizonyos szakaszaira, amely szakaszok szövegerint értelmét bizony igen nehéz megakasztani, ennek a mostani intézkedésnek jogi természetével is összeegyeztetni. De közjogi szempontból azt fontos megállapítanunk, hogy az önálló intézkedés akkor is csak az önálló vámterület elvi alapján lesz lehetséges, tudniillik Magyarországnak úgy, mint Ausztriának vámpolitikai külön egyénisége elismerésének és ebből folyó minden jogi konzekvenciának törvénybe iktatása és

biztosítása alapján. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) Erre nézve azonban nem látom szükségesnek ma előre megkötni magának a törvényhozásnak kezét, hogy ezen az alapon, ezzel a senki által nem kifogásolható, egyedül megengedett elvi kiindulási ponton, minő gazdasági politikát kövessen. Pedig, tisztelt Ház, csak erről lehet szó. Hiszen szerződni Ausztriával, gondolom, ezen Háznak minden tagja kíván.

Thaly Kálmán: Ausztriával nem! . . . A hármasszövetséggel igen! (Zajos derűtség a jobboldalon.)

Gróf Apponyi Albert: Éa azt hiszem, hogy az én tisztelt képviselőtársam engem félreértett! Nem vámszövetség kötéséről van szó, hanem kereskedelmi szerződés kötéséről, olyanról, mint amilyen más, teljesen idegen átlamokkal kötötték. (Helyeslés a bal- és jobboldalon.) Nehogy azonban magamat újabb ellentmondásoknak tegyem ki, nem fogom fenntartani azt a merész tételt, hogy szerződést Ausztriával kötni ebben a Házban mindenki akar, (derűtség a jobboldalon) mert megengedem, hogy az engem egyes egyéni nézetekkel ellentétbe hozhat, hanem csak ennyit mondom: minden szónok eddigi nyilatkozatai szerint ez az akarat fennáll a Háznak minden oldalán és nem mától fogva. (Igaz! Ugy van a baloldalon.) Én nagyon jól emlékszem, mikor még boldogult Simonyi Ernő volt ennek a pártnak közgazdasági ügyekben vezérszónoka, ő azon eszmének adott ismételt kifejezést, hogy hajlandó volna Ausztriával oly szerződésre is lépni, amely Ausztriának a legtöbb kedvezményt élvező államok vámtételeinél még kedvezményesebb vámtételeket nyújtana. (Felkiáltások a szélső baloldalon: Kossuthi Ferencz is!) és ugyanezt ismételte az én fülem hallatára Kossuthi Ferencz tisztelt képviselőtársam a pénzügyi bizottság ülésében. Tehát látszik, hogy amint egyszer a vámterületi önállóságnak álláspontjára helyeskedtünk, — és más alapra a 68. §. szerint nem helyezkedhetünk, mihelyt a vámszövetségi egyezkedés megkötült — akkor a többi a közgazdasági politikának kérdése, melyekre nézve annak, hogy ma a törvényhozás önönmagát megkösse, szükségét nem látom. (Élénk helyeslés a bal- és jobboldalon.) Ha azonban, tisztelt Ház, arra nézve tételnék e Házban módosítások, hogy tudniillik a gondolat, mely szerint úgy most, mint a törvényben elvállalt esetekben, más alapon, mint a vámterületi önállóságnak alapján Magyarország elvileg nem állhat és más alapon nem tárgyalhat, ha ez a törvényjavaslat szövegében minden félreértés ellen még jobban biztosítainak, azt én korábban fogtam venni esetleg, magam is indítványozni fogom a részletes tárgyalás során.

Ezekben beszámoltam azokról a szempontokról, amelyeknek helyes mérlegelése után én arra az eredményre jutottam, hogy az előttünk levő javaslatnak sem intézkedő részében, sem abban a részében, mely a kormánnyra nézve utasítást tartalmaz, közjogilag sérelmes momentum nem foglaltatik. Mihelyt ezt tisztán láttam, már most a politikai mérlegelésnek a kérdése állott elő, vajjon ahhoz szavazatommal járuljak-e vagy nem. (Halljuk! Halljuk!) Tisztelt Ház, a politikai szempontok, melyek egy ellenzéki pártot ilyen kérdés feletti elhatározásában vezetnek egész jogosultak, lehetnek pártpolitikai, lehetnek bizalmi természetűek. Engemet és tisztelt elvbarátaimat semmi szemrehányás nem érhetne, ha mi azt mondanók, hogy daczára annak, hogy közjogi kifogást a javaslat ellen nem teszünk, mégis, mert a kormánynak politikai tevékenységét elítéljük mert benne nem bízunk, mert különösen a kiegyezés ügyében elkövetett hibáinál fogva e téren még kevesebb jót várhatunk tőle, mint bármely más téren, e javaslatot meg nem szavazzuk. Ezért minket rendes körülmények között szemrehányás nem érhetne és én senkinek szemrehányást nem teszek, aki egész eljárását erre az alapra fekteti. De, tisztelt Ház, előttem olyan politikai érdekek lebegtek és minket elhatározásunkban olyan politikai érdekek vezettek, amelyeknek sulya mellett eltörpül a bizalmi szempont és a politikai ellentét, amely minket a kormánnytól elválaszt. (Helyeslés bal- és jobboldalon.) Amint a minap egy, a napirendre vonatkozó szavazásokról egy közbeszóló képviselőtársam mondtam, ha én e pillanatban el tudnám választani a kormány érdekét az ország érdekétől; ha én fel tudnám most a kormány nehézségeit használni és ezáltal ezt a kormányrendszert megbuktatni anélkül, hogy az én felfogásom, az én előrelátásom szerint ezzel a nemzet érdekeit sérténém, hát én ezt ezer örömmel tenném. Tessék elhinni, sokkal könnyebb volna ezt tennem, mint amit most teszek. (Tetszés baloldalon. Derűtség és zaj a szélső baloldalon. Elnök csenget. Halljuk! Halljuk! Egy hang a szélső baloldalon: Tojástánczot jár! Mozgás baloldalon.) Itt semmi tojástánczról nincs szó, tisztelt képviselőtársam. (Mozgás. Egy hang jobboldalon: Ki mer ilyet mondani ebben a Házban?)

Itt állok én, nem mint mai gyerek, hanem 25 éves parlamenti multammal. (Élénk éljenzés és taps a bal- és jobboldalon.) Ennek a 25 éves parlamenti multamnak alapján megkövetelhetem, hogy bármint helytelenítse is valaki az én eljárásomat, a maga felfogása szempontjából, annak motivumaihoz

a kételynek árnya se férjen. (Zajos tetszés, éljenzés és taps a bal- és jobboldalon. Mozgás a szélsőbaloldalon és felkiáltások! Igaza van.)

Olay Lajos: Igaza van! Erre nincs joga senkinek!

Bartha Miklós: Nem úgy kell vele bánni, mint Bánffyval!

Elnök: (Csenget.) Kérem a képviselő urat, ne szóljon közbe. (Zaj. Halljuk! Elnök csenget.)

Gróf Apponyi Albert: Az országnak az az érdeke, amely ninket vezetett, amelyet, ha valaki tölem eltérőleg fog fel, én őt azért sem nem kárhoztatom, sem nem gyanúsítom, melynek felfogása azonban engem vezetett s amelyet a Ház és az ország előtt kitárni akarok, a következő: Odavetette tegnap nagyérdemű beszédeiben Kossuth Ferenc tisztelet barátom, hogy tagadja, mintha itt valami komoly, valami kivételesen nagy helyzet volna. Hát tisztelet Ház, lehet, hogy neki igaza van, illetőleg lehet, hogy neki igaza lesz, mert csak az ezentuli események fogják meghatározni, mivel állunk szemben ma, egyszerű lekéséssel egy terminusról, ami magában véve, megengedem csekély dolog, vagy a lekésés mögött olyan események rejtőznek-e és köszülnek-e, amelyek Magyarországot sok mindenféle téren új állás-foglalásokra, új irányzatoknak megállapítására fogják kényszeríteni. De ez tisztelet képviselőház, lehet — én óhajtom, vajha úgy legyen — néhány hónap múlva az a mai helyzet igen kicsinek, igen közönségesnek fog bizonyulni. Lehet, hogy Ausztriában — és én óhajtom, hogy úgy legyen — az állapotok ismét rendes, alkotmányos mederbe fognak jutni. (Ugy van! a szélsőbaloldalon. Bajosan! Mozgás.) Lehet, hogy Ausztriával ismét mint normális állapotban levő alkotmányos országgal meg lehet állapodni, vagy meg nem állapodni, a szerint amint ami gazdasági érdekeink parancsolják és akkor igaza lesz Kossuth Ferenc tisztelet barátomnak, aki a mai helyzetnek túlzása elől óra int. De nem szeretek jóslatokba bocsátkozni, tehát megmaradok ennél az egyszerű tételnél, lehet az ellenkező is (Igaz! Ugy van! balfelől), lehet, hogy e mögött a terminus-mulasztás mögött a szomszéd és velünk szövetséges állam belálapotainak olyan fejlődése, olyan elemmentaris erőnek összeköszése rejlik, melyekről, hogy vajjon lehet-e azokat ismét harmónikus egészzé csoportosítani, ma senki jót nem állhat. És ha lehet, amit bizalommal remélek, harmónikus egységgé őket ismét csoportosítani, nagy kérdés, lehet-e olyan módon, amely vissza nem hat, nem csupán gazdasági berendezésünk kérdése, hanem a mi közjogi viszonyainkra is. Ez tisztelet képviselőház, amellyel, hogy Ausztriában a pártok, amelyek mögött fajszenvédélyek ereje duzzad, ilyen nehezen kiegyenlíthetőnek látszó és esetleg a dualizmus viszonyaira is kiható ellentétke kerültek, amellyel látok még egy másik jelenséget és talán nem vétek egy szomszéd államnak tartozó tekintetek ellen, ha ezzel a másik jelenséggel szemben a kritikának azt a jogát gyakorolom, amellyel utóvégre minden szemlélő a történelem színterén lejátszódó eseményekkel szemben bír, — látom azt a másik sajnálatos jelenséget, hogy az egymással elkeveredett harcot folytató elemek ebben a harcban és a harc eszközeinek megválasztásában nem mindig emlékeznek meg arról, aminek virid kívül keletke állani, az ugyanegy fejedelem, ugyanegy dinasztia alatt közös védelemre szövötközött másik állammal való viszony zavartalan fenntartásától (Általános élénk helyeslés.). sőt látom azt — s ebben sajnálatomra egyetlen osztrák pártot sem vehetek ki a bírálat alól, — hogy a Magyarországgal szemben gazdasági és pénzügyi téren támasztandó legszertelenebb követelések és a magyar politikai túlsúly meséjének ismételt feltálatása a pártok közt a licitációnak és a népszerűség hajhászásának egyik legfőbb eszköze. (Általános élénk helyeslés. Halljuk! Halljuk!)

Már most, a képviselőház, ki fogja tagadni, hogy ezek az állapotok a szomszéd államban, hogy ha azoknak orvoslása nem sikerül, nemcsak annak belső baját képezik, hanem, hogy ezek az állapotok veszélyessé válhatnak annak a kapcsolatnak ápségére és hatalmi poszticziójára is, a melyben az az állam pragmatika szankezió értelmében és a 67. XII. t.-cz. formái szerint Magyarországgal áll? (Igaz! Ugy van! a jobb és baloldalon.) És ezeknek láttára felvetem magamnak azt a kérdést, egy kérdést, a melyek évszázados, mindig megújuló küzdelmek után, gyakori családások, gyakori méltatlanságok, gyakori jogbitatások dacára is ami elődeink ugyanabban az egy értelemben adták meg a választ s azt a kérdést, vajjon a magyar nemzet jövőjének, vagy nagy Magyarországnak érdekében áll-e ennek a monarchiának fenmaradása és konszolidációja.

Felvetem azt a kérdést, vajjon akkor, a mikor a monarchia másik államában a monarchia cohesziójának alapjai megmozognak, nem báramlik-e Magyarországra a saját érdekében (Élénk helyeslés a jobb és baloldalon.) az a feladat, az a nagy történelmi jelentőségű feladat, hogy saját jogainak és érdekeinek minden sérelme nélkül — mert ez a határvonal — bizonyítja azt, amit mi már rég tudunk, amit azonban elhinni nekünk az ország határain túl

idáig nem tudtak, hogy Magyarország és nemcsak Magyarország, mint népanyag és társadalmi anyag, hanem Magyarország, mint önálló alkotmányos állam, éppen azért, mert az és a meddig az, ennek a monarchiának, e monarchia szilárdaságának, e dinasztia hatalmi állásának megrendíthetetlen támasza. (Hosszantartó zajos éljenzés és taps a jobb és baloldalon. Mozgás a szélső baloldalon.)

Holló Lajos. De csak közös vámterülettel. (Zaj.)

Gróf Apponyi Albert: Nem. Nemcsak közös vámterülettel. Közös vámterülettel vagy külön vámterülettel, sőt tovább megyek: a 67. XII. törvények alapján addig, amíg lehet, a perszonális unió alapján, ha kell! (Zajos helyeslés a bal- és szélső baloldalon. Egy hang a szélső baloldalon: Most tapsoljanak!) de azon módszer szerint, amely politikai módszert, amely politikai felfogást, amely politikai érzéket az egész magyar nemzet ennél az alkalomnál tanusit. (Élénk éljenzés és taps a baloldalon.)

T. Ház! Átlapoztuk mindnyájan Deák Ferenc beszédeinek 4-ik kötetét, azt, amely a kiegyezési műnek létrehozásáról szól. Majdnem minden lapján a következő gondolatokat találjuk. Azt lobbantották akkor a haza bölcsének szemére, hogy ő 65-ben és 67-ben nem egészen úgy beszélt, mint 61-ben. (Közbeszólás a szélső baloldalon: Igaz is volt!) Igaz volt; Deák nem is tagadta, de az volt neki erre a válasza: „1861-ben a jogvesztés elméletével állottunk szemben; ezzel az elmélettel szemben semmi alunkak, semmi kiegyezés nem volt; más kötelesség nem volt az ország előtt, mint behizonyítani a fejedelemnek s a világnak azt, hogy a jogvesztés elmélete egy fonál, egy minden jogjérzékkel ellenkező elmélet és hogy az ország jogainak teljességéhez a kételynek árnyéka sem fér. De most — így folytatta — amikor a jogvesztés elméletét elejtették, amidőn a fejedelem trónbeszédében egy közösen elfogadható és elfogadandó alapra, a pragmatica sanctio alapjára helyezkedett, melyben fenn van tartva az ország teljes állami szuverenitása, a mikor csak azokról az aggodalmakról beszél, melyeket ő táplál, ő, akinek kötelessége az egész birodalmat — ne méltóztassanak engem félreérteni, nem közjogi, geográfiai, történelmi értelemben mondom, — az egész birodalmat, melyet őseitől örökölt, utódaira átszállítani, midőn tehát a fejedelem, akinek ez a kötelessége még aggodalmakat táplál, hogy a magyar állam önállóságának és alkotmányának helyreállítása nem fogja-e megrendíteni eme birodalom lételemait; ma más a feladatunk, tudniillik ma feladatunk a mi elvileg elismert jogunkról behizonyítani azt, hogy az nem ellenkezik ennek a monarchiának, és e monarchia hatalmi állásának alapjaival, sőt hogy azokat megerősíti. Deák Ferenc is, ebben a szellemben alkotta meg a 67-iki kiegyezést. Formailag a műnek ez a második része; Magyarország jogának nemcsak formai, de hogy úgy mondjam, történelmi és európai beigazolása be volt fejezve. Mondhatjuk-e, tisztelet Ház, hogy be van fejezve a lelkekben a felfogásokban, minden izületében, a kinek érzülete e tekintetben mérvadó? Nem akarok rekriminálni, tisztelet ház, nem kutatom, kinek hibájából, de akárhányszor volt a háznak ezen oldaláról alkalmunk kifogásokat tenni oly tények ellen, amelyek azt látszottak bizonyítani, hogy ez a régi bizalmatlanság, az a régi tan, mely szerint az önálló, alkotmányos Magyarország nem erő, hanem veszély a monarchiára nézve, még nem halt ki teljesen a keblekből, hanem még mindig kísért. (Közbeszólások a szélsőbaloldalon: Sajnos! Sajnos!) Európában is ez a felfogás van elterjedve, pedig, tisztelet képviselőház, az európai közvélemény annak a monarchiának fennállását, mint az európai egyensúlynak egyik szükségességét vallja és azért minden tényezővel nem belügyi viszonyainak megítélése szerint, melyeket nem ismer, meg sem ért, hanem azon szerep szerint foglalkozik, melyet e nagy európai érdekek megoldása kíván. (Élénk helyeslés a bal- és jobboldalon.)

És most látok a magyar nemzet előtt egy nagy alkalmat, a mely alkalomnál neki, midőn jogaihoz és érdekeihez feltétlenül ragaszkodik, be lehet bizonyítani, hogy az, amit Deák Ferenc vallott és formákba öntött, az valóságos élő történelmi igazság, behizonyítani azt, mikor a kísértésnek a kelyhe az ő ajkaihoz közel van, hogy a zavarokat felhasználja, (Szűnni nem akaró zajos tetszés, helyeslés és éljenzés a jobb és baloldalon), behizonyítani azt, hogy szavában bizni lehet, (Nagy zaj. Halljuk! Halljuk!) kiítani a kételynek és visszavonásnak utolsó maradványait és egész Európa előtt oly történelmi szerepre és polczra emelkedni, aminőre emelkedni ritkán volt még alkalmat. (Igaz! Ugy van! a jobb és balfelől.) Midőn ezt teheti az ország jogainak és érdekeinek minden sérelme nélkül, akkor kénytelen voltam magamnak ezt mondani, hogy én arra a bizalomra, melylyel engem a nemzetnek egy része ebbe a házba küldött, nem volnék méltó, ha a kormányfőnál forogó politikai leszámolásomat a nemzet ezen nagy érdeke fölé helyezném. (Élénk helyeslés a jobb felől és a baloldalon. Mozgás a szélsőbaloldalon.)

T. Ház! Egészen más itt az önök szerepe (a szélsőbalra mutat) és egészen más az enyém. Önökről ország-világ tudja, hogy egy régi elvi elentét, egy nagy és történelmi fényben ragyogó elv az és nem csupán belpolitikai különbözözetek, amelyek önöket ezen kormányzati rendszerrel ellentétbe helyezik. Önöknök magatartása annyi félremagyarázásra és félreértésre nem adhat okot, mint amennyi félremagyarázásra és félreértésre adhat okot, a mi magunktartása, akik egy nagy közjogi, nagy elvi differenciára nem hivatkozhatnánk, azt igazolásra fel nem használhatnók, akiknek ellentétes magatartása egyedül azt bizonyítaná, hogy tehát a magyar nemzet függetlenül gondoló nagyrésztében, amely hátunk mögött áll, a pártszenvédélyek nagy pillanatában sem tudnak elnémuálni a nemzeti érdeknek történelmi exigenciái előtt, (Zajos helyeslés balfelől.)

T. Ház! Ebből a szempontból t. elvárataim-mal elhatároztuk magunkat arra, hogy a most szönyegen levő törvényjavaslatot támogadjuk. (Helyeslés jobbfelől.) De legyen szabad nekem ezt, amit a magam magatartására nézve elmondottam, megtoldani néhány szóval, amelyet a t. kormányhoz és a t. többséghez intézek. (Halljuk! Halljuk!)

Ilyen helyzetekben a kisebbségnek kivételes kötelességei vannak, de vannak a többségnek is súlyos és nehéz kötelességei és nem járja, tisztelet Ház, a kisebbséget a maga kötelességére figyelmeztetni és a többségnek talán nagyobb súlylyal, nagyobb felelősséggel járó kötelességeiről megfedkedezni. Első kötelességük — engedjék meg, hogy nyíltan szóljak — ebben a helyzetben az, hogy valamint az én felfogásom szerint nem helyes, hogy a tisztelet függetlenségi párt a vámterületi előlönválás, mint közgazdasági program iránti előszeretettel, hogy úgy mondjam, közjogi formákba akarja önteni és az 1867. XII. törvényekbe többet bele magyarázni, mint ami abban benne foglaltatik: úgy a tisztelet többség részéről több, mint hiba — mert én ezt a fokozatot tartom főn — bűn volna, ha a maga politikai krédójának, a közös vámterületnek előszeretettel indítatva, az 1867. XII. törvényekben kevesebbet akarna találni, mint ami a ban tényleg van. (Élénk helyeslés és taps a baloldalon.) Nem volna veszedelmesebb irányzat a magyar nemzetnek azon nagy érdekeire nézve, amelyeket előbb ecseteltem, nem volna veszedelmesebb irányzat, különösen az 1867. XII. törvényeknek fenmaradására nézve, mint az, ha a törvények tartalmának bármely részét, különösen bármely oly részét, mely a nemzetre nézve garanciákat tartalmaz, mesterkélt és tarthatatlan magyarázatok által ettől a közjogi érdektől megfosztanának. (Élénk helyeslés balfelől.)

Én nem mondom, hogy ez történt, tisztelet Ház, de állja útját a kormány és pártja annak, hogy ne történjék. Teljesítse a kötelességét ebben a pillanatban mindenki az ország iránt, legjobb meggyőződés szerint, úgy, amint én azt tenni megkísérlem azzal, hogy a törvényjavaslatok hozzájárulok. (Szűne, nem akaró zajos tetszés, éljenzés és taps jobbfelől és a baloldalon. A szónokot számosan üdvözlék.)

A közönséghez.

Az Országos Hirlap pártoktól, kormánytól, egyéni és üzleti érdekektől, céloktól független, szabadelvű politikai napilap.

Erős, de nem durva hang; bátor, de nem személyeskedő kritika; minden irányban való tisztelet a mi újságírásunk sarkalatos hitágazata.

Az Országos Hirlap rendületlen hiva a szabadelvűségnek, mert ez a legbiztosabb módja a magyarság faji erősödésének.

Az Országos Hirlap jól értesültségéről, magas irodalmi színvonaláról tanuskodják napról-napra maga a lap.

Mikszáth Kálmán főszerkesztő a lap minden számában fog valamely rovatban írni.

Az Országos Hirlap sürűn fogja közzélni „A t. házból” című országgyűlési karcolatokat, természetesen régi mesterük, Mikszáth Kálmán tollából. Nemkülönben megjelenik koronkint a léha képviselő Kathángy Menyhért is, nevéhez írott vidám leveleivel.

„A Rókautat”, Sudermann költői szép regényét, mely az újabb romantika igaz gyöngyei közé tartozik, nyomom fogja követni Mikszáth Kálmánnak.

„Az új Zrinyiász”

című hosszabb satirikus politikai rajza.

Az „Országos Hirlap” előfizetési ára: egy évre: 14 frt, negyedévre: 3 frt 50 kr félévre: 7 frt, egy hónapra: 1 frt 20 kr.

Egyes szám ára Budapesten 4 kr.

A vidéken 5 krajczár.

Az „Országos Hirlap” szerkesztősége és kiadóhivatala: Budapest, VIII., József-körút 65.

MINDENFÉLE.

A helyettes. Az olasz arisztokrácia gög-jének nem mindennapi megnyilatkozása az, amit egy főrangú családból származó képviselő a napokban produkált. Mivel a képviselőségnek csak a dícsőségére vágyott, az azzal járó kötelességeket pedig terhesnek tartotta, levélben értesítette a képviselőház elnökét, hogy ezután *helyettesét küldi a képviselőházba* kerülete érdekeinek megvédelmezésére. Hogy mit határozott az elnök és a parlament, amelyet ez az ügy nagyon élénken foglalkoztatott, az még titok. Egy római lap azonban ez esetről írván, kifejezést ad annak a reményének, hogy a képviselő-helyettes urat a parlamentből — ha be találja oda tenni a lábát — egyszerűen kilölik.

Hogy utazik a csári pár? Azt hinné az ember, hogy vadul prűszkölő, száguldo vonaton. Pedig nem. Mikor nemrégiben Darmstadt-ból Kóburgba utazott a csári pár, a különben rövid ut tizenkét óra hosszat tartott. Rendesen nyolczvan kilométert tesznek meg óránként az ott közlekedő vonatok, a csári pár vonatának azonban csak 17—21 kilométert volt szabad óránként befutnia és csak virradáskor gyorsították meg valamiképp a sebességet. Az egész vonal erős őrizet alatt állott, a vonaton magán pedig husz állg felfegyverkezett udvari kozák utazott. Az elindulás előtt a mozdonyt apróra megvizsgálta egy orosz mérnök.

Ló-keresztelő. Dréher Antal az ismert sportsman versenystállója a napokban keresztelték meg a nagyreményű csikó urfiakat és csikókisasszonyokat. A legújabb csemétét „Gogerl”-nek nevezték el. *Gagerl, Gogerl és Gogerl* telivérnek vidáman nyertettek midőn legfiatalabb rokonukat, a fürge „Gegerl”-t a keresztelő után a zablőhöz kötötték. A kedélyes családi körben abrakolt paripák névsora a következő: *Tipp-Tipp, Trick-Track, Tip-Top és „Tittle-Tattle”*.

Ahány ház, annyi szokás. A tatárok közt a vöröshagyma, a póré, meg a foghagyma illatszer-számba megy. A tatár szépség ezáltal akar hódítani a férfinak tetszeni, hogy a két kezét és arcát vég-ségéig vöröshagymával keneti. De hát neki ez

a legkellemesebb illat, nem pedig az opoponax vagy a gyöngyvirág.

Sok szakács elszózza a levest. Egy előkelő japáni hölgy nemrégiben, valami könnyebb s ves-zélytelen betegsége alkalmából 423 orvost hívott segítségül. — Nem gyógyult meg.

A jószívu Barnato. Érdekes dolgot beszél el egy életirója a kalandos életű Barnatonak. Egy elszegényedett hirlapíró kereste föl egyizben segí-séért. Barnato, hogy a szegény emberen alaposan segítsen, fölfogadta hat hónapra, 180 forint havi fizetéssel és más dolgot nem adott neki, mint csu-pán azt, hogy a róla nyilatkozó cikketeket vágja ki az összes létező napilapokból. A hat hónap eltelté-vel két óriási csomagot nyújtott át a hirlapíró Bar-natonak, aki örömmel fogadta föl még hat hónapra, hogy már most a róla kedvezőtlenül nyilatkozó cikketeket szedje össze. A hatodik hónap végén üres kézzel állit be hozzá a hirlapíró.

— Hogyan, kiáltott magánkívül a nagy öröm-től Barnato — hát semmit sem talált?

— Óh igen, felelt a hirlapíró. — Lent áll az udvaron két szekér, tele ilyen újság-cikkkel.

A mozgó templom.

Az az amerikanus szellemű mérnökember nagyra van a találmányával, hogy még a Dréher-palotát kimozdítja a helyéből és a világ hanyatt dől csodálkozásában a nagyszerű vállalkozás hallatára.

Pedig ilyen történt már, nem is messze Ame-rikában, a minden csodatüneteménny színhelyén. nem is a furfangos ángliások hazájában, hanem itt Ma-gyarországon, itt is valahol az isten háta mögött, Szent-Domokos nevű községben. Itt nem is holmi egyszerű házat, hanem a *helység templomát* mozdították ki a helyéből.

Lám a hír nem szól erről semmit, hanem irigykedve hallgat, mint sok egyéb magyar talál-mányról.

A feledés gyöpös hantját mi lekapargatjuk róla, hadd tudja meg az egész világ, hogy az a Dréher-palota *nem az első* mozgó ház.

Szavahihehető szemtanuktól így hallottuk az esetet:

Megint más oldalról történt megfigyelések azt mutatták, hogy bizonyos állatoknak, amelyeknek nincsen hallószervök, ha a füleknek megfelelő rés-zét elroncsolták: a test valami különös ügyefogyott-sággal mozgott, az egyensúlyérzék zavarodott meg.

Igy több különböző uton jutottak ugyanazon. eredményre, hogy valami önálló szerv működik az ember és az állat mozgásában, amelyet eddig nem ismertünk és amelynek a székhelye a fülek tá-jékán van. Valamely szerv, amely a testnek egyensúlyát érzékelteti, amely a test különböző mozgásai, hely-zete, állása közt a helyes súlyelosztást czélozza. Látszólag oly egyszerű dolog, ha az ember egy mozgó alapon, himbálódzó hajón, haladó vagy egy-általján mozgó talajon, mindig megtalálja az egyen-súlyt, nem esik el és mégis valami igen finom szerv-nek kell közreműködnie, hogy a test súlypontjának különböző változásait azonnal megérezzük és a sze-rint osszuk el az egész súlyunkat.

Ennek a súlyelosztásnak, vele együtt a test helyzetéről való tájékozásnak az érzéke sajátságosan zavarodik meg azoknál a süketnémáknál, akiknek a fülök roncsolása az egész „labyrinthust” tönkretette. Feltűnő már az is, hogy a süketeknek ezen része mily nehezen tappog, szétvetett nehéz lépésekkel jár. De igen különös például az a jelenség, hogy a süketeknek ez a része soha a fejét a víz alá nem dugná. Hogy miért van, arra is van megfejtő meg-figyelés. Egynehányon megtörtént, hogy sekély víz-ben elcsuszott, — az illető maga közölte aztán a rettenetes küzdelmét. Nem tudta megtalálni, merre van felül, merre van alul. Rugott, kapált, ver-gődött és ha a feje véletlenül a víz fölé nem kerül és így más érzékek, a látás, a légzés lehetősége, a hőmérsék különbség, a levegő megérzése nem segítik őt ki abban, hogy merre van fent, merra alant? — menthetetlenül odavész. Egy másik is önmaga nyilatkozik hogy „ha víz alá ko-rúlt a fejem, elveszttem minden tájékozódásomat,

A szent-domokosiak új templomot építettek, de csak későn vették észre, hogy nagy a hibája. A gyönyörű épület keresztben állott a piaczon. A fő-utczát elzárta, hogy csak egy kocsi tért el mellőtte. Ebből aztán sok galiba támadt, a szekerek össze-akadtak, a fuvarosok meg összegabalyodtak. Hiába nyultak vasvillákhoz, attól ugyan össze nem bókultek.

Nagyon zokon esett ez az állapot a domoko-siaknak. Hiában törték az előljárók a nagy fejüket, csak nem tudtak valami okosat kieszelni.

De kitalálta mégis az új bíró. Nem hiába biz-ták rá az új méltóságot, volt ott sütni való a bírói kalap alatt.

Összegyűjtötte a tanácsbőlieket és szólott ilyenformán:

— Egyet mondanék én, kettő lesz belőle. A templom irányában volna egy szavam. Azt már látja mindenki, hogy nem állhat ott, ahol van. Hát el kell onnan tolni. Hiába csóválják a fejüket, hogy nem lehet az. Nincs lehetetlenség, csak tehetetlenség. Tartsunk össze, ez a fődolog. Összetartással hegye-het is el lehet mozditani. Közös akarattal úgy el-toljuk azt a templomot, mintha ott se lett volna. Én hát azt teszem, hogy kidoboltatom: aki részt vesz ebben a munkában és segít a templomot el-mozditani, annak elengedjük a jövő esztendei köz-munkát.

Rákövetkező szombaton összegyűlt az egész falu. Öregbíró uram levetette a ködmenét, a földre tette, így jelölve meg a helyet, meddig kell a templomot eltolni.

Most már rajta.

Az egész falu neki esett a templomnak és tolták olyan igyekezettel, hogy a lélekzetük is elállt, — Már mozdul! kiáltoznak nagy örömmel. Neki emberek! Most tartsunk már össze. Toljuk!

És újabb erővel neki vetették a vállukat.

Öregbíró uram meg elszalad, hogy megnézzé, messze van-e még a ködmentől. Hát ennek se hire se hamva.

— Emberek, hiba van.

Nagyon is nagyot lódítottatok. Rátoltátok a templomot a ködmenre.

Az egyensúly szerve.

Igenis, ez valami egészen új. Egészen új föl-fedezése a fiziológiai tudományoknak. Az egyensúly szerve épen olyan külön valami, mint a látás, a hallás szerve: ez a legújabb felfedezés. Egy érzék-kel többel bir az ember, mint a hányról eddig tudott.

Roppant lassan haladt a kutatás ezen a téren. Azon kezdődött, hogy feltűnt az anatómusoknak, mily gyakori az eset, mikép a fül alkatrészeinek egy része el van roncsolva a nélkül, hogy az illető ember vagy állaton a hallás fogyatékosságát lehetett volna észlelni. A hallószervek ugynevezett *labiryn-thasában* mutatkozik ez a különös tünet, ame-lyet hosszú ideig nem tudtak megfejteni. Három évtized óta azonban már oly adatokat gyűjtöttek ezen szervek felől, amelyeknek a nyomán a tudomá-ny helyes uton indulhatott. A strassburgi Goltz, a prágai Mach, az edinburghi Crum-Brown és a bécsi Breuer ennek a haladásnak a főképviselei.

A század elején keltett először csodálkozást a francia Flourens kísérlete, hogy ha a galambnak a füle belső tekervényeit átmetszette, különös mozgási zavarok állottak be. Nem sikertültek meg, és a med-dig nyugton voltak, miben sem különböztek az ép galamboktól. Mihelyst azonban megmozdul az ilyen megromosolt állat, elkezd a fejét ide-oda vetni, for-gatni, ez a mozgás átme-gy az egész testre, elveszti az egyensúlyt és a földön hempereg, nem tud fel-emelkedni.

Geniális megfigyelések, az említett vizsgálódástól egészen függetlenül, arra az eredményre vezettek, hogy sok olyan emberen, aki erős fülbeteg-ségen ment keresztül és ennek folytán megsiketült, a siketsége kísértében sajátságos és ugyanazonos tüneteket lehetett észlelni, tudniillik érzéketlenséget a forgás okozta szédülés iránt. Míg a normális em-ber a forgás folytán elszédül, ezek egész közömbö-sen viselkednek.

hol van lenn, hol fenn? A harmadik meg azt mondja, hogy mikor a feje térdig érő vízbe merült, azt hitte, hogy öles vízben van és a fenéken keresett kapaszkodót. A süketnémák ezen részéről, akik-nek nem csak a hallószervei roncsolódtak el, általánosan hasonlókat figyeltek meg. A süketnémák ezen osztálya képtelen behunyt szemmel fél lábón állani. Becsukott szemmel nem tudnak egyenes irányban haladni. A normális ember gyors forgásná elszédül, ezek soha. És hogy statisztikai pontos-ság legyen a dologban: teljesen ugyanaz a perczen-tuális arány, hogy a süketnémáknak akkora száma mutatja ezen tüneteket, mint amekkora perczen-tuális arányt mutat a boncsolási statisztika a fül teljes roncsoltságáról.

Ha normális ember fején keresztül vezetnek villamos áramot, egy bizonyos intenzitásnál szédü-tést érez és a negatív pólus felé dől. Ez a jelenség süketnémáknál nincs.

Sajátságos, hogy állatok sokkal súlyosabban viselik a fül ezen, nem hallási czelokra szóló részé-nek a roncsolását, mint akár a látás, akár a hallás megszűntét. A megvakított macska oly hamar lesz ismét fürge, megszokja a vakaságot, tájékozódást, mindenféle más szerveiben annyi segítséget lel, hogy neki nem megy semminek, még a gombolyaggal is eljátszik. De ha a fülének ama nem hallási czelokra szolgáló részét roncsolják el, ely nehéz zavarokat mutat a mozgásában, annyira küzd az egyensúlyával, hogy szinte hihetetlen. Alig me-gmozdulni. Le nem ugora sehonnán. Etenni kell hosszú ideig, hogy megint megtanulja a száját oda-vezetni, ahol az étel van. De évek mulva is például az a jelenség fenmarad, hogy a forgás iránt érzé-ketlen. Ép macskákat tettek egy ilyen roncsolttal egy kalitkába és a kalitkát forgatták. Az ép macska elszédült eldől, rángatózik, nyávog, a másinak semmi baja.

A békáknak a hallószervei csak egy bizonyos

— Az isten ucsse. Ejnye no. Hát már most mit csináljunk?

— Toljuk vissza egy kicsit.

— De már azt nem cselekedszük, öregbiró uram, szólta a törvénybíró, eleget izzadtunk már, hogy idáig eltoltuk. De hogy kegyelmednek se essék kára a ködmön miatt, inkább kivetjük az árát köz-költőbe.

Ebbe aztán meg is nyugodtak.

Öregeste volt, mikorra a nagy munkával elkészültek. Boldog hittel hajtották le fejüket, hogy másnap már jó helyen álló templomban hallgathatják a misét. De nagy volt az álmélkodásuk, mikor reggelre a templom megint csak ott áll a régi helyen. Pedig hogy eltolták a helyről; még messzebb is tolták, öregbiró uram ködmönire.

Ki cselekedhetette már azt, hogy megint csak itt van. Csak a szomszéd Szent-Erzsébet közsébeliek tehetők. Csupa irigységből, csak azok toltatták vissza.

A szent-erzsébetbeliek, hogy elhárítsák magukról a gyanút, ezt az ármányos hazugságot fundáltak ki:

Dirák uraimék tanácskozásként valamely furfangos obsitos kihallgatta és borsót hintett a templom környékére. Mikor a szent-domonkosok neki estek a falnak, hogy eltolták, a nagy erőlködés közben azt hitték, hogy a templom mozdul előre, pedig ők mozdultak hátra.

A ködmön eltűnése pedig szintén a gonosz obsitosnak csinította.

Igy beszéltek a szent-erzsébetbeliek. De ehhez még több szó fér.

Ebből a mondából meríthették némely krónikások azt az állítást, hogy a domonkosok borsót szórtak a templom alá, úgy akarták elgurítani a helyéből.

Komoly történetírók ezt a verziót mende-mondának tartják és határozottan a szent-domonkosok állítását tartják igazsággal megegyezőnek.

Ebből világos, hogy egész épületek eltolása nem új találmány. A Dréher-palota eltolása okvetlenül sikerülni fog, ha a szemes pallér eléggé tud vigyázni rá, hogy az irigy szomszédok másnap reggelre vissza ne tolják.

fejlettségi állapotban képződnek ki. Ha ezen állapot előtti időben teszik ki forgásnak, úgy érzéketlenek maradnak ez iránt. Ha azonban ezen fejlettségi állapotban túl levő időben, úgy a szédülésnek a tünetei nyilvánvalóak.

És mi volna ezeknek a jelenségeknek a magyarázata?

Az észleletek elég határozott feleletet világítanak meg. A labirynthus a fül belsejében elől a csigába, hátul az ivjáratokba megy át, amely ivjáratokat már a tizenhatodik században Follopius anatómus felismerte. A gerinces állatoknak a fülében három ilyen ivjárat van. Csak az alsóbbrendű halaknál nincs meg. Félkör alakú ívek, csövek, amelyekben valami folyadék van. Nevezetesen, hogy a három ivjárat egymásra merőleges síkban fekszik. Ennek következtében, ha a fej bármely irányban is mozdul, mindig beáll az ivjáratok egyike vagy másikában, vagy többen is egyszerre: hogy a folyadék — a tölenség törvényénél fogva — a mozgulat irányától visszamaradni iparkodik és egy ellenirányú nyomás van jelen. Az ivjáratokba, illetve a bennük levő folyadékba idegek nyulnak be.

Ama nyomás tehát ezekre az idegekre gyakorlódik. Már most bármely irányban mozdul a test, a fej, a tér mindhárom irányából fel tudják az idegek a helyváltozást fogni és az illető idegeknek egy-egy izgatása következik. Hogy a legcsekélyebb mozgulást is megérzik ezek az idegek, képzelhető, hogy mily kicsiny változások, mily kicsiny elhajlási szögek iránt is érzékenyek.

Kétségkívül a fiziológiai tudomány a leg-szebb svívmányainak egyike ez a felfedezés. Lépésről-lépésre, majdnem egy évszázad munkája, vizsgálódása derítette fel a rejtélyt, különböző, egymástól független utakon haladva: de végre egyazon eredményre jutva, amely biztosítéka annak, hogy helyes utakon járt a modern tudományos geníusz.

A RÓKAÚT.

SUDERMANN HERMAN

REGÉNYE.

(29)

„Ha továbbra is ott hagyom, isten ellen való vétkeket követek el,” mondta Boleszláv magában.

Visszament a szobájába, s a lepedője alól kihúzta mindazt a tollas dunnát, amit valamiképp nélkülözhetőnek tartott. Az egyik vánkost is felnyalabolta s mindent együtt odaczipelt a lány fekvőhelyére, szépen megágyazott s gondosan rátette a darócztakarót, úgy, hogy az ágybeli egy csücske se látszott ki.

„Milyeneket fog nézni,” gondolta, ha hajnalban halálra fáradtan hazajön, s a szalmára akarja magát dobni. S nagy meglepődéssel tért vissza írásaihoz.

Mikor másnap reggel fölébredt, a falakról a havas világ halovány visszfénye esett rá.

A világ ezen az ójszakán téli álomba merült.

Felöltözött és hívta Reginát. Nem kapott választ. Még nem ért haza.

Várt vagy két óra hosszat s azután maga ment ki, hogy elkészítse a reggelijét. Az üveg-tető hézagai alatt három kis hódomb keletkezett, a negyedik meg a tűzhelyen terpeszkedett. Zöldes fény töltötte el a kis konyhafelét, amely most valósággal bele volt ásva a hóba.

Szinte gépiesen, lapátot és seprőt vett a kezébe s kisöpörte a fehér halmot, azután hozott a szobájából néhány árkus vastag papirost, amik az aktaeszmók tokjaiból kerültek ki, kerekre vágta, s gondosan keresztültöltte a tető hézagain, úgy, hogy a laza hóba beékelve, befődtek a hibás helyeket.

„Többet nem tehetek a legjobb akarattal sem” mondta, miközben fagyoskodva körülnézett a szobában, amelyben már egészen besötétedett. — Azután nagyot fohászkodva a tűzhelyhez lépett, hogy tüzet rakjon.

A nap elmúlt, s Regina nem jött haza. A hóvihár nyilván rákényszerítette, hogy reggelig Bockelberghen maradjon.

Rosszkedvűen és unatkozva feküdt neki a munkájának, majd néhánykor kisétált a róka-utig, amelyen Reginának visszatérnie kellett, legyűrte a hideg ebédet, s minduntalan a falórát nézegette, amelynek rézműtatója alig látszott mozdulni.

Hiányzott neki a lány mindenütt, s ha rendszeren mindig láthatatlan maradt is, mégis tudta, hogy itt van, s hogy csak füttentyentnie kell, hogy maga előtt lássa.

Hogy más gondolatai támadjanak, félretette a munkát és rajzolni kezdett. Egy ötven esztendősné bognárszáma hátára egy hosszú, hosszú kerti sövényt rajzolt, amely mögül me-rev sorokban lilomok és rózsák néztek át, — előbb egy sor rózsák, azután egy sor lilom — majd megint rózsák, és így tovább, míg az egész olyan lett, mint egy csudálatos mintájú szőnyeg.

Azután a rozszant karosszékre vetette magát és álmodozott a madonnáról, aki ott van a virágfal mögött, készen rá, hogy áldólag hajoljon le a bűnös felé, ha lesz bátorsága a falat keresztültörni.

Már erősen szürkült, mikor lépteket hallott az előcsarnokban.

Fölugrott és kisetett.

Bugyrokka és csomagokkal megterhelve, hóval borítva tetőtől-talpig jött be lihegve Regina. Mintha hajporral volna behintve, úgy lögött göndör haja izzó arcába, melyből aggodalmas, izgatott szeme villogott Boleszláv felé.

— Futottam uram, ahogy csak tudtam, dadogta, míg a jobb keze a szíve tájékát kereste — a boltos nem bocsátott el éjszaka, mert azt tartotta — hogy az új ruhát —

Elakadt és bűne tudatában lesütötte a szemét.

Boleszláv mosolyogva bölintott; sokkal jobban örült, hogy ismét ott látja, semhogy egy rossz szót tudott volna mondani.

— Főzz csak hamar valami meleget, mondotta — nekem is jó lesz, meg neked is.

Aggódó csodálkozással nézett rá a leány.

— Nos, mire vársz még?

— Igen, — de —

Azután, mintha megijedt volna attól, amit mondani akart, elrohant a konyha felé.

„Ugy látszik, hiányzik neki a veres” morogta Boleszláv s mosolyogva nézett utána.

Mikor a leány a levest behozta, Boleszláv az asztalhoz ült, ahol rendszeren dolgozott. A zöldernyős, olajos lámpa bizonytalan fénnyel világította meg a szobát.

Lopva nézett a leányra, mert szerette az ernyő homályából a viselkedését megfigyelni. Ma megijedt, mikor ránézett, olyan idegen, olyan büszke, olyan fenséges volt a lány alakja. Ez már nem az elrongyolt, nyomoruságba és érzéketlenségbe süllyedt szolgáló volt. Uriasszony-nak nézhette bizvást, olyan előkelő, olyan kecses volt minden mozdulata, oly szigorú és bájos a feje körvonala. A sötét gyaipuruha, s mindenekfölött az új kabát, ezüstszerű prém szegélyével — kacabajának hívják odaát a lengyeleknél, — az tette a nagy változást.

Amíg a leány asztalt terített, szégyenlősen és boldogan mosolygott magába, s időről-időre gyors, titkos pillantást vetett Boleszlávra.

Nyilván szerette volna, ha megbámulja, de nem merte rá figyelmeztetni.

Mikor a leány a lámpa fénykörébe ért, hogy elvigye a másik asztalra, Boleszláv hirtelen lesütötte a szemét, mintha nem is vette volna észre.

De most már mégis kellett neki egy jó szót adni.

— Nagyon büszke vagy az új ruhádra, ugy-e? kérdezte.

A leány a nyakáig elvörösödött.

— Oh, nagyon is szép ez nekem, suttogetta, még mindig mosolyogva, mialatt szégyenlős kacérsággal átkacsintott Boleszlávra. — Csak annyira nem volt még Éva leánya, hogy a tükörbe nézzen.

Mikor Regina megvetette az ágyat, bámulva vette észre az ágynemű megfogakozását. Akart valamit mondani, de elnyelte, mert nem merte Boleszlávot megszólítani.

Azután „jó éjszakát” kívánt és kiment.

Boleszláv boldogan mosolygott magába. „Ez lesz csak a meglepetés” gondolta.

Azután megint belemélyedt az írásába.

Vagy egy óra mulhatott el, mikor hirtelen, a háta mögött keletkezett zajra összerendezett.

Halotthalványan, reszkető ajakkal, könyben uszó szemmel állott előtte a lány és orrán szivta be a levegőt. A prémes kabát kibomlott a nyakán, és szabadon látszott a durva ing, melynek rándzait a dagadó kebel hol lazította, hol megfeszítette. Első zavarában nyilván elfeledte a ruháit rendbe szedni.

„Milyen szép” gondolta Boleszláv bámulva, s megkísérelte, hogy elnéz mellette.

— Nos, mit akarsz még? kérdezte azután leglágyabb hangján.

A leány beszélni akart, de jó időbe tellett, míg valami dadogó hang jött az ajkára.

— Uram, — ön tette, — azt — az ágyakkal? —

— Természetesen, ki tehetne volna más?

— Igen, de — miért tesz ilyet?

Félős bámészkodással ragyogott föl a szeme. Nyilván aggasztani kezdte a tulságos jósága.

Boleszláv keményebb hangot keresett, hogy a saját meghatottságát leplezze. Hogy ilyen mélyen megrendítse, maga se hitte volna.

— Ostoba teremtés, — rivált a leányra, — csak nem hagyhatlak odakinn megfagyni?

(Folytatása következik.)

Új találmány! Urak figyelmébe!

Szabadalmazva az összes nagy államokban.

Kártyajáték-számjelző tábla

a legalkalmasabb karácsonyi meglepetés! Kávésok és kaszinók figyelmébe! A Kártyajáték-számjelző tábla 12 cm. nagyságú emaillezott csinos kiállítás. Főfelja a krétát, mely a kezét piszkálja és így a Kártyát is rongálja. Könnyen kezelhető. Kávéházban, kaszinókban kérjék a Tartli és Piquet-játékok kedvelők a Kártyajáték-számjelző táblát. A Kártyajáték-számjelző tábla megővja a ruhát is a bepiszkítástól. Illusztrált prospektust díjmentesen küldök. Két darab, azaz egy pár Kártyajáték-számjelző tábla ára 3 forint használati utalással együtt. Csomagolás 10 kr. Megrendelések a pénz előleges beküldése vagy utánvét mellett eszközölhetők.

NAGY ISTVÁN

a szab. Kártyajáték-számjelző tábla főtalálójá és kizárólagos előkészítője.

Budapest, VII., Csömöri-ut 69. sz.

SZÍNHÁZAK.

Budapest, szombat, 1897. december 18-án.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Evi bérlet 225. Havi bérlet 15.
Benoiton-család.Vígjáték 5 felvon. Iria Sardou.
Fordította Várad Antal.

Személyek:

Champrose
Benoiton
Fornichel
Didier
Prudent
Theodule
Fanfan
Stephen
Müller
Clotilde
Martha
Jeannette
Camilla
Adolphe
Juliette

Kezdet 7 órakor.

NÉPSZÍNHÁZ.

A varázsgyűrű.

Operetta 8 felvonásban, 5 képből.
Írta D'Ennery Adolphe és Bu-
rari Paul. Fordította Komor Gyula.
Zenéjét szerzőtte Pianquette R.

Személyek:

XV. Lajos
De Chavannes
Renée
Leocadie
De la garde Georges F. Hegyi
Nicolas
Michelette
Valpington lovag
Artois
La Popelinière
Athenais
Solanges
Henriette
Louise
Tiszt
Komornyik

Kezdet 7 órakor.

VÁRSZÍNHÁZ.

Zárva.

Színházi műsorok a 23. oldalon.

MAGY. KIR. OPERAHÁZ.

Evi bérlet 143. Havi bérlet 11.
Manon Lescaut.Opera 4 felv. Zénélét szerzőtte
Giacomo Puccini. Szöveget for-
dította Radó Antal.

Személyek:

Manon Lescaut
Lescant
René des Grieu
Gréonte de Ruxvoir
Edmund
Korcsmaros
Tancsmester
Egy enekes

Kezdet 7 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.

546. szám. 540. szám.
Csalj meg, édes.Vígjáték 3 felv. Iria Alexandre
Bisson és André Sylvane. For-
dította Fái I. Béla.

Személyek:

Montblot
Florestine
Mésange
Bernadon
Rataboul
Antoinette
Héloise

Kezdet fél 6 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

A kikapós
patikárius.Béhatat 4 felvonásban, Iria Can-
dillot. Fordította: Heitai Jenő.

Személyek:

Fourageot
Paulotto
Ferdinand
Bertinet
Hortinc-né
Paturin
Paturin-né
Carjol
Casimir
Labricello

Kezdet 7 órakor.

KÁLDOR ZSIGMOND
„COMMERCE” kávéház,

Baross-utca és József-körút sarkán.

Naponta a híres Kuthy Vince és Gyurka zene hangversenye.
Külföldi 7 tokeaszfal, az összes kül- és belső lapok a N. É. közön-
sz szórakoztatására 10 alkalom, pontos és lelkiismeretes kiszolgálás.
A N. É. közönség minden partifogását kéri

KÁLDOR ZSIGMOND, kávé.

Dus választék,
karácsonyi és újévi
ajándékokból.
VÉRTESSI SÁNDOR
osázi és királyi udvari illattár,
BUDAPEST, IV. ker., Kristóf-tér 8 sz.

Belégzési Intézet

ujjonnan átalakítva és nagyobbítva,
Dr. ZIFFER E., gleichenbergi fürdőorvos vezetése alatt.
József-körút 10. szám.
sózáró kúrák. Mellszal külön fülkékben. Fenyőfű-belégzés és pneu-
matikus zseplasztás gége, garat, orrbetegségek. Nyitva egész nap.

Zessék megrendelni
Karácsonyi ajándékai
megválasztása előtt

Révai Katalógust
melyet ingyen küld mindenkinek

Révai Zestvérek
Irodalmi Intézet Részvénytársaság
könyvkereskedése
Budapest, Váci-u. 1. sz.

**MOSÓ-
GÉPEK**
a legjobb
Mángorlók, Facsarók

és mindennemű házi
ipari és
gőzmosodák
részére
szükséges berendezése-
tjótállás mellett szállít.
Lárdner és Knopp
szirma-Magyarország legna-
gyobb gyára,

Bécs, XIII., Linzerstrasse 8. sz.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat.
Téli- és karácsony-újévi
kiállítása
a városligeti műcsarnokban, az Andrássy-út végén,
1897. december 1-től 1898. január 15-ig.
Megnyitás december 1-én.
Nyitva: reggel 9-től, d. u. 4-ig, azonnali kedden és vasár-
nap d. u. 5-től 9-ig villamos világítás mellett, és csütör-
tökön este 6-tól 11-ig sötétangverseny. Buffett.
Belépő-díj egy korona. — Vasárnap d. u. 1 órától 20 kr.

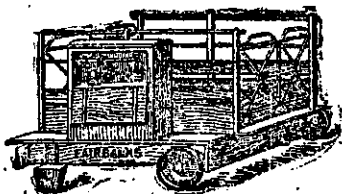
A legkedvesebb
karácsonyi és újévi ajándék
családoknak.
Naponta híresen vágott, hizott kacsa, poulard, pulyka
és stíriai káppanok, valamint hizott kamra és lörött fá-
ozánok, öz-czomb és gerincz kímélve, pörkölt vadászsnó.
Kapható: **Géczy Ferencznél,**
Budapest, IV., Városház-tér 2. sz.
és központi vásárcsarnok 44—45. sz.

Saját készítményű
Hinták, torna-eszközök
és mindennemű hálók.
Gazdasági kórházak és ruhaterítők fehér kender-
ből. Valódi orosz szőnyeg és társasjátékok.
Az egyesült szőnyeg és kenderfonók közp. raktárában,
SEFFER ANTAL Budapest,
IV., (Károly-kaszárnya) Károly-utca 12. szám
Képes árjegyzéket, esetleg tornatermekre költségvetés
kiváratra.

Főnök és alkalmazottak
nélkülözhetetlen újságja a
MAGÁNTISZVISELŐ LAPJA.
Minden állást teljes ingyen közveit.
Láratlanul álló helyközvetítő műkö-
dését maga a kereskedelemügyi
miniszter is a legmegelőbb elismerés-
sel illette. Minden számban 40—50
kínált és keresett állás, 100 koronás
pályázat. Rendkívül érdekes cikkek.
Változatos, gazdag tartalom.
Megjelenik havonként kétszer.
Előfizetés egész évre 4 frt, fél-
évre 2 frt, negyedévre 1 frt.
Egyes adatnyom 20 kr.
Kiadóhivatal:
Budapest, VIII., Rák-Szilárd-utca 8.

A szabadalmazott

„Fairbanks” mérlegek

zádos rendszerűek, tolosúlyos fémmerőkkal bírnak és a
hid minden pontján egyenlően mérlegelnek.Gazdasági, szekér-, marha-,
zsák- és raktári mérlegeinket.különösen gazdák, gazdaságok, községek és
uradalmak részére a legjobb megválasztással ajánljuk.
Gazdasági egyeztetési tagok kedvezményben
részesülnek.

„Fairbanks” mérleg- és gépgyár részv.-társaság

Budapest, Andrássy-út 14. Gyár: Váci-út 156.

Megrendelések közvetlen központi irodánkhoz Andrássy-út 41. sz. intézendők.

Magyar Nőnevelő Intézet

VI., Andrássy-út 25. sz. I. emelet 4. ajtó.

A magyar királyi operaházzal szemben.

Bejárat: Dalszínház-utca 1. sz. Budapest.

Megnyitott Dr. Wlassics Gyula kultuszminiszter 1918. é. sz.
alatt kelt erkölcsi és anyagi támogatásával 1897. szept. 25-én.
Az intézet a jelen legmagasabb igényeknek megfelelően, a
külföldi iskoláinak mintájára rendezett be.
Tantárgyai: Magyar szavak, folklór és társalgás, ma-
gyar irodalom, esztétika, magyar művelődési és politikai tör-
ténelm, műrajz és festészet, — franczia, angol, olasz és né-
met nyelv, — ének, zongora, hegedű, csinbalom, tánc és ház-
tartás. — Minden tantárgyból hetenként kétszer tartatik elő-
adás. Beiratási díj 2 frt. Tándy tantárgyanként havonként 5 frt.
Beiratkozni naponta lehet d. u. 8-tól 5-ig.
Beiratkozni naponta lehet d. u. 8-tól 5-ig.
Működvelők egyes alkalmi fellépésekre előkészítetnek.

Felvételek teljesen kezdők és legmagasabb iskolát vég-
zett növendékek.
A tanulmányokat mintegy fejleszteni akaró növendékek-
nek külön társalgó terem áll rendelkezésükre, hol hasznos és
szórakoztató olvasmányokkal, idegen és magyar nyelvű tár-
salgással tölthetik idejüket, egy hivatott tanárnő vezetésével.
Beiratkozni egyes tantárgyakra és rövidebb időre is lehet.
Az intézetet 1898. szept. 8-án.
Az intézetben minden második vasárnap tudományos elő-
adások és művészeti előadások tartanak.
Rövidebb felvilágosítást nyújt

az igazgatóság.

A m. k. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 6390/1097. számú rendelet szerinti állami ellenőrzés alatt álló

Katonai előkészítő-iskola

Budapest, V. ker., Nagykorona-utca 13. szám.

Igazgató: FISSINGER J. százados.

Alapított 1888-ban; eddig 3133 tanítványa volt; első és legelső híres intézet, mely eddigi
kiváló sikereit tisztán alapos és oklevéles tanárok által nyújtott oktatási módjának köszönheti.1898. január 2-án kezdődik a 6 havi tanfolyam az egy éves önkéntes
jog megszerzésére szükséges vizsgálatra.

Részletes prospectus és felvilágosítások díjtalanul. Beiratások minden nap d. u. 4—6-ig.

Mindennemű
sérvkötők és betegápolási
cikkek,
továbbá a legjobb minőségű magyar konyhák kaphatók.
POLATSCHEK A. HUGÓ
Létezőkben kitértetett konyhagép és kúszórészt,
Budapest, Marokkó-utca és Váci-körút sarkán.
Gummi különlegességben és raktár, szőlőkészítők mellett.

Az egész világ teához a jó **Reál-rumot** használja,

mely Budapesten és a vidéken 1/4 liter és 1/2 literes palackokban, minden jobb fűszer és csemegekereskedésben kapható.

Budapesti képviselő: KUTASSY VINCZE, V., Nádor-utca 21. Szegeden: SCHWARZ E. és FIA.
Pécsett: BREUER MIKSA.

Szinházi műsorok.

	Nemzeti Színház	Vár Színház	M. Kir. Operaház	Vig Színház	Mép Színház	Magyar Színház	Kisfaludy Színház
Vasárnap d. u.	Otello, a veneczei mór	—	—	Trilby	Az ingyenélők	Titok	—
Este	Benoiton család	—	Sába királynője	Coulisset ur	A varázsgyűrű	Mama szeme A báránykák	—

A bártfai I. m. papírmásé-játékaru gyár

főraktára

Mangsch Nándor BUDAPESTEN, (264) V. ker., Erzsébet-tér 18. sz.

Legszebb választék finom játékarukból és magyar háztartási különlegességekben.

Ezen

Blaha Lujza pipere crème

nem csak ünnepeket nagyművészeknek, hanem immár a főváros legelőkelőbb hölgyeinek is kedvence, mert szerzője finomságért megkapta az első díjat, mely után is észlelhető minden hölgy csak ezen pipere crémot használja. Ezen Blaha Lujza pipere crém (mint a vegyvizsgálat igazolja) teljesen ártalmatlan és szímentes, mert a tulzsiros bőrű hölgyek is bátran használhatják. Ez egy egészen új bőr ápoló és tisztító pipere crém, mely a bőrre kenve azonnal beszívódik és a bőr gyengén kifeszül, miként az arc márvány-szerű simaságát meghatározó nyír. Ez ezen úde zománcz (Toit Parisien) alatt az arczár összes tisztáltsági u. n. szeplo, porcsenek (vimerlik), hóratka (mitesser) a zsíros vörörcsín, az orr, és kéz-vörösség, a pődök és bőrfoltok mind eltűnnek, s most szímentes és azonnal felvilágosító nemcsak csatvái használata, hanem éppen nap-pal használatra kiválóan alkalmas, mert is esélyre, színházba, vagy sétára menés előtt nélkülözhetetlen kiegészítő részét képezi a legelőkelőbb hölgyeknek is. Számos közönség és elismerő levél igazolja ezen crém jóását. 1 téglal ára használati utasítással 1 frt 20 kr. Blaha Lujza crém-powder fehér, crém és rózsaszínben 1 doboz 80 kr és szappan 1 darab 50 kr. Kapható közvetlen készítőnél: Dévai Sándor Gyógyszerésznél, Budapest, I. ker., Karácsony-utca 1. sz. Raktár Budapest: Török József Gyógyszerésznél, Opera Gyógyszertár, Nádor Gyógyszertár és Debreczenben dr. Kötschnek Gyógyszertárában.

XXVIII. Évfolyam. Előfizetési felhívás XXVIII. évfolyam.

„MERCUR”

hiteles pénzügyi sorsolási szaklap XXVIII. évfolyamára.

- A „MERCUR” a legregibb pénzügyi és sorsolási lapja Magyarországnak
 A „MERCUR” sorsolási rovata csak hiteles adatok alapján készül és ennél fogva feltétlenül megbízható.
 A „MERCUR” elismert megbízhatóságával legtekélyesebben szerkesztett sorsolási jegyzékei által tűnik ki és hivatalos sorsolási közlönye a legtöbb állami, városi hivatalnak, pénzügyi intézetnek stb.
 A „MERCUR” nélkülözhetetlen közlönye minden tőkepénzesnek, a mennyiben megbízható értesüléseket közöl a bel- és külföldi gabona- és értéktőzsdék helyzetéről, továbbá minden közgazdasági és pénzügyi eseményről.
 A „MERCUR” előfizetőinek osztálysorajáték hivatalos nyere-ményjegyzéke ingyen melléklet gyanánt jár.
 Ezen kívül az év végével minden előfizető díjtalanul kapja meg a

Mercur könyvét az 1898. évre,

mely számos közgazdasági közleménye stb. kívül tartalmazza a bel- és külföldi sorsjegyek, záloglevelek stb. mindazon számaikat, melyek az 1897. év végéig kisorsoltattak, de nyere-ménylik mindaddig még nem vétet tek fel A Mercur Évkönyvéből tehát megtudható vajjon bármely sorsoláshoz alávett értékpapír a kibocsátás napjától 1897. december végeig kisorsoltatott-e vagy sem. Előfizetési ára egész évre 2 frt.

Mutatványszámokat ingyen küld a

„MERCUR” kiadóhivatala, Budapest, V., Dorottya-utca 12.

KOTZÓ PÁL

V., Lipót-körut 18. sz.

A t. cz. vevőközönségnek szives tudomására hozza, hogy nagyobb kényelmükre irodáját

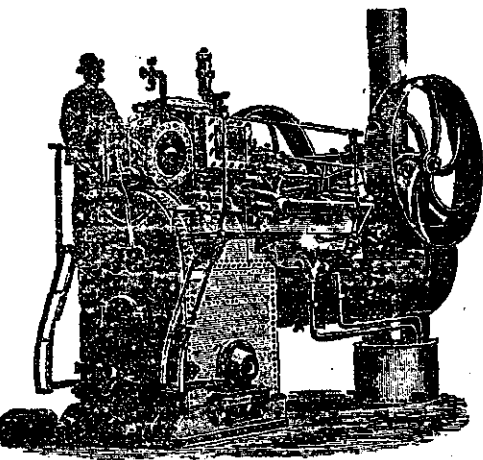
V. ker., Lipót-körut 18. sz.

(Vigszínház mellett, a nyugati pályaudvar s Margitid köz-zelebe helyezte át. Pentariotta azonban a VIII. ker., Szent-királyi-utca 49. sz. a műhelyt és az V. ker., Lipót-körut 8-10. sz. alatti raktárhelyiségeit.

A közönségnek további partfogását kérve, ajánlja Garrett legújabb szerkezetű compound gőzmozgonyait, fél-stabil és stabil alakban, amelyek 40% tüzelőanyag meg-takarítással dolgoznak.

Gőzmozgonyokat ex gőzcséplőket, négyszer fordít-ható acél dobsínekkel, toldást nem igénylő szalmazók-kal és nagy szitafelülettel, minden nagyságban.

Minden fajta lovas cséplőkészleteket, arató- és vető-gépeket, szecskavágókat, répavágókat és minden más gazda-sági gépeket.

Bőr- és szépségápolás szakorvosa

med. univ. Dr. Révész Benő

Budapest, Kerepesi-ut 63., I. em.

24 évi gyakorlat, a berlini és bécsi kórházakban szerzett ta-pasztalatai alapján gyorsan és alaposan gyógyítja az összes bőr-, ideg és nem bajokat. Szépségi hibákat:

szeplo, anya- és májfolt, pattanás, szemölcs, rézorr, fagyos végtagok, hajkorpa, hajhullás, sebek; szakszerű tanácssal szolgál az arc és közepölésre.

Feltűnő eredményt nyújt a cirkos betegségek néo alatt ismert összes fény- és női bajokat és azok követ-kazményeit.

Rendel: délelőtt 8-12, délután 3-7 óráig, Levelekre azonnal válaszol. Kiváratra gyógyszerkezelés is gon-doskodik. Mindenkori mély diszkrétio.

DECKERT ÉS HOMOLKA

távíró-, távbeszélő-, villámhárító- és villámvilágí-tási-berendezők.

Gyár és iroda: BUDAPESTEN Raktár V., Dorottya-u. 8.

a m. kir. államvasutak és a magyar állam szállítói,

a hangosan beszélő grafit-mikrofon

feltalálói és szabadalom tulajdonosai. — Készít: telefonberendezéseket központtal vagy körkapcso-lással, elvállalja régi berendezéseknek s egyes kész-lékeknek alapos átalakítását, továbbá: villámhárító-kat, házi sürgönyöket, tűz- és vízjelző-berende-zéseket stb.

Villámvilágítást

a legszakszerűbb kivitelben, jutányos áron végez.

Arjegyzék, költségvetések és ajánlatok ingyen és bérmentve.

Üdvös tanács.

Köhögésnél, rekedtségnél, a torok és légzési szer-vek működési zavarainál Egger biztos hatású

Mellpasztillái

veendő. (1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadohoz 25 kr.) A gyomor rendetlen működésénél radikális hatásnak bizonyultak Egger szóda pasztillái. (1 doboz 30 kr.) Mindkét szer kapható minden gyógyszerárban. — Fő- és szétküldési raktár Ma-gyarországon;

„Nádor”-gyógyszertár Budapest, Váci-körut 17.

Első biztosító intézet

katonai szolgálat esetére.

Ü cs. és kir. fensége József főherceg védnöksége alatt.

Biztosítási tőke: 27 millió korona.

Flu gyermekek legelőnyösebb ellátása

katonai szolgálat költségének fedezése — illetve a nagy-korúság idejére. Bővebb felvilágosítással szívesen szolgál

az Igazgatóság.

Budapest, V. ker., Erzsébet-tér 1. sz.

Részvénytőke 3 millió forint o. é.

THE MAYPOLE COMPANY LTD. LONDON.

Részvénytőke 3 millió forint o. é.

„MAYPOLE SOAP”

(angol festőszappan)

Nélkülsőhöz minden háztartásban. Koros orr vízzel és ezen világíró szappannal minden hölgy vagy leány 15 perc alatt, egész ruhát vagy derekat, gallérokat, himzéseket, selyem-szőveket, szallagokat, csipkét, selyemkértyűt, harisnyát, továbbá batliszt, karton, szatín és bármily gyapjuszövetet tetezés szerinti, valódi mosható színűre képes festeni

Tegetthof, sötétbordeaux és ríktó vörös színben szintén raktáron.

Gyászokotknél, teljes ruhátárah 1 óra alatt a legzebb feketére festhető.

Mindzen színben 40 kr., fekete és tegetthof színben darabja 50 kr.

Nagyban és kicsinyben kapható:
 Mértay Testvérek, nagykereskedők, Arany János-utca 10.
 Török József, gyógyszerárban, Király-utca 13.
 Neruda Nándor, gyógyszerkereskedő, Kossuth Lajos-utca
 Molnár és Moser, Koronaherceg-utca 9.

Wald Gyula, Király-utca 34.
 Kartschmaroff A., Kerepesi-ut 41.
 Lux Mihály, Múzeum-körut 7.

Továbbá minden gyógyszer-, illatszert-, gyertya-, szappan és rövidáru üzletben.

FIGYELMEZTETÉSÜL: Minden darab „Maypole” használati utasítással van ellátva, tessék ehhez alkalmazkodni.

Szerencse a szerencsétlenségben.

— Képzeld csak, barátom, megházasodtam.
— Ez baj!
— De a feleségem aranyos kis teremtes.
— Ez már szerencse.
— Megigérttem neki, hogy násztra viszem.
— Ez baj!
— De Velenczében voltunk ám!
— Ez megint szerencse!
— Ott valami műtárgyat akartam venni, de az idegenek mind elhordták már.
— Ez baj!
— Végre mégis találtam egy szép antik keretet.
— Ez szerencse.
— Csakhogy, mikor hazaértünk, azt vettem észre, hogy amit vettem, nem antiktás.
— Ez baj!
— Amint törölgetjük a keretet, azt látjuk, hogy az van ráírva:

Phahn Károly és társai.

— Ez szerencse. Mert egy valódi Phahn-féle képkeret bir annyi műbecsrel, mint sok velencei régiség.

El ne mulassza senki sem
posta útján, utárvét mellett meg-
rendelni.

mig a készlet tart.

Szenzációt kelt mindenütt az ujon-
nan föltalált (Goldm) műarany
eredeti

Genfi

Remontoir zsebhóra

Ezen órák meg nem különböztethetők az igaz aranytól még szakember által sem. Az órák pontosságát 3 évi kezesség nyújtjuk. Ára most, míg a raktár tart, 6 frt. Egy hozzá illő Goldmáncz széles rúd sportalakban 1 frt 50 kr. Minden órához ingyen egy szarvas bőrcsokk csakis 245

BIERMANN SAMU csomagszétküldési áruháza

Budapest, Kossuth Lajos-utca 1. szám.

Küldemények utárvét mellett; meg nem felelő a pénz visszatérítése mellett visszavétel.

Fontos! Zsebhóra valódi ezüstből frt 8.50
valódi tullezást 11.—

Pollitzer Mór és Fia

os. és kir. szabad. orthopaediai kötszerészek.

— Alapított 1860. —

Csak V., Deák-Ferencz-utca 10. sz.

Fontos

szenvedőknek.

UJDONSÁG.

Pollitzer-féle ujonnan javított cs. és kir. szab. gummi sörvölő, a legjobbnak van elismerve és monarchiák határain túl is nagy elismerésnek örvend. Nem csuszlik le a testről, nem gyakorol kellemetlen nyomást, úgy ejjel, mint nappal hordható. Céljára szolgál az eddigi sörvölők hiányait pótolja. A polioát a sörvölő idomítható és biztonsági övvel van ellátva, melyek a testről való lecsuszást megakadályozzák. Árák egy oldalú 7—10 frt, kétoldalú 10—18 frt. Megrendelésnél a test mérete kötelező. Gyermkeknek a felével olcsóbb. Nag. raktár angol és francia sörvölőkben. Suspendorium, haskötő, görse-gummiharisnya, egyenestartó. Műtőcsukendő, lépárna ágybetét és havi-haj felfogók dus választékban kaphatók, valamint a legújabb francia és angol GUMMI különlegességek. Valódiak jótállás mellett. Főnőre eredeti dobozban, tucatzja 3, 4, 6 és 8 forintért. Loulé egyenként csomagolva, tucatzja: 3, 4, 6 és 8 frt. Capoto americ. (görül) fehér színi tucatzja 3 és 4 frt, narancsszínű 5 és 6 frt. Fűtőruha tucatzja 4, 6 és 8 frt. (Hosszú) tucatzja: 3, 4, 6 és 8 frt. Halhólyag 5 frt. Halhólyag (rövid) 4 és 6 frt. Poly Bonus Hause drbja 2 frt. Pol. Porus Mensinga darabja 2 forint 50 krajczár. Párisi órzepnyar tucatzja 4 és 5 frt. (47)

A modern vegyészeti hatalmas haladása és az ebből származó számtalan kozmetikus készítmények sem voltak képesek a 30 éven át bevált

Dr. Lengyel Frigyes-féle Nyirfa-balzsamot

elnyemni, a legjobb bizonyíték tehát, hogy itt egy valódi, a természet által nyújtott szépitőszerről van szó. Ezen nyirfa-balzsam egy sajátos 30 évi gyakorlati vegyi eljárás alapján praeparáltatik és csak azután jön forgalomba. Ezen folyadék hatása, hogy a bőr felőle hámjait lehántja és ez által az alsó tisztított bőr fiatal szinben és üdőségben jön napvilágra, megszüntet mindenemű kiütést, szeplőt, vörös foltokat és anyafoltokat, simítja a ráncos bőrt és a himlőhelyeket lassan-
aut teljesen eloszlatja és az orozbőrnek üde és egészséges színt kölcsönöz.

1 korsó ára használati utasítással együtt 1.50.
A nyirfa-balzsam hatásának támogatására dr. Lengyel Frigyes-féle

Benzoe-szappan

ajánlatos. Egy darab ára 60 és 35 kr. Raktáron minden jobb gyógyszertárban. Forgalmaz Magyarországon részben Török József gyógyszerésznél Budapest, VII., Király-utca 12. sz. (237)

A szépség titka!

Hölgyek

százerezi fiatal, viruló arczszinüket a már évtizedek óta általánosan ismert, Párisban, dr. Lajosse hírneves udvari orvos által feltalált és kadvelt RAVISSANTE-különleges-ségeknél köszönik.

Ezeknek használatánál az arczbőr, nyak, karok és kezek gyönyörű szépek lesznek, a bőr finommá válik és a fiataloság zománczával bir.

A fölsőges zománcz alatt eltűnnek a himlőhelyek, szeplők, anyajegy, a ráncos arcz simává lesz. Minden hölgy arca vakító szép és finom marad. Ezek az egyedüli, minden tekintetben ártatlan különlegességek, melyek használatát után a hölgyek mosakodhatnak, anélkül, hogy csodálatos hatás a bőrre nézve eltűnnék. (240)

Egy eredeti kisebb üveg Ravissante (nappali használatra, elegendő 3 hónapra) 1.50

Eredeti nagy üveg (elegendő 6 hónapra) 2.50
(három árnyalatban: hófehér, rózsaszínű és testszínű (rachel))

Ravissante-arczpor (Poudre-Ravissante — Lejosse — Páris) 60 kr. és 1 frtos eredeti dobozokban 3 árnyalatban: szőkéknek: hófehér, rózsaszínű és testszín (Rachel barnáknak). RAVISSANTE-szappan drbja 50 kr. Az összes pipere-szappanokat felülmúlja.

A valódi RAVISSANTE-különlegességek a kezek ápolásához és az arcz azonnali szépitéséhez különösen ajánlhatók; hatásuk fölülmúlja a forgalomban levő összes hasonló ugynevezett szépitőszereket, megérdemlik tehát a kimagasló tulajdonságaiknál fogva, hogy egyetlen család mosdóasztalán se hiányozzanak.

E különlegességek csodás hatásért teljes garanciát vállalunk.

Számtalan köszönő és elismerő-levelünk van a legfelsőbb körökből és csakis a diszkreczió tiltja azok közzétételét.

Kapható nagyban és kicsinyben valódi minőségben a következő gyógyszerárakban:

TÖRÖK JÓZSEF, Király-utca; Török Sándor, Andrassy-ut; Molnár és Moser, Korona-herczeg-utca.

Naponta postai szállítás a legnagyobb diszkreczió mellett.

Értéktelen utánzásoktól óvakodjunk.

A réghirnevű
St. Pétervári gummisárczipő
(122)

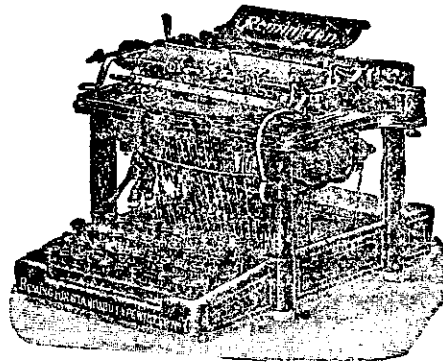
Háromszög 1860 T.P.A.M. védjegy. C.ПЕΤΕΡΒΑΡ

Minden jobb üzletben kapható. Csak akkor valódi, ha a talpán a következő védjeggyel van ellátva.

1860 T.P.A.M. C.ПЕΤΕΡΒΑΡ

AMERICAN INDIA RUBBER

Messstorff, Behn & Co., Hamburg-Bécs.

Remington-írógépek.

A GLOGOWSKI és TARSA cég azon rendkívül előékeny ajánlatot intézi a venni szándékozókhoz, hogy saját költségére szállít az ország bármely részébe díjmentes próbahasználatra egy 7-es számú 1897/98-as modellű Remington-írógépet vételkötelezettség nélkül és kezelésre, úgy helyben, mint vidéken díjmentesen begyakorol kárkít. Az irányadó szakemberek egybehangzó ítélete szerint a Remington-írógép az összes ismert írógéprendszer között világszerte elvilázhatalanul a legelső helyet foglalja el. Egyébiránt beszéljenek a tények:

M. kir. földmívelési minisztérium használ	5 dbot
M. kir. honvédelmi minisztérium	5
M. kir. igazságügyi minisztérium	4
Magy. kir. államvasutak igazgatósága és üzletvezetőségei	60
Magy. kir. posta- és távirat igazgatóság Budapest	8
Ganz és Tarsa Budapest	32
Magyar Általános Hitelbank Budapest	3
„The Mutual” életbiztosító társaság	6
stb. stb. stb.	

Néhány ítélet a Remington-írógépről:

Gregerson G. és Fial, Budapest.

1893. szeptember 19.

Nem mulasztjuk el, önnel teljes megelégedésünkre közölni az önnöktől vásárolt 4 Remington-írógépet illetőleg. A Remington-írógép kitűnő tulajdonságai tekintetében az előttünk ismert számos ítéletet teljes mértékben magunkévá tesszük és azt hisszük, hogy a Remington-írógépnek sehol sem szabadna hiányoznia, ahol írásbeli munkák vannak.

Cs. kir. postatakarékpénztári hivatal, Bécs.

1894. május 24.

Ezennel igazoljuk, hogy a postatakarékpénztári hivatalnak szállított 28 db 3. és 5. számú Remington-írógép ezen hivatalban már évek óta használatban van és minden igényünknek tökéletesen megfelel. (Ma 54 Remington-írógép működik a postatakarékpénztári hivatalban).

Réthy János nemzeti mértéki és szabadalmi íródjá Budapest.

1897. augusztus 18.

Kívánságunkra készséggel kijelentem, hogy irodámban már évek óta használok több rendbeli 5-es számú Remington-írógépet, melyek működésével minden tekintetben meg vagyok elégedve. Volt alkalmam legújabb 1897-ik évi modellű 7-es számú Remington-írógépet is megismerni, mely a Remington-írógépek eddigi jó hírnevét —amennyiben az még lehet-séges — növeli.

Udvarhelymegye alispánjától, Udvarhelyt.

1897. július 24.

Igen helyesen gondolta a cég, mikor Magyarország fő- és székvárosában Remington és Mimeograph-írógép raktárt állított, mert így a gépek esőleges javítása, valamint a szükséges kellékek beszerzése, — ami eddig tömördek időbe került, — rendkívül megkönnyebbült. Azonban már 4 év óta van használatban mind a két író-szerkezet, anélkül, hogy legkisebb javítást is eszközölni kellett volna, sőt a legnagyobb elismeréssel szólhatok mind a két gép használhatóságáról, különösen a gyors munka által minden eddigi használt hasonló írógépet felülmúl. Kérek egy Remington-író, mint a Mimeograph gépekhez szükséges festék, papír stb. tárgyakról részletes árjegyzéket küldeni.

Keckemet th. város polgármesterétől, Kada polgármester, Keckemetén.

1897. július 12.

Folyó évi június 21-én kelt megkezdésén folytán van szerencsém értesíteni, miszerint a Keckemetén város tulajdonában levő Remington-írógép kifogástalanul működik.

Marostorda vármegye alispánjától, Marosvásárhelyt.

1897. augusztus 7.

Megbizottjuk által bemutatott és kipróbálás végett itt hagyott „Remington-írógép használhatóságáról meggyőződve, az irodám részére megartom. Ennekfogva feltéve, hogy annak árától szóló nyugtájakat ide megküldeni sziveskedjek, hogy az összeget elküldhessem. Egyben felkértem, hogy az írógéphez szükséges kellékekről részletes árjegyzéket szintén megküldeni sziveskedjek, hogy az ezután előforduló szükségletet megrendelhessem.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

GLOGOWSKI és TARSA

az eredeti „REMINGTON-írógépek” és „EDISON - MIMEOGRAPH” kiz. jog. eladását telepe. (235)

Budapest, V., Erzsébet-tér 16. sz.